

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 518

Poznań, piątek dnia 8 listopada 1929

Rok XXIV

W bolesnej sprawie

Z miasta i z różnych stron kraju wzywa się nas, byśmy w sprawie polsko-niemieckiej umowy likwidacyjnej uderzyli w ton najmocniejszy. Prosimy Przyjaciół pisma naszego, by zechcieli uwzględnić obecne warunki istnienia prasy narodowej. Robimy, co tylko robić możemy. Przekonani przytem jesteśmy, że, jeżeli w jakiej, to w tej sprawie, gdzie chodzi o obronę ziemi, słowa nasze są rozumiane, i że z nich ogół patriotyczny wyczytuje w całej pełni wszystko, co w tej chwili przeżywamy uczuciowo i myślowo.

Dawno już nie było takiego wzajemnego zrozumienia się wszystkich żywiołów narodowych, jak obecnie. Umowa, w której z polskiej strony nie tylko zrzeczono się zlikwidowania 200 tysięcy mórg niemieckiej własności ziemskiej, ale ponadto — co w konsekwencjach najgroźniejsze — zrezygnowano zupełnie dobrowolnie z prawa pierwokupu w stosunku do blisko 12 tysięcy włościańskich osad kolonizacyjnych w wypadkach dziedziczenia przez spadkobierców pierwszego i drugiego stopnia, co dobrowolnie utrwała na naszych ziemiach zachodnich 60 do 80 tysięcy kolonistów, — umowa ta tak wstrząsnęła całym ustrojem duchowym społeczeństwa, że wyraz temu daje się na każdym niemal zebraniu takich czy innych stowarzyszeń i organizacji oraz wogóle wszędzie, gdziekolwiek zgromadzi się kilka osób i w rozmowie dotknie spraw publicznych.

Inaczej być nie może, bo szczególnie tysiące niemieckich osad kolonizacyjnych z siedzącymi na nich dziesiątkami tysięcy zaciekle wrogów narodu polskiego, są symbolem całej zbrodni człości pruskiego systemu eksterminacyjnego i są na przyszłość zorganizowanymi placówkami roboty, podminowującej państwo i, o ile to tylko możliwe, przygotowującej akcję odwetową. Więc społeczeństwo wierzyć nie chce, że te placówki mają po wsze czasy trwać w państwie polskim.

Ale są tacy, którym uwierzenie w to nie tylko nie sprawia kłopotu, ale, którzy tych rzeczy nawet otwarcie bronią. I tak w sprawie umowy, która likwiduje likwidację 200 tysięcy mórg ziemi i utrwała istnienie blisko 12 tysięcy osad kolonizacyjnych, „Dziennik Poznański”, mieniący się organem tych Polaków, co dzierżą u nas ziemię, lub przynajmniej większych właścicieli ziemskich, — kruszy kopię w obronie umowy likwidacyjnej.

Powiada, że „Niemcy w kwestji finansowej przyjęli punkt widzenia Polski”, — a Niemcy śmieją się z tego, stwierdzając, że nawet finansowe ustępstwa Berlina są małe i wątpliwe, bo „pretensje niemieckie miały w dużym stopniu charakter papierowy” („Berliner Tageblatt”).

Dalej „Dziennik Poznański” tłumaczy, że „Polska, uznając plan Younga, oświadczyła, że nie będzie dalej likwidowała”. Tymczasem doniedawna polskie ministerjum spraw zagranicznych i delegacja polska stały na stanowisku, że plan Younga dotyczy tylko likwidacji wzajemnych, czysto finansowych rozrachunków, a nie naszych praw po-

O dalsze ustępstwa ze strony polskiej

Berlin, 8. 11. (Tel. wł.) Po ustępstwach politycznych Niemcy coraz głośniejsie domagają się od Polski daleko idących ustępstw natury gospodarczej.

Naczelna organizacja rolnicza Rzeszy „Reichslandbund” ogłosiła rezolucję, w której kategorycznie protestuje przeciw dopuszczeniu importu polskiego zboża i nierogacizny do Niemiec.

Poszczególne oddziały „Landbundu” uchwalają w tej sprawie rezolu-

cje, utrzymane w tonie niestęchanie gwałtownym.

Z drugiej strony „Rheinisch-Westfälische Zeitung” ogłasza wspólne pismo centralnego związku górników Rzeszy Niemieckiej oraz związku zawodowego chrześcijańskich górników do pła Rauschera w Warszawie, w którym oba te wielkie związki górnicze protestują przeciw dopuszczeniu miesięcznego importu węgla polskiego w wysokości 350 tys. tonn.

Zaniepokojenie zagranicą

z powodu akcji Hugenerga

Waszyngton, 8. 11. (Radio wł.) Wiadomość o sukcesie akcji Hugenerga w sprawie plebiscytu przeciw planowi Younga wywołała tu wielką konsternację, zwłaszcza że nikt nie spodziewał się powodzenia tej akcji. Przykrą niespodzianką stanowiła wiadomość ta zwłaszcza dla departamentu stanu.

Bruksela, 8. 11. (Radio wł.) Prasa belgijska z ożywieniem omawia sukces Hugenerga, stwierdzając, że jest on dowodem na wzrost sił nacjonalizmu niemieckiego. „Vingtème Siècle” podkreśla różnicę w ilości zapisów na wschodzie i zachodzie Niemiec. Zdaniem pisma fakt, że na pograniczu państwa polskiego i „korytarza polskiego”, panuje silny nacjonalizm niemiecki, jest bardzo wymowny.

„Nation Belge” w związku z sukcesem Hugenerga zamieszcza artykuł, ostro atakujący politykę Brianda.

Dziennik pisze, że widzi się dzisiaj, jaką głupotą było, czynić Niemcom tak wielkie koncesje, zanim plan reparacyjny został ratyfikowany. Byłoby rzeczą logiczną, gdyby Francja i Anglia cofnęły teraz swe ustępstwa przedewszystkiem w dziedzinie ewakuacji Nadrenji, poczynione w nadziei ratyfikowania planu Younga przez Reichstag.

Paryż, 8. 11. (Radio wł.) Opinia i prasa francuska są skonsternowane wynikiem zapisków na listę „Volksbegehren”. Prasa prawicowa podkreśla fatalne błędy, popełnione przez francuską politykę zagraniczną wobec Niemiec.

Madryt, 8. 11. (Radio wł.) Prasa hiszpańska stwierdza, że sukces akcji prawicy niemieckiej przeciw planowi Younga oznacza nowe zagrożenie pokoju.

Deklaracja rządu Tardieu

Paryż, 7. 11. (PAT.). Oświadczenie rządowe przedstawia dzieło, dokonane od czasu zakończenia wojny, a mianowicie: odzyskanie równowagi budżetowej, osiągnięcie stabilizacji waluty i uregulowanie sprawy długów zewnętrznych. Obecnie chodzi o osiągnięcie postępu we wszystkich dziedzinach.

Rząd obecny nie uczyni nic takiego, co mogłoby stanowić uszczerbek dla prerogatyw izb ustawodawczych i nie zgodzi się na żadne propozycje, naruszające niezależność Francji, natomiast przyjmie wszelkie układy, służące pokojowi światowemu. Działalność pełnomocników francuskich w Hadze była w zgodzie z powyższymi zasadami. Czy to chodzić będzie o plan Younga, czy o ewakuację trzeciej strefy Nadrenji, uzależnioną od przyjęcia tego planu, czy też o ustrój gospodarczy zagłębia Saary, nasza polityka zewnętrzna — stwierdza deklaracja — opiera się będzie nadal na wspomnianych zasadach.

Będziemy czuwać nad organizacją obrony granic, gdyż jedynie narody spokojne i silne pracować mogą z korzyścią dla pokoju. W tym też duchu poprzednicy nasi oznajmili w Genewie, iż weźmiemy udział w konferencji londyńskiej.

lityczno-narodowych, wpływających z wyraźnych postanowień traktatu wersalskiego. A Niemcy — wbrew próbie polskiego organu „ziemiańskiego”, by w błąd wprowadzić polską opinię publiczną — głoszą z triumfem jedno-myślnie, że ustępstwa rządu polskiego „idą znacznie dalej, niż wskazania planu Younga i postanowień haskich” („Vossische Zeitung”, „Berliner Tageblatt” i in.).

W dążeniu do dalszego zbliżenia między narodami zachowamy jednakże nadal w naszej przyjaźni uprzywilejowane miejsce dla naszych wyprobowanych towarzyszy, którzy, podobnie jak my, w porozumieniu z Ligą Narodów dążą do konsolidacji pokoju światowego.

W dalszym ciągu rząd przedstawił program zaopatrzenia narodowego, który dzięki rezerwom finansowym może być szybko urzeczywistniony. Pierwsze wysiłki poczynione będą dla rolnictwa, które otrzyma 1650 milionów franków. Oświadczenie zapowiada szereg dalszych zniżek podatkowych, które w połączeniu z poprzednimi wyniosć będą razem 2339 milj. W polityce wewnętrznej rząd wyklucza użycie wszelkiego rodzaju przemocy i stosować będzie zasadę poszanowania wolności sumienia, jak również starać się będzie o utrzymanie tradycyjnej równowagi między rolnictwem a przemysłem. Budżet winien być uchwalony przed końcem roku bież. Zamierzamy — głosi oświadczenie — zainaugurować politykę dobrobytu, do którego Francja winna dążyć z całą stanowczością. Oświadczenie nie jest i nie może być dysertacją akademicką, gdyż to, co zapowiadamy — zrobimy.

Umowa likwidacyjna nie tylko bowiem obejmuje obiekty likwidacji z motywów narodo-politycznych, ale sięga jeszcze wstecz do 1. września r. b. A przy jej zawieraniu tak się niezwykle spieszo, chociaż nawet plan Younga przewiduje w części IX, załatwienia spraw spornych w przeciągu roku po uprawnieniu się planu. Polska spieszy się, a przyjaciele jej we Francji — jak ostatnio b. minister Franklin

Bouillon — żądają wstrzymania realizacji planu Younga, między innymi rozrachunków likwidacyjnych, zwłaszcza szczególnie, że niemiecki plebiscyt hugenbergowski zakwestjonował cały plan Younga. Franklin Bouillon na podstawie konkretnych informacji i materiałów przestrzega głośno przed przygotowywaniem się Niemiec do akcji odwetowej, skierowanej przeciwko Polsce i Francji. — a Polska spieszy się, wyprzedza wszystkich, idzie dalej, niż zalecenia planu Younga, sięga wstecz, obejmuje rezygnacją także likwidację o charakterze narodo-politycznym.

Czy plan Younga zaleca też, czy zgoda każe Polsce wyrzec się prawa pierwokupu w stosunku do blisko 12 tysięcy osad rentowych, dzieła pruskiej Komisji Kolonizacyjnej? A w tej bolesnej sprawie organ „ziemiański” nie ma nic do powiedzenia, stwierdzając tylko dosłownie w jednym zdaniu sam fakt postanowienia, zawartego w umowie.

Zaprawdę, grubą i niewrażliwą musi być skóra tych, co mienią się obrońcami ziemi, na to, co boli strasznie każdego, choćby nieco uświadomionego Polaka. Te proste, ale dzielne Antki i Bartki, co ziemi trzymały się i trzymają się z wściekłym uporem, osłupiają na widok łepoty uczucia i zaniku zmysłu trzeźwego ludzi, co chcieliby przewodzić narodowi, a przedewszystkiem czuć się powinni powołani do obrony ziemi w zachodniej polaci naszego kraju. Te Antki i Bartki wiedzą, co to była pruska Komisja Kolonizacyjna, wiedzą, czym byli i pozostali koloniści. Niejeden z tych prostych ludzi napełniał się łzami, gdy się dowiedział z gazet o tem, co Niemcy sami nazwali swem „decydującym zwycięstwem o historycznym znaczeniu”. Wszystko, co w narodzie wrażliwym tak czuje i tak myśli, jak ci prości obrońcy ziemi od pluga, a z zimną obojętnością będzie się odtąd odnosiło do tych, którym obojętny jest los 12 tysięcy osad kolonizacyjnych i rola w państwie 60 do 80 tysięcy kolonistów.

Słowa a czyny

Związek Obrony Kresów Zachodnich, który zachowuje wciąż jeszcze zupełne milczenie w sprawie ostatecznego pozostawienia w rękach niemieckich mienia, podlegającego likwidacji, oraz osad kolonizacyjnych, urzędują na terenie b. Kongresówki zbiórki pieniędzy na swoje cele. Zbiórki uzasadnia w odezwie, w której czytamy takie zdania:

„Związek Obrony Kresów Zachodnich, od roku 1921 boryka się z ciężkim i niewdzięcznym zadaniem. Idąc po linii wyrażonej (?) wytkniętej i wszystkim nie wątpliwie, organizacja ta w swym żmudnym (?) wysiłku ma do zapisania na swoje dobro cały szereg (?) dodatnich wyników”.

„Związek Obrony Kresów Zachodnich, który jest jedyną (!) organizacją, prowadzącą z wielkim mozołem od r. 1921 programową walkę z niebezpieczeństwem niemieckim, wziął na siebie obowiązek rozbudzenia (!) względnie podtrzymania tej czujności, oraz niesienia stałej pomocy na wszystkich odcinkach, gdzie tego wymaga utrzymanie własności narodowych wśród mniejszości polskiej z terenu Rzeszy Niemieckiej”.

Jak wyglądają te piękne słowa wobec obecnej bezczynności Związku Obrony Kresów Zachodnich?

Dalsze szczegóły umowy likwidacyjnej

Nawet strona finansowa dla Polski wątpliwa — Łódź „nie chce wierzyć” w umowę

Wedle ogólnych danych o umowie likwidacyjnej polsko - niemieckiej oraz wedle obliczeń pieniężnych polskich. stan rzeczy w zakresie wzajemnych zrzeczeń pieniężnych miałby być taki:

Polska uzyskuje od Niemiec zrzeczenia się: 1) dopłat likwidacyjnych za rzekomo niedostateczne oszacowania majątków zlikwidowanych (w powództwach 400 milj. fr. zł.); 2) pretensyj z tytułu t. zw. kolonistów anulowanych (w powództwach 150 milj. fr. zł.); 3) pretensyj za anulowanie dzierżaw w domenach (ok. 130 milj.); 4) umówionej sumy za nabycie Chorzowa (40 milj. fr. zł.); 5) pretensyj „Bauernbanku” (ok. 60 milj. fr. zł.) — czyli razem roszczenia te niemieckie wynosiłyby ponad 1 miliard zł. pol.

Niemcy uzyskują zrzeczenie się przez Polskę: 1) powództw obywateli polskich z okupacji (około 300 milj. fr. zł.); 2) rent wojskowych i emerytur (ok. 40 milj. fr. zł.); 3) z tytułu ubezpieczeń górnolaskich (ok. 30 milj. fr. zł.); 4) z tytułu rozrachunków budżetowych za wydatki czynione na ziemiach polskich w zastępstwie skarbu pruskiego czy niemieckiego (40 milj. fr. zł.); 5) skarg robotników polskich o zwrot kaucyj i depozytów (ok. 13 milj. fr.) — czyli razem roszczenia te wynosiłyby około 600 milionów zł. pol.

Do tego zestawienia dodać należy, że według zdania samych Niemców większość ich pretensyj finansowych miała charakter „papierowy” (jak to wynika choćby z zacytowanej przez nas wczoraj opinii „Berliner Tageblattu”). Nadto źródła niemieckie oceniają wysokość pretensyj polskich do Niemiec, których Polska się w umowie wyrzekła, znacznie wyżej, niż w podanym powyżej zestawieniu. Tak np. należność za rekwiizycje i spustoszenia, dokonane przez Niemców w czasie okupacji, obliczana jest przez Niemców na 800 milionów marek złotych.

Jak z tego widzimy, Polska nie wyszła dobrze nawet na umowie w sprawie wzajemnego zrzeczenia się pretensyj finansowych — co dopiero mówić o rezygnacjach natury politycznej!

Prasa łódzka podnosi gorący protest przeciw umowie likwidacyjnej. Z chwili bowiem ratyfikacji układu wygasły-

by automatycznie wszelkie pretensje przemysłu łódzkiego do rządu Rzeszy z tytułu rekwiizycji wojennych.

Według memoriału Izby Przemysłowej - Handlowej w Łodzi, a więc na podstawie źródła najzupełniej miarodajnego, okupanci niemieccy wywieźli z Łodzi:

73 tony konstrukcji żelaznych,
52 sztuki silników parowych i spaliny-
nowych.

931 elektromotorów i dynamoma-
szyn.

8 sztuk turbogeneratorów.

4590 ton żelaza, miedzi, mosiądzu i
innych metali wylamanych z maszyn.

1300 kilometrów pasów skórzanych.

kilkadziesiąt milionów metrów tka-
nin.

kilkadziesiąt milionów funtów ba-
wełny, wełny i przędzy.

i ponadto ogromne ilości lnu, skór
technicznych, zgrzebel obić i t. d.

Łączna wartość rekwiizycji niemieckich zarejestrowanych wynosi w zaokrągleniu 865.000.000 zł — (wyraźnie: osiemset sześćdziesiąt pięć milionów złotych!). Obok utraty należności u odbiorców rosyjskich rekwiizycje niemieckie są drugim najpoważniejszym czynnikiem, wpływającym na kryzys strukturalny przemysłu łódzkiego.

Nadzieje sfery gospodarczych na odzyskanie tych niemal miljarda złotych sięgających należności, należy uważać obecnie za pogrzebane raz na zawsze. Wszystkie procesy wytoczone rządowi Rzeszy przez przemysłowców łódzkich, zostały automatycznie umorzone.

„Nie chce nam się wierzyć — komentuje te wiadomości „Głos Poranny” — by nad tak żywotną i pierwszorzędnej wagi dla Łodzi sprawą przeszły władze do porządku dziennego i nie zaświadomiły strony poszkodowanej. Licząc na wyjaśnienie ze strony władz, podkreślamy, że na wyjaśnienie pocieszaające niestety nie liczymy zupełnie”.

Podobną jak Łódź stratę ponosi i szereg innych miast polskich. rekwiizycje bowiem niemieckie odbywały się na całym terenie okupacyjnym.

Wielkie straty ponieśli też ci wszyscy, którzy zniszczeni przez „Grenzschutz” zgłosili swe pretensje. Pretensje te są poważne.

Dalsze głosy prasy niemieckiej o umowie likwidacyjnej

Zwycięstwo posła niemieckiego w Warszawie Rauschera

„Münchener Neueste Nachrichten”, omawiając układ likwidacyjny polsko - niemiecki, stwierdzają, że poseł Rauscher, który prowadził ze strony niemieckiej rokowania z polskim ministerstwem spraw zagranicznych, upatrzony jest na stanowisko sekretarza stanu w „Auswärtiges Amt.” w Berlinie. Dotychczasowy sekretarz stanu v. Schubert obejmie jedną z placówek zagranicznych, do czego oddawna dążył. Dziennik dodaje, że już od chwili objęcia przez posła Rauschera kierownictwa delegacji niemieckiej po ustąpieniu Hermesa, było wiadome, że Rauscher w zwycięskim dla Niemiec zakończeniu rokowań z Polską będzie

upatrywał zakończenie swej 7-letniej działalności w Warszawie.

Bydgoska „Deutsche Rundschau” poświęca układowi likwidacyjnemu artykuł wstępny, w którym stwierdza, że wszystkie poważne dzienniki Rzeszy Niemieckiej przyjęły układ ten z wielką radością, jako posiadający ogromne znaczenie dla mniejszości niemieckiej w Polsce.

Pismo zaznacza jednak, że nie jest rzeczą pewną, czy układ likwidacyjny z Polską zostanie ratyfikowany przez Reichstag, a to z tego powodu, że dotychczasowa koalicja rządowa w Niemczech chwile się. Na tem tle mogą powstać trudności natury wewnętrzno-politycznej.

Niemcy zabiegają o prawo pierwokupu w stosunku do polskich własności, a Polska zrzeka go się wobec kolonistów

Piszą nam z prowincji, co następuje:

„Pewien gospodarz malorolny zwrócił się do kasy powiatowej o pożyczkę w wysokości, stojącej w jaskrawej dysproporcji do posiadanego przez niego majątku. Kasa, nie rozporządzając zbyt obfitymi środkami kredytowymi i z uwagi na wartość obiektu, ofiarowała mu pożyczkę w kwocie 1000 zł. Wtedy gospodarz obruszył się i pokazał ofertę pewnego banku niemieckiego, zaznaczając, że banku tego nie zna i nie zwracał się nigdzie o pożyczkę.

„Wspomniany bank ofiarował mu 15000 zł na hipotekę w dolarach po 8 proc. łącznie z amortyzacją. Stawiono jednak jeden warunek, że mianowicie w umowie hipotecznej bankowi zastrzeżone byłoby prawo pierwokupu, którym związani byłiby również i spadkobiercy gospodarza. Tkwi w tem niewątpliwie podstęp i chęć Niemców wejścia w posiadanie ziemi polskiej.

„Na te manipulacje winny miarodajne czynniki państwowe i społeczne zwrócić baczną uwagę. Należy też zawczasu przestrzec zainteresowanych rezydentów na kredyty, gdyż chodzi tu przecież o utrzymanie ziemi w rękach polskich. Przedewszystkiem jednak Państwowy Bank Rolny powinien przeciwdziałać akcji banków niemieckich przez udzielanie zagrożonym placówkom średnio- i malorolnym odpowiednich kredytów”.

Tyle nasz informator. Jak widzimy, Niemcy zarzucają na Polaków siła pożyczkowe, by w stosunku do ich własności zdobyć prawo pierwokupu. W tym samym czasie, w którym Polska wyzywała się dobrowolnie prawa pierwokupu względem osad rentowych stworzonych przez pruska komisję kolonizacyjną. A przykład przytoczony przez naszego informatora, jest jednym z faktów licznych, składających się na planowy system.

Niemcy trzymają się, a Polska likwiduje likwidację

Z Kostrzyna donoszą, co następuje: „Przed kilku dniami sprzedano Niem-
ka Fick swój majątek Skałowo około 560 mórg Niemcowi Bussemu. Majątek ten należał niegdyś do rodziny Skalskich, z których pochodził znany w Poznaniu nauczyciel Skalski. Część tego gruntu — około 160 mórg — leży w powiecie poznańskim. Majątek jest dziś zdewastowany, bez sadu, bez chle-
wów, jedynie część domu stoi z wybite-
mi oknami. Skałowo powinno być dawno mieć administrację państwową.

Polacy dawali więcej i stawiali lepsze warunki spłaty, lecz właścicielka odmówiła. Dalej więc jej Wrus, właściwy sprawca sprzedaży majątku, siedzi tu od lat jako obcopoddany; również jego żona. Także jedna z córek.

obywatelka miasta Hamburga, od wielu lat tu mieszka bez kłopotu.

„Niemcy trzymają się, a Polska likwiduje likwidację.”

*Proszek i Mydło
Regera
najlepsze!*

W sprawie masonerii w Polsce

Nawiązując do uwag posła Stron-
skiego w powyższej materji, czuję się zniewolony do dorzucenia kilku słów wyjaśnienia w sprawie tak dla nas ważnej, w pozornie przynajmniej bardzo zawilej.

Ktokolwiek z moich kolegów, przyjaciół i znajomych studiował na uniwersytecie w Berlinie w latach 1900 i 1901, przypomniał sobie wykłady prof. Delbruecka, historyka i redaktora „Preussische Jahrbücher”, a brata ówczesnego ministra. Wykłady te nas Polaków niezmiernie interesowały. Interesowały zaś nas szczególnie dlatego, że obejmowały historję polskiego powstania listopadowego.

Przypominam sobie dobrze z jakim uznaniem, nawet zapalem, prof. Delbrueck wyrażał się o wojsku polskim z czasów przedpowstaniowych. Podkreślał silnie, że była to wówczas „najlepsza armja w Europie”. „Proszę zważyć — mówił — że byli to w czambuł żołnierze napoleońscy, armja utrzymana na najwyższym stopniu sprawności przez w. ks. Konstantego, „który wręcz był zakochany w żołnierzach polskich”.

I na tem tle wyjaśniał prof. Delbrueck genezę powstania 1830 roku. Zwracał bowiem uwagę na niebezpieczeństwo, jakie groziło Prusom, które wynikało stąd, że silna Polska Kongresowa mogła się upominać o zabrane przez Prusy terytorja, a, będąc od wschodu zabezpieczoną przez unję personalną z Rosją, mogła Prusom zgotować drugą Jene.

Otóż to niebezpieczeństwo skłoniło Prusy do wywołania zatargu między Rosją a Polską. A środkiem do tego stały się łoże masonskie i rozmaite tajne stowarzyszenia, kierowane przez Prusy. Plan udał się Prusom, gdyż rezultatem był wybuch powstania listopadowego.

Tak przedstawiał genezę powstania listopadowego prof. Delbrueck, dla którego tajne archiwa były dostępne.

Tu jeszcze słówko o roli Łukaszyńskiego. Otóż oficer ten był pierwotnie ulubieńcem w. ks. Konstantego. Gdy wydało się, że Łukaszyński należał do tajnej organizacji masonskiej, w. ks. Konstanty pozostawił go na stanowisku w zamian za oficerskie słowo honoru, że więcej do spisków należeć nie będzie.

Łukaszyński wyczołgał się z organizacji, zwłaszcza, że sam powziął podejrzenie, iż ona obcym celom służy. Jednakże sam założył nową organizację, niezależną od Prusaków. Gdy i to wyszło na jaw, Konstanty kazał stać Łukaszyńskiego przed sąd wojenny, złożony z oficerów Polaków. Sąd ten wydał na Łukaszyńskiego wyrok śmierci; niejednogłośnie atoli, jak tego byłby pragnął Konstanty, gdyż założył wotum separatum ówczesny pułkownik Skrzynecki, późniejszy generał.

Wobec tego Konstanty wyroku wykonać nie kazał, lecz zamienił go na dożywotne więzienie. Gniew jego na Łukaszyńskiego tak był teraz wielki, że nawet uchodząc z Warszawy, nie zapomniał o nim, jak wiemy, ale zabrał przykutego do armaty.

A teraz słów kilka o roli takich mężów, jak Kościuszko i Dąbrowski. Przypadek zrzucił, iż miałem w ręku dowody przynależności tych dwóch mężów do łoży masonskiej „Pod trzema kolumnami sarmackimi” w Poznaniu. (Loge zu den 3 sarmatischen Säulen.) Ale fakt ten nie przynosi ujmy dwom bohaterom, gdyż dopiero w r. 1813, zakazane zostało

katolikom należenie do łoż masonskich. Kościuszko zaś naówczas od dawna już przebywał poza granicami kraju.

A było to tak. W r. 1924/5 oglądałem z ówczesnym syndykiem Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, p. dr. Konradem Kolszewskim, protokoły, spisy członków i insygnja masonskie (fartuszek, kielnie, młoteczki) w gmachu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego. Przedmioty te widocznie Niemcy zapomnieli zabrać, opuszczając pospiesznie Poznań. Protokoły i spisy obejmowały cały okres działalności łoży od czasu jej powstania aż do wojny światowej i były prowadzone najprzód w języku francuskim i polskim, później niemieckim i polskim, a w końcu tylko niemieckim.

Pomiędzy najstarszymi członkami figurowali Kościuszko Tadeusz i Dąbrowski Henryk. Spisy były drukowane. Jednakże przy nazwisku Henryka Dąbrowskiego był na marginesie dopisek atramentem „gestorben”. Co oznacza ów dopisek? Przecież zapewne wszyscy dawni członkowie już nie żyli, a w tej kategorii członków jedynie przy nazwisku gen. Dąbrowskiego ten dopisek umieszczono. Przypuszczam zatem, że nie chodziło tu o śmierć fizyczną, ale o coś innego, o „śmierć” dla masonerii. Okoliczność ta pozwala się domyślać, że gen. Henryk Dąbrowski, jako wierny syn Kościółka, po rozstrzygnięciu sprawy przez Rzym, z łoży masonskiej wystąpił.

Dr. Celestyn Rydlewski.

Plon wystawy poznańskiej zachwiany

„Kurjer Warszawski” przytoczywszy głosy prasy francuskiej, omawiającej z niepokojem wypadki w Polsce, robi taką uwagę:

„Polsce szło o to, aby o niej mówiono w świecie, jako o kraju, w którym panuje ład wewnętrzny i w którym żywo tętni puls pracy. Po to ściągaliśmy ludzi obcych na wystawę poznańską, ciesząc się, że nareszcie rozwiewają się błędne legendy. Nastąpił — mawiało się tu z ulgą — zbawienny przełom w wyobrażeniach Zachodu o Polsce. Wzmocni on sytuację międzynarodową państwa polskiego, ułatwi on niejedno zadanie ekonomji polskiej.

„I oto macie cały ten plon zachwiany, jeśli nie doszczętnie stracony. Nie o wystawie, nie o egzaminie gospodarczym Polski, nie o ładzie wewnętrznym informują dziś telegramy z Warszawy. Przeciwnie, to grzmoty rozlegają się z naszej stolicy”.

PAŃOWIE!

**MYDŁO DO GOLENIA
= MAJOLA =**

Wstrzymanie ewakuacji Nadrenji

Paryż, 7. 11. (PAT.) Otrzymała telefoniczna wiadomość z Berlina o wstrzymaniu ewakuacji Nadrenji przez wojska francuskie wywołała wielkie poruszenie w sferach lewicowych. „Le Populaire” organ partii socjalistycznej, widzi w tej decyzji odpowiedź nacjonalistów francuskich na plebiscyt nacjonalistów niemieckich przeciwko planowi Younga i wyraża zdziwienie, że rząd francuski okazuje taką powolność wobec życzeń prawicy. Dziennik zapowiada, że w Izbie grupa socjalistyczna postawi premje-

rowi pytanie, kto sprawuje urząd ministra spraw zagranicznych — czy Maginot, obecny minister wojny, czy też Briand?

Zapytywany o nagłe wstrzymanie ewakuacji minister wojny Maginot wyjaśnił, że trzecia strefa ma być ewakuowana dopiero po przyjęciu planu Younga przez parlament. Co się tyczy drugiej strefy, to władze wojskowe uznały za stosowne wprowadzić pewne zmiany w rozmieszczeniu wojsk okupacyjnych.

Demonstracje komunistyczne w Niemczech

W Berlinie przebieg spokojny — W Hamburgu doszło do burzliwych starć

Berlin, 8. 11. (PAT.) Wczorajsze demonstracje komunistyczne w Berlinie z powodu 12-tej rocznicy rewolucji bolszewickiej miały przebieg spokojny. Policja aresztowała jedynie w Lustgartenie demonstrantów, występujących w mundurach nielegalnej organizacji.

Z Hamburga natomiast donoszą, że

wczorajsze demonstracje, trwające do późnej nocy, miały charakter niezwykle burzliwy. Między policją a demonstrantami doszło w różnych częściach miasta do krwawych starć. Przyczem użyto broni palnej. Policja, jak twierdzi „Rote Fahne”, miała strzelać ostrymi nabojami z aut pancernych.

Proces komunistyczny

Policja wyniosła demonstrowających podsądnych z sali sądowej

Wilno, 8. 11. (AW.) Wczoraj wieczorem w wileńskim sądzie okręgowym zakończył się wielki proces komunistyczny. Na ławie oskarżonych zasiadło 14 znanych działaczy komunistycznych, którzy bprócz agitacji i prowadzenia akcji zmierzającej do oderwania od Polski ziem wschodnich, mają na sumieniu napady terrorystyczne na przedstawicieli wojska i

władz. W wyniku ogłoszonego wyroku skazani zostali na 8 lat ciężkiego więzienia Sidorowicz i Bielko, zaś Sokolowski i Romańczyc po 6 lat ciężkiego więzienia, pozostali od 4 do 2 lat. Po ogłoszeniu wyroku sąsiedzi urządzili na sali sądowej demonstrację tak, że policja zmuszona była wynieść ich ze sali.

Narady w rządzie

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). — Wczoraj wieczorem marsz. Piłsudski przybył do prezydium rady ministrów i naradzał się przeszło godzinę z premierem. (w)

Skazanie redaktora „sanacyjnego”

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). — Wczoraj odbyła się rozprawa sądowa wydawnictwa „Gazety Warszawskiej” przeciwko „Epoce”. Dnia 3 kwietnia 1928 w „Epoce” znalazł się artykuł, pomawiając „Gazetę Warszawską” o związek z Kominternem i działanie na korzyść bolszewików przeciwko interesom mocarstwom Polski. Rozprawa była trzykrotnie odraczana. Wczoraj sąd skazał redaktora nieistniejącej już „Epoki” Grosterna na dwa miesiące więzienia, darowując mu karę na mocy amnestji. (w)

Nowa umowa z górnika

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). — Wczoraj rano rozpoczęła się na Górnym Śląsku i w Zagłębiach normalna praca. Przedstawiciele przemysłowców i górników podpisali osobną umowę taryfową z ważnością od 15 listopada 1929 do 30 czerwca 1931 r. (w)

Szczęśliwe ocalenie

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). Z lotniska w Bydgoszczy startował wczoraj uczeń pilot Podsiad celem dokonania lotu ćwiczebnego, ale musiał zaraz lądować wskutek defektu w motorze. Z powodu nagłego wirażu samolot zawadził skrzydłem o ziemię. Siła uderzenia była tak wielka, że pękły pasy, którymi pilot był przywiązany do siedzenia, lotnik zaś został wyrzucony z samolotu. Tylko temu zawdzięcza swoje ocalenie, gdyż samolot w jednej chwili stanął w płomieniach i spłonął doszczętnie. (w)

Curie-Skłodowska w Ameryce

Schenectady, 8. 11. (PAT.) Tu- tejsze laboratorium „General Electric Comp.” zostało na jeden dzień zamknięte i pozostawione do wyłącznej dyspozycji pani Skłodowskiej-Curie, która przybyła tu automobilem z No-

wego Jorku jako gość Ovena Younga. Znakomitą uczoną oprowadzał po laboratorjach Gen. El. Comp. znany wynalazca dr. Coolidge. P. Skłodowska z wielkim zainteresowaniem oglądała urządzenia laboratoryjne i wypytywała się o dokonywane w nich prace naukowe.

Ułaskawienie mordercy

Warszawa, 8. 11. (PAT.) Jan Krzeczkowski (lat 26), został skazany na śmierć przez powieszenie wyrokiem Sądu Okręgowego we Lwowie za to, że w nocy z 12 na 13 maja 1928 r. w Uhnowie zamordował Markusa Hansa, jego żonę Sabinę i 2-letniego ich syna. P. Prezydent Rzeczypospolitej darował w drodze łaski życie J. Krzeczkowskiemu i zamienił karę śmierci na karę dożywotniego więzienia.

Ofiary wulkanu

Nowy York, 8. 11. (Radio wł.) Donoszą z Guatemali, że popłoch wśród ludności z powodu wybuchu wulkanu „Santa Maria” ogarnął dziesiątki tysięcy ludzi, którzy uciekali w panicznym strachu. Lotnik, który krążył koło wulkanu, zauważył na pewnej wysokiej skale gromadkę kobiet z dziećmi, i widział, jak masy rozpalonej lawy ogarniały skalę dokoła.

Bunt robotników

Moskwa, 8. 11. (AW.) Wielkie wrażenie w kołach komunistycznych wywołała wiadomość z Briańska, donosząca o zbiorowym buncie robotników w fabryce „Rewolucjonist”, którzy odmawiają wydania z fabryki gwoździ i innych wyrobów żelaznych, zanim nie otrzymają chleba i skóry na buty. Interwencja miejscowego oddziału wojska nie pomogła, robotnicy zabarykadowali się w fabryce, wystawiając w oknach karabiny maszynowe.

Posiedzenie „Rady Finansowej”

Warszawa, 8. 11. (AW.) Dnia 9 bm odbędzie się w sali konferencyjnej min. skarbu posiedzenie „Rady Finansowej”, na którym kierownik min. skarbu Matuszewski wygłosi expose. Ponadto omawiane będą projekty podatkowe rządu oraz sprawa stopy dyskontowej Banku Polskiego.

Domonstracja komunistów

Warszawa, 8. 11. (AW.) Wczoraj komuniści zebrał się w niewielkiej grupie przy ul. Żelaznej, usiłując uformować pochód co jednak policja udaremniła. Rozproszeni udali się na róg ul. Chłodnej i Żelaznej gdzie próbowali urządzić wiec. Również usiłowali komuniści demonstrować na ul. Karmelickiej, pl. Saskim oraz na rogu ul. Dzikiej i Niskiej.

Polowanie reprezentacyjne

Warszawa, 8. 11. (PAT.) W dn. 8 i 9 bm. odbędzie się w lasach b. komory cieszyńskiej polowanie reprezentacyjne. W którym weźmie udział P. Prezydent Rzplitej w otoczeniu świty. Ponadto m. in. wezmą w polowaniu udział zaproszeni goście: ambasador Wielkiej Brytanji Erskine, poseł czeskosłowacki Girs, poseł niemiecki Rauscher i szef wojskowej misji francuskiej gen. Denain.

Odnaczenie dla Prezydenta Mościckiego

Paryż, 8. 11. (Radio wł.) Jutro „Sorbona” paryska ogłosi 5 nowych profesorów honorowych m. i. prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prof. Mościckiego.

Drugi tor kolejowy

Katowice, 8. 11. (AW.) W tych dniach oddano do użytku publicznego drugi tor dotychczasowej jednotorowej linii Kalety — Herby Nowe. Uruchomienie drugiego toru umożliwi w znacznej mierze zwiększenie przepływności tej linii a temsamem znacznie ułatwi transport węgla eksportowego do portów, kierowany dotychczas przez Lubliniec.

Pożar teatru

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). W Woroneżu (Rosja) wybuchł pożar, który doszczętnie zniszczył teatr miejski podczas przedstawienia. 1000 ludzi obecnych z trudem zdołało uciec przed śmiercią w płomieniach. Wystawiono sztukę Brunona Jasińskiego (Zysmana) p. t. „Paryż się bawi”. (w)

Konfiskata „Kurjera Poznańskiego”

Na skutek zarządzenia zastępcy dyrektora Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Poznaniu, p. Drosta, dokonano wczoraj zajęcia Nr. 516 „Kurjera Poznańskiego” z dnia 7 listopada 1929 (wydania wieczornego). Zajęcie to zarządzone z powodu korespondencji z Warszawy p. n. „Po zamknięciu sesji”.

Po zajęciu wydrukowano drugi nakład „Kurjera Poznańskiego”, oznaczony numerem 516A, w którym wyznaczono inkryminowaną korespondencję. Tych czytelników, którzy wczorajszego wydania wieczornego naszego pisma nie otrzymali na czas, prosimy o wyrozumiałość z powodu opóźnienia w dostarczeniu wczorajszego numeru.

Jeszcze echa Powszechnej Wystawy Krajowej

Związek Narodowy Polski w Stanach Zjednoczonych Am. Półn. przesłał na ręce Prezydenta miasta Poznania następujące pismo:

Dostojny Panie Prezydencie! Związek Narodowy Polski w Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn., największa organizacja polska społeczno - kulturalna na wychodźstwie, pragnie wyrazić za pośrednictwem Pańskiego miasta Poznań, tej prastarej placówki kultury polskiej, swą najgłębszą część i uznanie za dokonanie wiekopomnego dzieła, wyrażającego się w dopiero co zakończonej Polskiej Powszechnej Wystawie w Poznaniu.

Zdajemy sobie sprawę, ile trzeba było trudów, poświęceń i zabiegów, by dokonać tego, co Powszechna Wystawa wykazała.

Historja nam mówi, iż nic niema takiego, czegooby olbrzymia tężyzna duchowa Wielkopolan nie pokonała na wieczną chwałę i pożytek całego Narodu Polskiego.

Za Zarząd Centralny Związku Narodowego Polskiego: (—) J. Romaszewicz, prezes (—) K. Kowalski, sekretarz gen. (—) M. Hencel, kasjer.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,91 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płać dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,90 zł, gotówką — 212,48 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,53 zł, gotówką — 173,18 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 8 listopada 1929.

Przebieg dzisiejszego zebrania giełdowego był nieco żywszy od dni poprzednich. Transakcje dokonywano chętniej i kursy były utrzymane.

Na rynku pap. procent. poszukiwano 5 proc. poz. konwers., która notowała 50—49,50 proc., również płacono za 4 proc. listy zast. konwert. po 40,50 proc. oraz 5 proc. premj. dolarowe po 64,25, natomiast handlowano w transakcjach 8 proc. listy dolarowe po 90 proc. i 6 proc. listy żytnie po 23,— (za 1 ctr. mtr.).

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych notowano tylko w placeniu Bank Polski po 167,— i Cegielskiego 52,75. Mniej-sze ilości bez notowania handlowano Browarami Krotoszyńskimi po 30,— i R. Mayem po 95,— w oddaniu.

Cedula urzędowa z dnia 8 listopada 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 50—49,50% P.
8% dolarowe listy ozn. Ziemstwa Kred.
90% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred.
40,50% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 23,— +
5% Pożyczka premjowa serja II 64,25 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 167,— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 52,75 P.

Tendencja: Utrzymana.

Giełda warszawska

dnia 8 listopada 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. St. Zjedn. tr. 8,91 sp. 8,93 kup. 8,89

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Kopenhaga	238,93	239,53	238,33
Londyn	043,50	043,61	043,39
Nowy Jork	008,89 1/4	008,91 3/4	008,87 1/4
Paryż	035,12	035,21	035,03
Szwajcaria	172,82	173,25	172,33
Sztokholm	239,58	240,18	238,98
Wiedeń	125,38	125,69	125,07
Włochy	046,71 1/4	047,83	046,59 1/4

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest. 300,00 118,00 118,25
5% poz. konw. 000,00 050,50 050,75
6% poz. dol. 000,00 000,00 080,50

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	119,00—120,00
Bank Polski	171,00—172,00
Bank Zachodni	078,50—078,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Kijewski	000,00—090,00
Spies	000,00—125,00
Elektrownia w Dąbr.	000,00—085,00
W T. Węgla	080,00—079,00
Nobel	000,00—014,00
Lilpop	000,00—036,50
Modrzew	020,72—020,50
Częstocice	000,00—031,00
Norblin	000,00—08,00
Ostrowieckie zakłady	078,00—077,00
Starachowice	025,50—025,25

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 8 listopada 1929.

Pszenvica march. od st. zał.	
76-77 kg. przecietn. jakości	225,00—227,00
Tendencja	spokojna.
Zyto march. od stacji załad.	
72 kg. przecietnej jakości	164,00—167,50
Otw.: mocniejsza, Zamk.: słabsza.	
Owies march. od stacji załad.	155,00—164,00
Tendencja	słaba.
Jęczmień browarny	188,00—204,00
Tendencja	stała.
Jęczmień Pastewny i prze-mysłowy	167,00—180,00
Tendencja	stała.
Kukurudza loco Berlin	193,00—194,00
Tendencja	spokojna.
Maka pszena	27,00—32,75
Tendencja	spokojna.
Maka żytnia	22,25—25,40
Tendencja	wzmocniona.
Ospa pszena	10,00—10,50
Tendencja	spokojna.
Ospa żytnia	8,75—9,25
Tendencja	spokojna.
Groch Victoria	32,00—38,00
Groch dr. jad.	24,00—28,00
Groch pastewny	21,00—22,00
Peluszka	20,50—22,00
Rób polny	19,00—21,00
Wyka	23,00—26,00
Łubin niebieski	13,50—14,50
Łubin żółty	16,50—17,20
Makuch rzepakowy	18,50—19,00
Makuch lniany	23,40—23,60
Wyłoki suszone	09,20—09,60
Srót Soja	18,10—18,40
Płatki ziemniaczane	14,60—15,00
Ogólna tendencja	utrzymana.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 8 listopada 1929.

Wyplaty na Warszawę: 46,75—46,95
Notw. wielkie: 46,675 47,075

Dokola akcji prawicy niemieckiej przeciw planowi Younga

Sukces zapisów na listy „Volksbegehren” — Czy dojdzie do plebiscytu? — Wzrost sił hitlerowców kosztem „Deutschnationale”

Ostatnie tygodnie minęły w Niemczech w atmosferze wielkiego podniecenia politycznego, którego źródłem była akcja plebiscytowa przeciw planowi Younga, podjęta przez niemieckie organizacje prawicowe. Akcję tę prowadził specjalny komitet, t. zw. „Reichsausschuss für das deutsche Volksbegehren”, w którego skład weszli m. i.: Hugenberg, jako prezes Stronnictwa Niemiecko-Narodowego, Hitler, jako przywódca narodowych socjalistów, kierownicy „Stahlhelmu” Duestenberg i Seldte, znany przemysłowiec nadreński Thyssen oraz przedstawiciele szeregu niemieckich organizacji nacjonalistycznych. Celem podjętej akcji było doprowadzenie do głosowania powszechnego nad projektem ustawy, w myśl której naród niemiecki domaga się: 1. by rząd Rzeszy zakomunikował uroczystie wszystkim państwom, że „wymuszone” przyznanie się Niemiec do winy wywołania wojny, jest sprzeczne z prawdą dziejową i nie wiąże Niemiec pod względem prawnym; 2. by wobec tego art. 439 i 430 traktatu wersalskiego uznane zostały za nieważne; 3. by Niemcom nie mogły być nałożone żadne nowe ciężary, wypływające z „kłamstwa” o ich winie wojennej (chodzi tu o plan Younga); 4. by kanclerz Rzeszy, ministrowie i pełnomocnicy, którzy podpisali układy, wykraczające przeciw punktowi 3-mu, zostali pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

Jednym słowem akcja plebiscytowa miała być ukoronowaniem propagandy kół prawicowych, prowadzonej przeciw polityce zagranicznej min. Stresemanna, jako rzekomo zbyt jeszcze ustępliwej ze stanowiska interesów niemieckich.

Według art. 73 Konstytucji Rzeszy, aby projekt jakiegś ustawy mógł się stać przedmiotem głosowania powszechnego, musi być wniesiona do Reichstagu specjalna petycja, podpisana conajmniej przez 10 procent uprawnionych do głosowania na obszarze całego państwa.

Składanie podpisów pod petycją o rozpisanie plebiscytu przeciw planowi Younga trwało — w myśl ustawy — pełne 2 tygodnie, od 16 do 29 października r. b. Jak stwierdza zgodnie prasa niemiecka, był to okres niezwykle podniecenia i rozhuśtania namiętności politycznych wśród społeczeństwa niemieckiego. Z jednej strony „Reichsausschuss für Volksbegehren” przy pomocy potężnych środków finansowych, stojących mu do dyspozycji dzięki Hugenbergowi i Thyssenowi, przeprowadził zakrojoną na wielką skalę propagandę na rzecz podpisywania petycji. Z drugiej strony rząd Rzeszy i rząd pruski, pozostające pod wpływami kół republikańskich, przeciwstawiły się tej propagandzie w sposób tak ostry, że wywołało to krytykę nawet ze strony czynników wrogich plebiscytowi. Z silnymi zastrzeżeniami spotkał się zwłaszcza komunikat rządu pruskiego, zapowiadający wytoczenie postępowania dyscyplinarnego przeciw wszystkim urzędnikom, którzy bądź podpiszą petycję, bądź będą agitowali na jej korzyść. Prasa niemiecko-narodowa i narodowo-socjalistyczna pełna była skarg na terror antyplebiscytowy, uprawiany przez niemieckie sfery rządowe.

W każdym razie akcja „Reichsausschuss” była bardzo utrudniona — tembardziej, że prezydent Hindenburg zajął stanowisko neutralne, zastrzegając się przeciw próbom wykorzystania jego nazwiska na rzecz propagandy plebiscytowej, a wszyscy biskupi

katolicycy kategorycznie wypowiedzieli się przeciw plebiscytowi. Naskutek zajętogo przez nich stanowiska ludność katolicka nawet w tych częściach Rzeszy, gdzie wpływy ugrupowań prawicowych są bardzo silne (n. p. w Bawarii), naogół wstrzymała się od podpisywania petycji.

Pierwsze wyniki, które napłynęły z miast i z zachodnich prowincji państwa niemieckiego, były niekorzystne dla akcji plebiscytowej; odsetek podpisujących petycję był niski. Triumfalne jednak artykuły prasy republikańskiej o załamaniu się akcji Hugenberg i Hitlera i utrzymanie w tym samym tonie komunikaty oficjalne — okazały się grubo przedwczesnymi. W miarę napływania dalszych zestawień ze wsi i z wschodnich prowincji Rzeszy, odsetek zapisów wzrastał z dnia na dzień, do ostatniej jednak chwili nie było wiadomo, czy przekroczy wymagane 10 procent. Wśród dramatycznego oczekiwania ukazał się wreszcie w sobotę o godz. 1 popołudniu komunikat oficjalny, zapowiadający, że ilość podpisów pod petycją wynosi 10,08 proc. ogółu uprawnionych do głosowania, przekroczyła więc wymagany odsetek. Wrażenie tego faktu było ogromne, zwłaszcza wobec poprzednich zapowiedzi klęski Hugenberg i Hitlera.

Jakież będą dalsze konsekwencje podjętej walki? W myśl konstytucji weimarskiej projekt ustawy przeciw planowi Younga musi być obecnie przedłożony przez rząd Rzeszy Reichstagowi. Ponieważ żywiły prawicowe większości w Reichstagu nie posiadają, przeto projekt niewątpliwie zostanie odrzucony. W tym wypadku musi on być poddany pod głosowanie powszechne, w którym mogą wziąć udział wszyscy uprawnieni do uczestniczenia w wyborach do Reichstagu. Głosowanie jest tajne, zwolennicy ustawy, poddanej plebiscytowi, głosują przez oddanie kartki ze słowem „tak”, przeciwnicy oddają kartkę ze słowem „nie”. By ustawa weszła w życie, musi się za nią opowiedzieć conajmniej połowa uprawnionych do głosowania, to jest w chwili obecnej 20 639 000. Przeciwnicy ustawy mogą ją więc utracić albo przez głosowanie „contra”, albo przez uchylenie się od udziału w głosowaniu. Tę drugą drogę zamierzają właśnie obrać niemieckie koła republikańskie.

Jakie są wobec tych alternatyw dalsze plany prawicy niemieckiej? W szeregach jej istnieje zdaje się rozbieżność w tej dziedzinie. Hitler i Hugenberg zdecydowani są prowadzić podjętą akcję dalej, to znaczy forswać plebiscyt, bądź w jednej, bądź w drugiej postaci. Umiarkowany jednak odłam Partii Niemiecko-Narodowej, który z niechęcią patrzy na dyktaturę Hugenberg w stronnictwie, pragnąłby zrezygnować z plebiscytu, jak widać n. p. z artykułu wstępnego w „Deutsche Tageszeitung” z dnia 3 b. m. Zdaniem tego odłamu liczba podpisów, złożonych pod petycją, dowiodła, że siła liczebna żywiołów, które mimo panującego „terroru” jawnie występują przeciw obecnej polityce rządu niemieckiego, jest bardzo poważna — listy petycyjne podpisało bowiem przeszło 4 150 000 osób, podczas gdy w tajnym głosowaniu przy ostatnich wyborach do Reichstagu stronnictwa, popierające obecnie plebiscyt, dostały łącznie 6 300 000 głosów (z tego Partia Niemiecko-Narodowa 4 700 000, Chrześcijańsko-Narodowa Partia Chłopska 800 000 i narodowi socjaliści 800 000 głosów). Należy więc poprzestać na tej manifestacji, gdyż przy plebiscycie niema żadnych szans uzyskania przepisu, cyfry głosów. Nadto umiarkowany odłam „Deutschnationale” wyraża obawę, że pójsię w kierunku plebiscytu pociągnie za sobą silniejsze jeszcze związanie się Partii Niemiecko-Narodowej z hitlerowcami, których radykalno-bojowe metody nie wszystkim się podobają. Tutaj zaznaczyć należy, że w ostatnich czasach zaznacza się w całej Rzeszy silny wzrost sił hitlerowców kosztem właśnie „Deutschnationale Volkspartei”. Dowiodły tego odbyte ostatnio wybory do sejmiku bałtyckiego, które przyniosły poważny sukces narodowym socjalistom przy równoczesnym

katastrofalnym spadku głosów niemiecko-narodowych.

Ostatnie wiadomości świadczą, że stanowisko Hugenberg jest jednak silniejsze, niż odłamu umiarkowanego Partii Niemiecko-Narodowej.

W związku z akcją podpisywania petycji plebiscytowej warto jeszcze podkreślić, że wykazała ona w ciekawy sposób przeciwieństwo między nastrojami północy i wschodu Niemiec, a nastrojami zachodu i południa. Linja graniczna pokrywa się tu mniej więcej z granicami protestantyzmu i katolicyzmu. W prowincjach protestanckich liczba zapisów przekroczyła wszędzie 10 proc., w prowincjach katolickich była znacznie niższa. Cały niemiecki wschód głosował masowo za petycją — z wyjątkiem tylko katolickiego Górnego Śląska i katolickiej Warmii. Obok tego przeciwieństwa zaznaczył się, nie po raz pierwszy zresztą, silny kontrast między prowincyjnymi nastrojami wsi niemieckiej, a bardziej lewicowymi poglądami ludności miejskiej.

Jeśli chodzi o stanowisko opinii polskiej wobec ostatnich wydarzeń wewnętrznych w Niemczech to musi ona jeszcze zdwoić swą dotychczasową czujność. W stosunku bowiem do Polski wszystkie stronnictwa niemieckie zajmują front zgodny — a polityka t. zw. „wypełniania” (!) traktatu wersalskiego, prowadzona przez koła republikańskie,

TYLKO
NEUTRALNE
MYDŁO
MARIS
Este

CHRONI CERĘ I UPIĘKSA JA

Zapachy:
BEZ — FIOŁEK
FOUGÈRE — RÓŻA
LAWENDA
TRÉFLE

L. S. STEMPNIOWICZ-POZNAŃ

CENA 1,25 zł

skie, jest dla nas znacznie jeszcze niebezpieczniejsza, niż gruboskórna i niezręczna często polityka prawicy niemieckiej.

11-ta rocznica niepodległości

Warszawa, 7. 11. (AW.) Dziś w poszczególnych Ministerstwach wydano zarządzenie, że 11-go listopada r. b. jako w jedenastą rocznicę niepodległości urzędy będą nieczynne. Również nie będzie zajęć w szkołach.

Sirax

do czyszczenia wszelkich PRZEDMIOTÓW DOMOWYCH KUCHENNYCH jakoteż do MYCIA RĄK

Sidol

Do CZYSZCZENIA METALI SZYB i LUSTER tylko!

P 6 795-62 706

Tydzień 45

LISTOPAD

Dni 30

CZWARTEK

7

Ostatnie dni sprzedaży losów I-ej Klasy

Państwowej Loterii Klasowej w największej i najszcześniejszej

PIĄTEK

8

Kolekturze

„NADZIEJA”, Lwów, Sykstuska 6

SOBOTA

9

Główna wygrana

750.000 złotych

NIEDZIELA

10

Co drugi los wygrywa!

Ciągnięcie już 14. i 15. b. m.!

PONIEDZIAŁEK

11

Ogólna suma wygranych wynosi

32.000.000 złotych

WTOREK

12

Ceny losów:

ćwiartka zł 10,—, połówka zł 20,—, cały zł 40,—
Na zamówienia wysyłamy natychmiast losy, załączając nasz blankiet P. K. O., na przesyłkę należytości wolną od opłaty. nw 5198

ŚRODA

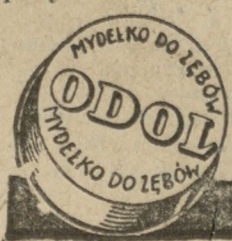
13

Naszym graczom sprzyja stale nadzwyczajne szczęście!

Możecie

mieć zawsze śnieżno-białe zęby czyszcząc je codziennie mydłem do zębów **Odol**. Mydło **Odol** czyści i przywraca im naturalną barwę.

Mydło do zębów **Odol** posiada przyjemny smak i jest bardzo oszczędne w użyciu.

Odezwy bolszewickie w Poznaniu

Podburzanie młodzieży robotniczej do zwalczania przysposobienia wojskowego — Wzywanie do akcji rewolucyjnej za ustrojem bolszewickim

Przedwczoraj usiłowano rozrzuć wśród robotników fabryki Cegielskiego odezwę, mającą wyrażać cechy bolszewickie. Wyzyskując przykry niestety fakt, że z powodu ograniczenia zamówień rządowych przystąpiono w tejże fabryce do redukcji pracowników wzgl. czasu pracy, odezwa atakuje gwałtownie „krwawe rządy fabrykantów, bankierów i obszarników” u nas, a natomiast zachwala w sposób demagogiczny stosunki robotnicze w Bolszewii.

Zwracając się specjalnie do młodzieży robotniczej, odezwa występuje przeciwko wprowadzeniu przymusowego przysposobienia wojskowego, przedstawiając je jako „nowy atak kapitału przeciwko klasie robotniczej i jako przygotowanie do wojny z państwem proletariackim Z. S. R. R.”

Nawołuje przeto robotników, by na ogólnofabrycznym zebraniu przystąpili niezwłocznie do wybrania „komitetu akcji” dla podjęcia walki przeciw ofensywie kapitału, o rząd robotniczo-chłopski.

Cel istotny odezwy jednak ukazuje się na samym końcu — chodziło o demonstrację żywiołów rewolucyjnych 7 bm. w Poznaniu z okazji 12-lecia przewrotu bolszewickiego w Rosji!

Jako nakładca za „Lewicę Robotniczą fabryki Cegielskiego” jest podpisany pod odezwą niejaki Zenon Galiński, Wybickiego 5, a drukował ją Fr. Szypulski w Poznaniu.

Jak nas informują, pozostała reszta odezwy policja skonfiskowała w drukarni, nazwisko zaś Galińskiego ma być nieznane.

„France militaire” przeciw projektowi francusko-niemieckiego sojuszu

Sojusz francusko - niemiecki naraziłby Polskę na nowy rozbiór

Paryż, 8. 11. (PAT.). W dzienniku „France militaire” Gabriel Stone polemizuje z Arnoldem Rechbergiem z powodu kampanii, podjętej przez niego na rzecz sojuszu francusko-niemieckiego.

„Nie małe źródło niepokoju dla Francji — oświadcza Stone — stanowią zasady projektowanego sojuszu, które wzamian za doskonale gwarantację pokoju, bezpieczeństwa i współpracy wojskowej, zawierają zrzeczenie się formalne warunków, zawartych w traktatach pokojowych, oraz próbę rewizji obecnego statutu Europy”. „Co pomyśleliby nasi przyjaciele Polacy — pisze Gabriel Stone — gdybyśmy zgodzili się na porozumienie, osiągnięte kosztem Polski? Nie mamy bowiem prawa zapominać, że wszelkie ustępstwa na rzecz pretensyj nacjonalistów niemieckich, równałyby się przygotowaniu ewentualnego rozbioru Polski. Wszak nie na to naród polski odzyskał suwerenność ażebyśmy bezwiednie przykładali rękę do nowej próby podziału Polski.”

Stone przypomina kwestjonowanie przez Niemcy „korytarza pomorskiego”, którego posiadanie jest dla Polski nie tylko żywotną potrzebą, lecz również nakazem, opartym na niezaprzeczalnych danych etnograficznych. W końcu powoływa się autor na senatora Rollanda, który powracając z

niedawnej swej podróży po Polsce, oświadczył, że Rzeczpospolita Polska jest niepodzielna i że przekonanie to stanowi słuszną rekompensatę za ohydne rozbiory. Do nowych rozbiorów pod jakąkolwiek postacią Francja nie mogłaby przyłożyć ręki bez popełnienia zdrady przyjaźni i narażenia na szwank swej czci.”

Warunki Kowalskiego

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). — Jak donosiliśmy w numerze poranym, Kowalski, przełożony Marjawitów, zwrócił się do episkopatu polskiego, wykazując gotowość powrotu wraz z całą sektą na łono Kościoła Katolickiego. Warunki zjednoczenia są bardzo charakterystyczne. Pierwszy warunek jest najistotniejszy. Chodzi w nim o utrzymanie kościoła marjawickiego jako odrębnej w łonie Kościoła Katolickiego organizacji. (w)

Proces kilkakrotnego mordercy

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). W Wejherowie rozpoczęła się wczoraj rozprawa przeciw niejakiemu Bobiszowski, oskarżonemu o zabicie obywatela polskiego Menasena Sachsa na statku francuskim „Depute Pierre Dujol”. O współudział byli oskarżeni niejaki Grodzicki i Bajkiewicz. Rozprawa przeciwko Grodzickiemu odbyła się przed 3 tygodniami w sądzie powiatowym w Gdańsku, gdzie go uwolniono. Bajkiewicz zaś jest przez władze gdańskie poszukiwany. Bobiszko symuluje przed sądem zanik pamięci i wypiera się stawianym mu zarzutom. W przewodzie sądowym wyszło na jaw, że Bobiszko popełnił szereg zbrodni podczas swego pobytu w Rosji. (w)

Za znieważenie tancerki

Warszawa, 8. 11. (Tel. wł.). — Sąd okręgowy w Chojnicach skazał urzędnika prywatnego Władysława Telskę na jeden miesiąc więzienia za uderzenie na balu w twarz pewnej panny, która nie chciała z nim tańczyć. (w)

Kino Apollo

Od dziś arcy-komedja

Marynarz słodkich wód

W roli głównej:

BUSTER KEATON

Reżyser: **Karol Reisner.**

Na scenie nw 5011

występy choreograficzne.

Seanse o godz. 4,30, 6,30 i 8,30.

Kino Metropolis

Od dziś wstrząsający dramat

Zapomniane twarze

W głównych rolach:

Clive Brook - Mary Brian

William Powell - Olga Baklanowa.

Reżyser: **Wiktor Schertzinger.**

Na scenie produkcje taneczne.

Seanse o godzinie 5, 7 i 9.

Nowe beatyfikacje

(KAP) Przy końcu roku jubileuszowego, w grudniu, nastąpią dwie nowe beatyfikacje, a mianowicie w niedzielę 15 i 22 grudnia. Pierwsza odbędzie się beatyfikacja męczenników, którzy oddali swe życie za wiarę w czasie wprowadzenia reformacji w Anglii w latach 1594 — 1679. Dnia 22-go grudnia będzie miała miejsce beatyfikacja ojca Ogilvi, jezuitę. Specjalnie na prośbę episkopatu szkockiego odbędzie się ona oddzielnie.

W celu definitywnej decyzji beatyfikacji odbędzie się dnia 12 b. m. specjalne zebranie Kongregacji Rytu z udziałem Ojca św.

Wywóz podkładów kolejowych

Warszawa, 8. 11. (AW) Min. Rolnictwa zawarło umowę z dwiema firmami zagranicznymi na sprzedaż

około 600 000 podkładów kolejowych po cenie 9 sh. i 3 8/10 pensa za parę. Ceny przekraczają poziom cen zeszłorocznych.

W sobotę, 9 b. m.

i w niedzielę, dnia 10 b. m.

o godzinie 3 b. m. 828

**popularne przedstawienia
DLA DZIECI**

z bardzo urozmaiconym programem.
Ceny miejsc: balkon 1,— zł, parter 0,50 gr.

Nowy Fordson posiada większą moc!

Dążeniem każdego rolnika jest zmniejszenie kosztów własnych. W tem wielkie usługi odda mu Nowy Traktor Fordson. Wykona on w gospodarstwie każdą ciężką pracę w sposób szybki i najbardziej oszczędny.

Nowy Fordson posiada wiele rewelacyjnych wprost ulepszeń. Moc jego silnika zwiększono do 30 KP przy 1000 obrotach na minutę.

Niezawodny i łatwy rozruch zapewnia zapalanie za pomocą magneto — zamknięty filtr oczyszcza oliwę — przekładnia posiada obecnie łożyska kulkowe. Smarowanie łożysk tylnej osi odbywa się samoczynnie a oczyszczacz powietrza Nowego Fordsona jest trzy razy większy, niż poprzednio.

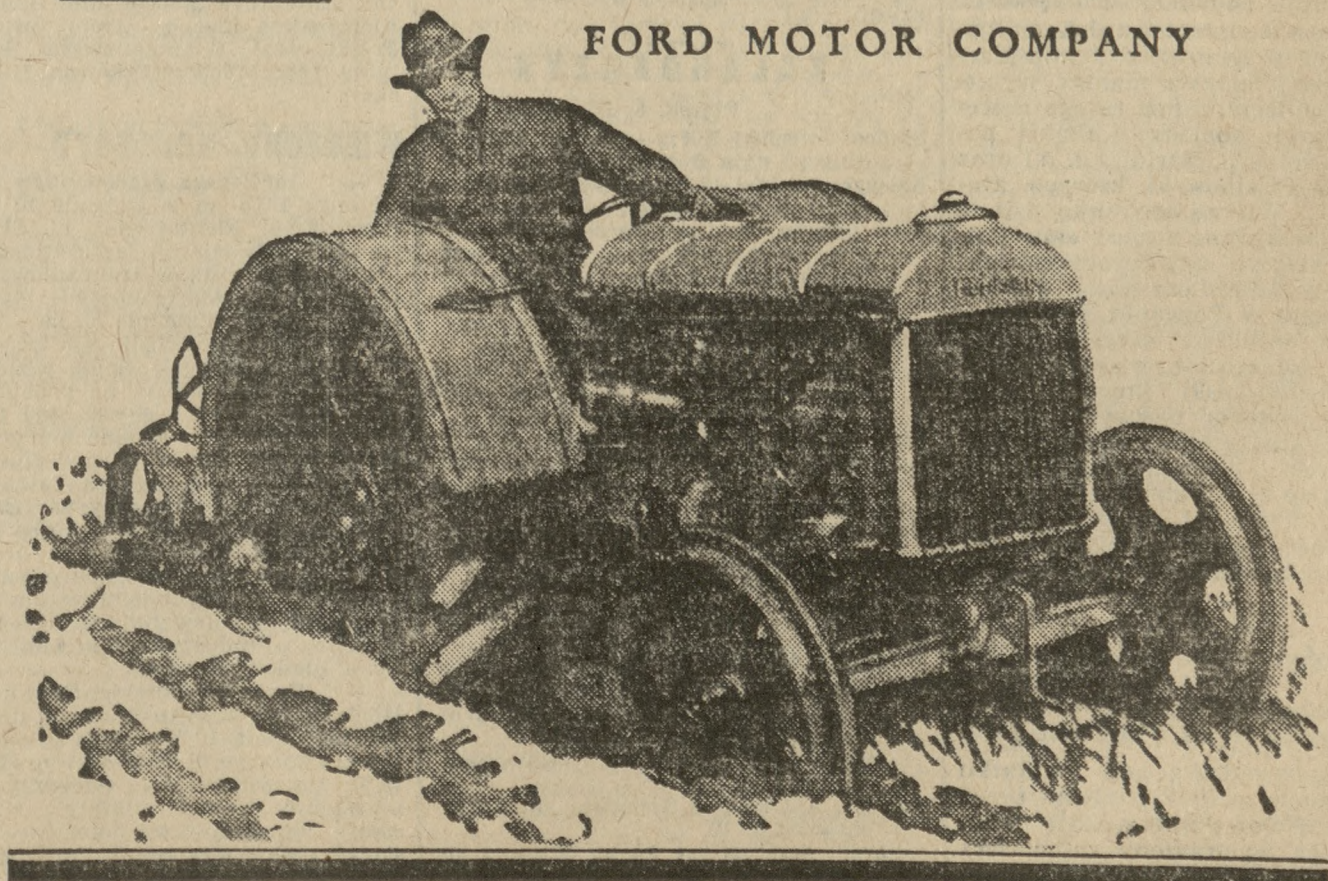
FORD MOTOR COMPANY

Traktor rolniczy
złoty:

8135

Koło pasowe
dodatkowo zł. 215

Wszystkie ceny rozumieją się
f. o. b. Gdańsk łącznie z cłem.
Bez kosztów dostawy i bez
podatku obrotowego.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Cztery lata pokazów gazowych

Ciekawe i pożyteczne doświadczenia — Od umiejętnego gotowania na gazie do wzorowej organizacji domowej — Założenie specjalnego kółka

Cztery lata minęło już, jak gazownia miejska przystąpiła do ciekawych demonstracji, mających na celu szerzenie uświadczenia co do racjonalnego stosowania gazu w gospodarstwie domowym. Nie wzorowano się na utartych już drogach doświadczalniczo zagranicą, a przystąpiono do demonstracji praktycznych dla szerokiego kół publicznego. Kierownik wydziału propagandy p. inż. Wirbser, obmyślił szereg praktycznych środków unaoczniających konieczność zainteresowania się problemem gazowym przez szerokie rzesze naszych pań, narzekających często na nieprawidłowe funkcjonowanie gazu, na zbyt wielkie jego zużycie, i na... duży koszt. Prędko przyzwyczaiła się publiczność do pokazów gazowych, połączonych z praktycznymi pokazami. Przysłań ufnosć, a niebawem te środowowe pokazy w sali gazowni miejskiej na Grobli, poczęły cieszyć się taką frekwencją, że niekiedy brakowało miejsca w przestronnej sali. Był to widoczny dowód, że panie wszystkich stanów, a tem samem wszechławadne rządczyni budżetów domowych o różnej rozpiętości, ożywiały jedną myśl, a mianowicie przyswojenie sobie tajników oszczędnościowego używania gazu. Praktyczne objaśnienia miały nader doniosłe znaczenie. Wyszkolono specjalne instruktorki, które składały wizyty niezadowolonym z gazu właścicielkom, lustrując miejscowe urządzenie.

Gotowanie w czasie pokazów, dokonywane zwykle przez panie z audytoryum w dowolnej kolejce, miało głównie na celu kontrolowanie zużycia gazu i obliczenie kosztu smacznie przyrządzonych potraw. Z czasem przystąpiono do większych urozmaiceń „środowych” pokazów, prelekcjami z różnych dziedzin gospodarstwa domowego, które wygłaszała na różne

tematy p. Żółtowska. W sezonie zimowym urządzono konkurs oszczędnego gotowania na gazie, przyczem uczestniczki zmieniały się kolejno co tydzień. Wyniki dały bardzo ciekawy materiał, a wspomnieć też wypada, że konkurs odbywał się przy niesłabnącem zainteresowaniu i zakończył się rozdaniem nagród.

Pierwszy pokaz w tym sezonie odbył się we środę przy wypełnionej sali. Zagaiła go p. Teresa Skórzewska z Komorza (pow. jarociński). W nawiązaniu do myśli wypowiedzianych w cyklu odczytów przez p. Szumakowską o organizacji pracy w gospodarstwie domowym, uczestniczki tych wykładów postanowiły zorganizować się w celu stałej współpracy z Instytutem Naukowym w Warszawie. Panie domu zamierzają podjąć pracę zbiorową w kierunku racjonalnej organizacji w gospodarstwie domowym. Chodzi o zmniejszenie zadań w trudnej pracy pani domu prostymi często środkami, z oszczędnością sił, zdrowia, czasu i pieniędzy. W toku zebrania wykład z dziedziny praktycznej o tempie robactwa w domu, miała p. Żółtowska, a referat programowy z dziedziny zamierzeń na przyszłość w zakresie doświadczeń kulinarnego, którego to zadania podjęła się p. Skórzewska, wygłosił p. inż. Wirbser. W rezultacie postanowiono utworzyć stałą organizację pań pod nazwą: „Kółko ulepszeń metod pracy domowej”. Do zarządu weszły panie: Teresa Skórzewska, Żółtowska, Gertruda Dobrowolska, Celina Zawadzka i Sabina Kazanowska. Zebrania odbywać się będą w odstępach miesięcznych. Jako organ informacyjny polecono członkiniom wydawnictwo Instytutu Naukowej Organizacji p. t.: „Organizacja Gospodarstwa Domowego”. (k)

„Miłość czy pięść”

Teatr Polski wystawia jako pierwszy w kraju we wtorek najnowszą komedię Markiewicza i Fijałkowskiego

Niezwykłym wydarzeniem w kronikach teatralnych są premjery utworów niegranych dotąd na żadnej innej scenie; zwłaszcza sztuk znanych i cenionych pisarzy polskich.

Teatr Polski w Poznaniu niejednokrotnie zgatował swej publiczności podobne, mile, ciekawe i emocjonujące chwile przeżyć. Posiada on też swą tradycję — jako „szczęśliwy”, bowiem sztuki, które się ukazywały po raz pierwszy po tej scenie, obiegały później wszystkie sceny polskie ciesząc się wybitnym powodzeniem. Ostatnim tego dowodem stał się olbrzymi sukces „Mama do więzienia”, która po poznańskich triumfach, świeci świeżo olbrzymie sukcesy na scenie wileńskiej Lutni.

Obecnie publiczność poznańska stoi w przededniu podobnej uroczystości. Dwaj wybitnie utalentowani komedjopisarze polscy Kazimierz Dunin-Markewicz znany artysta malarz, wybitny komedjopisarz, autor całego szeregu wybornych komedji („Dzikie pola”, „Lilje polne”, „Marta” i t. d.) oraz Mieczysław Fijałkowski, którego „Gorąca krew”, „Wierna kochanka” i inne utwory oklaskiwała gorąco cała Polska — powierzyła swą najnowszą lekturę komedji „Miłość czy pięść” Teatrowi Polskiemu w Poznaniu, który wystawi ją w najbliższym wtorek.

Jest to wydarzenie w życiu kulturalnym Wielkopolski, które wzbudzi echo pod postacią niezwykle niewątpliwie zainteresowania wśród szerokiej sfery naszej publiczności. Zwłaszcza, że z za kulis dochodzą jak najpochlebniejsze wieści, o współczesności typów, oryginalności założenia, świeżości i humorze wtorkowej premjery.

Spór o — zająca

Kłótnia niezwykłych „myśliwych” — Sprawa oparła się aż o sąd okręgowy

Szosa prowadząca do majątku Kwilcz mknęło auto kierowane przez szofera K. Nagle poprzez szosę usiłował przebiec wystraszony zając, lecz dostał się pod koła i... poniósł śmierć.

Szofer niebawem zatrzymał auto by podjąć tak niespodziewanie i w niezwykły sposób „upolowaną” zwierzynę. W tym momencie nadjechał z tyłu drugi samochód, którego szofer zauważywszy skrwawionego szaraka, uprzedził kolegę przywłaszczając sobie zająca. Na tem tle powstała sprzeczka, która przybrała ostrzejsze formy i wyszedł zwycięsko pierwszy szofer p. K.

Jednak jego przeciwnik p. R. tej straty nie mógł przeboleć i szukał sposobu, aby zemścić się na koleźce. Poszedł więc do starostwa i zrobił doniesienie, na podstawie którego w postępowaniu karno-administracyjnym za posiadanie względnie przewożenie zwierzyny (autem) w czasie ochronnym skazano p. K. na 250 zł grzywny. Ten, uważając, że jest niewinny, zwrócił się do sądu okręgowego, który rozpatrywał sprawę w środę pod przewodnictwem sędziego p. Kolańskińskiego; bronił adw. dr. Fersten. Trybunał uwolnił p. K. od kary, nie dopatrując się w jego postępowaniu karygodnego czynu. (z.)

KALENDARZYK

Piątek, 8 listopada 1929.

Słońce: wschód 7.01; — zachód 16.11; — długość dnia 9 godzin 10 min.

Księżyc: wschód 13.39; — zachód 21.11; — przed pierwszą kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniwers. Pozn. Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 3 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 754 mm — W ubiegłą dobę temperatura najwyższa plus 11 st. C., najniższa plus 3 st. C.

Stan wody w Warszawie według notowań In spekty Drog Wodnych: — 0,03 m. Kal. rz.-kat.: Czterech Koronatów; jutro Teodor.

Kal. słow.: Sędziwoj; jutro Bogodar.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, pl. Sa pieżyński 1.
Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75.

Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13.
Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo nr. 76.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Lazarz: Aptekap przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.

Wilda: Apteka „Fortuna”, G. Wilda 95.
W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyszuruje we dnie i w nocy — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * Z archidiecezji poznańskiej. J. E. ks. Kardynał Prymas zamianował: J. E. ks. biskupa Dymka przewodniczącym komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli nauki religii w szkołach średnich oraz członkiem Consilii a vigilanti na archidiecezję poznańską z prawem przewodniczenia także radzie w zastępstwie ordynariusza; ks. Stanisława Lisona, ojca duchownego przy Arcybiskupim Seminarjum Duchownym w Poznaniu, obrońcą węzła małżeńskiego przy Metropolitalnym Sądzie Duchownym; ks. Franciszka Lewandowskiego, referenta Przybocznej Kancelarii Prymasa Polski, dyrektorem Papięskiego Działu Rozkrzewienia Wiary oraz Związku Misyjnego Kapłanów na obydwie archidiecezje, zwalniając jednocześnie z tego stanowiska ks. kanonika Zborowskiego; ks. dr. Antoniego Stomkowskiego kierownikiem biura Przybocznej Kancelarii Prymasa Polski, zwalniając równocześnie z tego urzędu ks. Franciszka Lewandowskiego; ks. proboszcza Bartłomieja Piszczysłową z Odolanowa prodziekanem dekanatu ostrowskiego; ks. Edmunda Wołkowskiego, dotychczasowego kapłana na wśród wychodźców polskich we Francji, dyrektorem Poznańskiego Okręgu „Caritas”.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Tow. Pracowników Umysłowych przypomina swym członkom, że dziś o godzinie 19 w sali p. Jarockiego odbędzie się zebranie plenarne, na którym p. inż. p. red. HERNICZEK wygłosi ciekawy odczyt p. t. „Bohater dwóch światów”.

— * Zebranie plenarne Tow. Młodych Przemysłowców odbędzie się w poniedziałek, 11 bm. punktualnie o godz. 20 w większej sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska nr. 8. Na porządku obrad wykład p. red. Jerzego HERNICZKA na temat: „Powstanie listopadowe”.

— * Posiedzenie Koła Ks. Ks. Profesorów na m. Poznań odbędzie się dnia 8-go bm. o godz. 20 w sali gimnazjum Bergera przy ulicy Strzeleckiej. Na porządku obrad odczyt ks. prob. Adamskiego n. t. „Z współczesnych zagadnień metodycznych w nauce religii”.

— * Narodowa Organizacja Kobiet — Koło Łazarskie. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 11 bm. o godz. 20 w szkole wydziałowej przy ul. Berwińskiego. Referat na temat: „Akcja katolicka w życiu kobiety-Polki” wygłosi ks. radca Durzyński. O liczny udział członków i przez nich wprowadzonych gości uprasza Zarząd.

— * Z Stow. opieki polskiej nad rodakami na obczyźnie w Warszawie. Dnia 11 bm. o godz. 5 popołudniu w lokalu Polskiej Macierzy Szkolnej. Krakowskie Przedmieście 7. odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie Stowarzyszenia. Na porządku obrad zmiany statutu.

WYKŁADY

— * Wykłady powszechnie Uniwersytetu Ludowego T. C. L. W połowie listopada rozpocznie się kilka cykli wykładów w ramach „Powszechnych Wykładów Uniwersytetu Ludowego na miasto Poznań”. Będą to popularne odczyty bardziej jeszcze niż w latach poprzednich dostosowane do potrzeb oświaty poza szkolnej i dla dorosłych. Z nader ciekawego programu, który ukaże się wkrótce w druku, wymienimy następujące tematy: Sztuka życia (p. red. Henryk Grudziński, kier. lit. T. C. L.), Geografia i administracja Polski (dr. Moszyński), Towaroznawstwo życia codziennego (dr. St. Piasecki), Ze świata muzyki (p. Jerzy Soplica), Literatura polska (ks. Skarżyński), Kierownicze idee w życiu politycznym Polski (prof. Wierzbowski), Świat kołbicy (pp. Włodarczykówna i Grudzińska).

WIECZORY, KONCERTY

— * Jubileusz pracowników P. K. E. W dniu 10 b. m. o godzinie 10 w domu Pozn. Kolei Elektrycznej, ul. Słowackiego 19-21 odbędzie się uroczystość uczczenia 14 pracowników tramwajowych, pracujących w przedsiębiorstwie Pozn. Kolei Elektr. 25. 30 względnie 35 lat.

— * Zima się zbliża! Kto może, zaopatrzyć się w węgiel i ciepłą odzież. Lecz nie wszystkim starczy na podobne zakupy. Bieda coraz większa, stąd też opiekunowie biednych wysilić muszą wszystkie siły, aby zebrać odpowiednią fundusze. W tym celu urządza Tow. Pań św. Wincentego a Paulo przy parafii Bożego Ciała w niedzielę, 10 bm., herbatkę towarzyską w sali Belwederu, z urozmaiconym programem. Początek o godz. 5 popołudniu. Liczny udział w imprezie tej przyczyni się niewątpliwie do zebrania większego funduszu, a tem samem do ulżenia niedoli bliźnich.

— * Teatr amatorski. Stowarzyszenie Młodych Polek, Poznań-Jeżyce, urządza w niedzielę, dnia 10 bm. w sali Domu Amantowego przy ul. Słowackiego 19 o godz. 19.30 przedstawienie. Odegrany będzie przepiękny dramat religijny p. t. „Lilje i róże”. Stowarzyszenie dołożyło wszelkich starań, aby wykonanie przedstawienia zadowoliło wszystkich gości.

— * **Bal jesienny Koła Śpiewackiego Polskiego** odbędzie się w sobotę, dnia 16 bm. w sali Belwederu przy ul. Marszałka Focha. Do tańca jest zaangażowana dobrowolna orkiestra. Zaproszenia, które przy wejściu służą będą jako legitymacje, są do nabycia w biurze Związku Kół Śpiew. przy ul. Marsz. Focha 50, w firmie Susszyński i Kręgielski przy ul. 27 Grudnia 16 i p. oraz w składzie cygar p. Dybickiego przy ul. Wrocławskiej 60.

KRONIKA FILMOWA

— * **Kino Parafialne przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie** urządza w dniach 10, 11 i 12 bm. dla swych bywalców wieczór humoru. W programie kilka arcywesołych komedji, stanowiących dla każdego prawdziwą rozrywkę. Początek przedstawień w niedzielę o godz. 16, 18 i 20 — w poniedziałek i we wtorek o godz. 18.30.

PODZIĘKOWANIA

— * Zarząd „Bratniej Pomocy”, T. S. U. P. składa staropolskie „Bóg zapłać” szlachetnym ofiarodawcom za dary, złożone z okazji poświęcenia Domu Akademickiego oraz otwarcia kaplicy w tymże domu przy Walech Leszczyńskiego, a mianowicie: Sodalitji Pań Miejskich w Poznaniu za kielich mszalny, ampułki z taczką i koronkę, p. prezydentowej Zychlińskiej za albę i 15 puryfikatorów, p. dr. Łazarewiczowej za dywan, p. Paulinie Sobeskiej za obrus, p. prof. Teresie Gantkowskiej za 4 obrusy, p. Marii Charlam-powiczowej za przykrycie na ołtarz, p. Domagalskiej za 2 świeczniki, p. bud. Meyssnerowi za 4 świeczniki oraz kwiaty, p. staroście Begale za obrus na ołtarz, p. Grossmanowej za koronkę do obrusu, ks. prałatowi Prądzyńskiemu za komżę, p. Kaźmierczakowej za 2 wazon, pp. A. Krzyżankiewiczów za lampkę. Radzie Wyższej św. Wincentego a Paulo za 100 zł, ks. Stankiewiczowi z Siemianowa za 30 zł, maturzystom ku czci ks. Janickiego za 40 zł, p. Anieli Tułodzieckiej za 20 zł, p. prof. Gantkowskiej za 20 zł, Paniom z Sodalitji Miejskiej za 28 zł.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Koło Medyków Stud. Uniw. Pozn.** obchodzi dnia 9 bm. dziesięciolecie swego istnienia. W programie uroczystości przewidziano na godz. 10 rano nabożeństwo w kaplicy Domu Akademickiego przy Walech Leszczyńskiego; o godz. 12 uroczyste zebranie w sali Śniadeckich (Coll. Medicum, ul. Fredry 10) z następującym porządkiem: otwarcie, przemówienie powitalne, rys historyczny Koła Medyków wygłosi dr. Stabrowski, przemówienie delegata młodzieży studiującej wygłosi p. Neyman, przemówienie delegata grona seniorów wygłosi dr. Winter, przemówienie kuratora koła. O godzinie 21.30 odbędzie się bal w salach Bazaru.

— * **Konkurs**. Lwowska Liga Przeciwalkoholowa ogłasza konkurs na wykonanie technika akwarelową lub pastelową plakatu 3—5 barwnego, formatu imperjału (65x90), przedstawiającego zgubne skutki napojów alkoholowych na rodzinę i społeczeństwo. Obraz może przedstawiać jedną lub trzy sceny w postaci tryptyku. Należy skomponować zwieszły napis, związany z treścią plakatu. Termin do 15-go stycznia 1930 r. Ustanawia się dwie nagrody: 500 i 300 zł. Plakaty, zaopatrzone w godło i koperty zamknięte z nazwiskiem i adresami autora, należy nadsyłać pod adresem Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej we Lwowie, ul. Jabłonowskich 2. Sąd konkursowy stanowią pp. profesorowie: Stanisław Matzke, Józef Pieniążek, Paweł Gajewski, Ryszard Gawlikowski i Zygmunt Harland, oraz alkohololodzy: ks. dr. Jan Cierniewski i dyrektor Bronisław Duchowicz. Liga zastrzega sobie prawo zakupna nienagrodzonych prac.

— * **Kolonja francuska w Poznaniu** zaprasza wszystkich przyjaciół Francji na nabożeństwo żałobne, które odbędzie się w kościele garnizonowym dnia 11 bm. o godz. 10 za dusze żołnierzy francuskich z wojny 1870-71, zmarłych w niewoli i pochowanych w Poznaniu (PAT.)

— * **Komunikacje telefoniczne z Szwecją** wprowadzono między Poznaniem, Bielskiem, Bydgoszczą, Gdynią, Katowicami, Krakowem, Łodzią i Warszawą z jednej strony a Göteborg, Malmö i Stockholm z drugiej strony. Opłata za trzminutową rozmowę zwykłą w relacjach między polskimi urzędami a Malmö wynosi dziesięć franków 60 centymów, w relacjach między polskimi urzędami a Göteborg i Stockholm dwanaście franków.

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Marynarz słodkich wód”.
Aurora: „Czarny Pirot” z Douglasem Fairbanksem

Bajka: „Miłość i Izy Szopena”.
Casino: „Miłość i Izy Szopena”.
Colosseum: „W kajdanach”.
Corso: „W godzinie zwycięstwa”.
Edison: „Chata Wujka Toma”.
Kapitol: „Królowa Jego serca”.
Metropolis: „Zapomniane twarze”.
Odeon: „Kochanka Rozwolskiego”.
Polonia-Górczyn: „Tajny Kurjer”.
Renaissance: „Klejnoty cesarzowej”.
Słońce: „Manolescu dzentelmen-włamywacz”.

Stylowe: „Ludzie bez oblicza”.
Wilsona: „Nowoczesny Casanova”.

40 cent. Należność przelicza się na złote polskie według ekwiwalentu, obowiązującego w danym dniu dla złotego polskiego i franka szwajcarskiego. (Obecnie 1 fr. zł wynosi 1,80 zł). W ruchu telefonicznym między Polską i Szwecją, który odbywa się przez całą dobę bez ograniczenia czasu, dopuszcza się rozmowy państwowe i prywatne zwykłe i pilne, wezwania do rozmówcy, uprzedzenia o rozmowie, rozmowy abonamentowe w godzinach słabego ruchu, rozmowy na oznaczoną godzinę oraz żądania informacji. Godziny słabego ruchu określa się od godz. 19 do 8, według czasu obowiązującego w kraju nadania. Bliższych informacji udziela Urząd Telegraficzny w Poznaniu przy ul. Pocztowej 6 (nr. telefonu 5707 i 5709).

— **Z Sodalicii Pań Miejskich.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 12 bm. o godz. 9 rano w kaplicy św. Józefa. Zebranie plenarne w auli uczelni im. Dąbrowski, Młyńska 10, o godzinie 16.30.

— **Uroczysta nowenna do św. Stanisława Kostki** z nauką rozpocznie się dziś w kościele OO. Jezuitów o godz. 18.30.

— **Komitet Towarzystw w Żabikowie** łącznie z podkomitetem P. W. i W. F. na obwód wójtownia Fabianowo urządza w niedzielę, dnia 10 bm. uroczystą akademię na sali p. Szukały w Żabikowie Nowem. Na program składają się: referat, śpiewy choralne, deklamacje i odegranie wspólnego utworu scenicznego p. tyt. „Miłość Ojczyzny”. Początek o godz. 18.

— **Przez wolność do oświaty.** Zbliża się dzień 15 bm., rocznica Sienkiewiczowska, którą w głębokim zrozumieniu niepodległościowego znaczenia Sienkiewicza, uczyniono słusznym „Dniem Oświaty”, zwłaszcza pozastronniczej. Na całym obszarze działalności T. C. L. w Wielkopolsce, na Pomorzu, Górnym Śląsku odbędzie się akademie oraz kwesty na rzecz bibliotek oświatowych i budowy „Domu Oświatowego T. C. L.” Należy się spodziewać, że akcja ta w przededniu złotego jubileuszu 50-lecia T. C. L. spotka się z jak najszerszym poparciem społeczeństwa, zwłaszcza jeżeli się do publiczności istotnie nieco przeciążonej kwestami ulicznymi nie przystąpi próżną ręką, lecz każdy datek odwzajemni wartościowym wydawnictwem: „Oświatowy kalendarz-albumik na r. 1930”, jednoliciówką „Pełnowywiad Włocławek”, a bardziej jeszcze odznaką jubileuszową, artystycznie wykonaną, którą zaszczytnie nosić można przy każdej sposobności, a która jest już do nabycia w centralnym biurze T. C. L., Poznań, Fr. Ratajczaka 16.

— **Z Pozn. Okręgu Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej.** Lekcja chóru odbędzie się w niedzielę, 10 bm. o godz. 17 w ognisku okręgowym przy placu Nowomiejskim 5. Ze względu na zbliżające się „Święto Młodzieży” konieczne jest przybycie wszystkich chórzystów.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Z targu.** Dnia 8. b. m. na pl. Sapińskiego płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 6,00—6,40 zł; masła mleczarskiego 7,00—7,20 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; miodu 3,40—3,60 zł; litr śmietany 2,80—3,20 zł; litr mleka pełnego 40 gr. za mięso: 1 kg słoniny świeżej 3,20 do 3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wolowiny 3,20—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 5,00—6,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlicy 6,00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 3,00—3,20 zł; para kury 6,00—7,00 zł; za ryby: 1 kg szczupaka 3,00—4,80 zł; karpia 4,00—5,00 zł; lina 3,60—4,40; karasa 2,00—4,40 zł; leszcza 1,60—2,40 zł; okonia 2,00—2,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 0,80 do 1,50 zł; za jarzyny: 1 kg ziemniaków 8—10 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 40—50 gr; szpinaku 60—80 gr; jarmużu 50 gr; 1 kg. pietruszki 50 gr; seleru 1,00 zł; 1 kilogram rabarbaru 30 gr; 1 gl. sałatki zielonej 30 do 50 groszy; białej kapusty 25—40 groszy; miodrej 1 włoskiej 40 do 60 groszy; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg. melonu 30 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 50—60 groszy; za owoce: 1 kg. jabłek 0,40—1,10 zł; gruszek 1,00—1,60 zł; śliwek 0,50—0,80 zł; winogron 5 zł; za grzyby: 1 kg. pieczarek 1—2 zł; 1 kg. zielonek 1,20—1,60 zł; 1 kg. maślaków 1,00—1,20 zł; 1 kg. borowików 2,40 do 4,00 zł; 1 kg. podpieńców 0,80—1,20 zł; czubajki, szare zielonki, sarny i inne grzyby 1,00 zł za kg; 1 kg. rydzów 6,00 zł. za miodel raków płacono 1,00—3,50 zł; 1 kg. chleba 40 gr. — Targ ożywiony. Ryb dowieziono bardzo wiele, to też spadły znacznie w cenie; mimo to popyt słaby. — Jaja droższe. Poza tem ceny bez zmian. (hu.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzieże i włamania.** Do biur firmy „Gambrius” przy ul. Wielkiej 16 włamali się złodzieje i skradli maszynę do pisania marki „Triumph” nr 28 371 i czarną tekę, łącznie wart. 350 zł. — P. Silberowi Dawidowi z Stanisławowa skradziono futro wart. 700 zł w poczekalni III klasy dworca osobowego w Poznaniu. — P. Cierlokowi Franciszkowi, zam. w Naradowicach, skradziono rower męski wartości 100 zł, który pozostawił przy ulicy Marsz. Focha. — P. Ratajczakowi Adamowi, zam. w Ratajach 42, skradziono pozostawiony przy św. Marcynie rower męski, wart. 260 zł. — P. Pocentkowi Franciszkowi, zam. przy ul. Szamargewskiego

nr. 28, skradziono walizkę z zawartością 120 zł. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Przymusowe lądowanie niemieckiej awionetki sportowej.** Ostatnio wybrali się dwaj studenci uniwersytetu w Królewcu awionetką sportową poprzez terytorium polskie do Wrocławia. Samolot najnowszej konstrukcji, pomysłu Klemma, był wyposażony w dwucylindrowy motor o sile 20 koni mech. Niemieckich pilotów Wilhelma Glitscha i Waltera Hesera, tak się nazywali, prześladował jednak pech. Po wystartowaniu w Ławicy do dalszego lotu, musieli wskutek defektu w motorze wylądować pod Puszczy-Koźmiem. Zalądowano więc aparat do pociągu i przewieziono do Ławicy celem naprawy. Po reparaacji wyruszyli Niemcy w stronę Wrocławia, musieli atoli znowu lot swój przerwać pod Krosnem. Nolems volens musieli niemieccy piloci, wobec braku odpowiednich części zepsutego motoru, skorzystać z usług kolei, by dostać się do Wrocławia. (sc.)

— **Krew w żyłach mroźny wypadek** zdarzył się ostatnio w cukrowni w Janikowie niedaleko Inowrocławia. Pracujący przy maszynach Reinke potknął się i upadł, a wirująca węzownica urwała mu nogę do kolana. Mimo jak strasznego okaleczenia i bólu, zdobył się Reinke na tyle silnej woli i przytomności umysłu, że zszedł z drabiny, przewiązał ranę szmatą, a dowlószył się do drzew, począł krzyczeć o pomoc. Nieszczęśliwym zajęło się pogotowie Pow. Kasy Chorych. (em.)

— **Straszną zbrodnię**, nad której wyświeśleniem pracują jeszcze władze śledcze, dokonano w dn 7 bm. na szosie Bydgoszcz-Inowrocław w pobliżu Brzozy (powiat bydgoski). Znalezione tam bez życia siostra taksówki nr. 22, 54-letniego Leona Dziwonka z Bydgoszczy, zamieszkającego przy ul. Grunwaldzkiej. Z nielicznych szczegółów, ustalonych na miejscu zbrodni, okazuje się, że niewyśledzony sprawca, jadąc samochodem z śp. Dziwonkiem, wystrzelił do niego z rewolweru, trafiając w tył głowy. Rana była bezwzględnie śmiertelna, to też śp. Dziwonek wyzionął ducha na miejscu. Na ślad sprawcy potwornej zbrodni nie zdołano jeszcze natrafić.

W sprawie tej donosi nam nasz korespondent bydgoski: Śp. Dziwonek był bratem właściciela dorozki. W chwili wykrycia zbrodni śp. Dziwonek siedział przy kierownicy z głową pochyloną wprzód, brocząc krwią. Motor samochodu był jeszcze w ruchu. Morderca skreślił samochód w odwrotnym kierunku, by zmylić ślad. W dochodzeniach nasuono się podejrzenie, iż śp. Dziwonek padł ofiarą zemsty, gdyż znaleziono przy nim pieniądze i wartościowe rzeczy.

— **Wypadki samochodowe.** Do rowu wpadł między Lesznem a Wijewem autobus osobowy, własność Stanisława Sobolewskiego z Wijewa. Wskutek defektu kierownicy, pojazd uderzył o drzewo przydrożne tak gwałtownie, iż wpadł do rowu, przyczem kilku pasażerów odniosło cięższe pokaleczenia. Autobus prowadził szofer Roman Bryski z Wijewa. — Ponadto wpadł na drzewo samochód na szosie między Kcynią a Wągrowcem. Powodem wypadku było pęknięcie dętki przedniego lewego koła. Auto rozbilo się. Kierowca i właściciel p. Hans Schatzman z Gdańska oraz jego żona zostali lekko pokaleczeni.

— **Włamano się w Książu w nocy** na 8 bm. do mieszkania aptekarza Leona Wrońskiego. Złodzieje rozbili biurko, zabierając 50 zł w gotówce i rewolwer. (k.)

— **Spaliły się w Perzycach** (pow. krotoszyński) 2 stogi zboża, własność Stanisława Boleszcza, ubezpieczone na 8 tys. zł. W dochodzeniach okazało się, iż pożar spowodowany został lekkomyślnym porzuceniem niedopałka papierosa. (k.)

— **Spaliły się w Grodzisku dwie stodoły**, napełnione zbożem, własność zamieszkałego tamże Artura Vogta. Powszkodowany jest zdania, iż pożar spowodował ktoś z zemsty. (k.)

— **Usiłował popełnić samobójstwo** w Gnieźnie Adolf Weye ze Swarzędza, zażywając trucizny na grobie swej narzeczonej. (k.)

— **Podpalenie młyna motorowego?** W Grotkowie (pow. gnieźnieński) w dn. 7 bm. wybuchł pożar w młynie motorowym, własność Ludwika Kowalskiego. — Młyn spalił się doszczętnie, za wyjątkiem motoru. Szkody ocenia pogorzelcy na około 70 tys. zł, z czego ubezpieczenie pokrywałoby 33 tys. złotych. Poszły z dymem większe ilości maki, wartości około 10 tys. złotych, własność Władysława Skiersza z Grotkowa. Jest podejrzenie zbrodnicy podłożenia ognia. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

— **Stęszew.** (Osobiste.) Srebrne gody obchodzą w sobotę, 9 bm pp. Juliusz i Stanisława Wołyńscy. Msza św. o godz. 8-mej w kościele N. M. P.

— **Swarzędz.** (Wieczór pieśni.) Niełada atrakcję będzie miasto nasze miało w niedzielę, dnia 10 listopada. Oto w tym dniu wykonana zostanie przez chór im. Dębińskiego w Swarzędzu frazaska sceniczna St. Moniuszki p. t. „Loterja”. Orkiestra 68 p. p. z Wrześni, znany zespół z „Rewji” w Dworze Huggera. Współudział bierze Stanisław Adamski, solo baryton z orkiestrą, wykonując „Trzech budrysów” i „Czaty” również Moniuszki. — Powiększona i odnowiona sala Hotelu Polskiego niewątpliwie zapełni się na po-

wyższym koncercie po brzegi publicznością, łaknącą dobrej muzyki w oryginalnym układzie naszego Moniuszki. Gości z dalszych stron prosi zarząd o piśmienne zgłoszenie, celem zarezerwowania miejsca.

Odezwa!

Dzień 11 listopada 1929 r. jako rocznica wskrzeszenia Niepodległości Polski i oswobodzenia Stolicy Państwa z pod władzy zaborczej obchodzić będziemy jako uroczyste święto.

Program uroczystości jest następujący:

O godzinie 9 rano nabożeństwo w kościele farnym z udziałem przedstawicieli władz. Dla wojska odbędzie się jednocześnie uroczysta msza św. w kościele garnizonowym.

O godzinie 10 rano defilada wojskowa przed Zamkiem. Udział w defiladzie brać mogą także organizacje „Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego”.

O godzinie 20 przedstawienie uroczystościowe w Teatrze Wielkim. („Hrabina” Moniuszki.)

Szanowne Obywatelstwo uprasza się o wywieszenie chorągwi. Osobnych zaproszeń nie wysyła się.

Wojewoda Poznański R. Raczyński
Dowódca Okręgu Korpusu Nr. VII
K. Dzierżanowski, gen.
Prezydent st. m. Poznania C. Ratajski

Hallo! Hallo!

W niedzielę, 10 bm. odbędzie się w pięknej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Ratajczaka doroczny „Marcinek”, czyli wielka zabawa dla dzieci. Zabawa będzie niezwykle urozmaicona. Będzie tam podwieczorek, polonez „Krasnolówek”, prześliczna bajka z obrazkami, loteria fantowa z mnóstwem przepięknych a cennych przedmiotów, „szczęśliwa rybka” itd. Wstęp na salę: dzieci 50 gr, dorosłych zł 1.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Zemsta nietoperza”. W sobotę, 9 bm. premiera opery Donizetti’ego „Lucja z Lamermooru”. Popisową tenorową partię wykona gościnnie Józef Wołński, który będzie śpiewał na naszej scenie ostatnie trzy razy, przed wyjazdem do Ameryki; inne partje śpiewają pp. Fedyczkowska, Majchrzakówna, Karpacki, Raczkowski, Urbanowicz i Wiśniewski; kapelmistrz p. Leszczyński, reżyser p. Karpacki.

W niedzielę o 11.45 jedyny koncert Józefa Słowińskiego. Popołudniu po cenach znizowanych balet-opera „Tatry”, wieczorem „Hrabina Marica”.

W poniedziałek uroczyste przedstawienie; dana będzie opera Moniuszki „Hrabina”.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś i jutro wypełniająca stale teatr efektowna komedia konkursowa A. Nowaczyńskiego „Wiosna narodów” w koncertowym wykonaniu całego zespołu.

W niedzielę popołudniu po cenach znizowanych rekordowa krotoczwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia”. We wtorek wejdzie na afisz niegrana dotąd na żadnej scenie, lekka komedia K. Dunin-Markiewicza i M. Fijałkowskiego „Miłość czy pieśń”, która wystawia pieczętowanie p. Młodziejowska. Obsadę stanowią pp.: Biesiadecka, Bracka, Sachnowska, Wierzejska, Wojciechowska, Boelke, Chmielewski, Komornicki, Kordowski, Kwakowski, Noskowski, Przystański i Szczerbowski.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś po raz drugi sensacyjna komedia Pagnola p. t. „Pan Topaz” (wielkie ABC), która na premierze doznała entuzjastycznego przyjęcia. — Słynna ta sztuka, ciesząca się olbrzymim powodzeniem na wszystkich scenach Europy, nie schodzi z repertuaru w Paryżu od 2 lat, a wystawiona obecnie w Teatrze Polskim w Warszawie, świeci wielkie sukcesy. Obsadę sztuki ze znakomitym artystą, ulubieńcem publiczności warszawskiej, p. K. Justianem w roli tytułowej stanowią pp. Gruszecka, Jerzmanowska, Żeromska oraz pp. Chmurkowski, Mazanek, Smoczyński, Stróżewski, Kitka, Sokółowski, Szarski i Tyleczyński. Reżyseria p. dyr. M. Rudkowskiego, dekoracje Al. Kobrynja.

— **„Pieniądz leży na ulicy”.** W niedzielę o godz. 15.30 święta ta komedia po cenach znizowanych. Utwór ten, zawierający dużo przekomicznych sytuacji i beztrojskiego humoru, cieszy się dużym powodzeniem na scenie Teatru Nowego.

— **Z Teatru Wielkopolskiego.** Znany z swej chlubnej działalności na terenach Wielkopolski i Pomorza Teatr Wielkopolski pod dyktando Bolesława Brzeskiego, objechawszy Poznańskie, Pomorze, Pole sie, Wołyn. Małopolskę wschodnią i zachodnią oraz Śląsk ze świetnym widowiskiem „Kościuszko pod Racławicami”, wraca do nas, żeby społeczeństwo zaznajamiać nadal z dziełami scenicznymi naszych wieszczów. — Nowy, trzeci z kolei sezon, Teatr ten rozpoczyna historycznym dramatem „Bolesław Śmiały” St. Wyspiańskiego.

Jutro w sobotę grać będzie w Poznaniu w Auli Uniwersytetu Arnold Földesy najznakomitszy wioloncelista świata.

Arnold Földesy, bezsprzecznie obok Pablo Casals najznakomitszy współczesny wioloncelista, jeden z najsubtelniejszych i najdoskonalszych artystów, niezrównany mistrz swego instrumentu — wystąpi jedyny raz w Poznaniu jutro w sobotę, dnia 9 listopada r. b., o godz. 8 wiecz., w Auli Uniwersytetu. Arnold Földesy — to nazwisko niezwykle atrakcyjne dla muzykalnej publiczności, nawet w największych centrach muzycznych. W Ameryce Földesy koncertował razem z takimi sławami jak Caruso, Schallapin, Melba i inni, co najlepiej świadczy o jego marce światowej. W Poznaniu Földesy znany jest również dobrze naszym melomanom. W roku 1922 znakomity artysta koncertował w naszym mieście odnosząc niebywały sukces artystyczny i kasowy. Od tego czasu Poznań wioloncelisty tej miary nie słyszał — nic więc dziwnego, że sobotni koncert mistrza Földesego wywołał łatwo zrozumiałe zainteresowanie w najszerzych sferach, tem bardziej, że genialny artysta wykona przepiękny program, złożony z pereł swego bogatego repertuaru, między innymi dzieła Haydna (Koncert d. dur), Hure, Klengla, Czajkowskiego, Sarasatego (upojne tańce cygańskie). Po nim wielkich kosztów — ceny biletów jak na koncert Földesego, który za każdy występ pobiera najwyższe honoraria — ceny biletów są minimalne, bo od 2 — 6 zł. Kto więc nie zaopatrzył się jeszcze w bilety na sobotni koncert niech się spieszy. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20. zw 20 083

Jutro wystąpi Jan Dahmen.

Jutro w sobotę, dnia 9 listopada wieczorem, o godzinie 8, w sali Domu Ewangelickiego, wystąpi jeden z najznakomitszych skrzypków. koncertmistrz Filharmonji Drezdeńskiej, Jan Dahmen. Artysta ten, który w całej Europie cieszy się wielką sławą, dał się dwukrotnie słyszeć w Filharmonji Warszawskiej i od razu zjednał sobie wielkie uznanie i publiczności jak i krytyków. Wiener N. Nachrichten pisze o występie Dahmena z 8. 11. 1928: „Dahmen opługuje technicznie wszystkie trudności, ton jego jest wielki, szlachetny, miękki, śpiewny, nośny i ciepły. Artysta ten potrafi od razu zjednać sobie publiczność. W spocie Bacha rozwinął Dahmen budowę tematu do najwyższego szczytu, przez co wywarł silne wrażenie na słuchaczy”. Bresl. Zeitg. zaś pisze dnia 28. 11. 1928: „Dahmen należy bezsprzecznie do najlepszych skrzypków doby obecnej. Gra jego jest fascynująca, technika nieskazitelna”. Artysta zaprezentuje się naszej publiczności wszechstronnie, na co wskazuje wielki program, który wykona na sobotnim koncercie. M. in. znajdują się: Mozarta „Koncert a-dur”, Schuberta „Duo op. 162” i pełna karkołomnych trudności „Symfonia Hiszpańska” Lalo. Przy fortepianie Mona Dahmen. Bilety u p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20, w cenie 2 do 8 zł. Dowiadujemy się, że Jan Dahmen wystąpi na drugi dzień na koncercie poznańskim w Filharmonji Warszawskiej i odegra koncert Mendelssohna. Koncertainem dyrygować będzie dyrektor naszej opery p. Zygm. Wojciechowski. zw 19 878

Dziś występ barytona Dr. Eisenreicha.

W ostatniej chwili przypominamy o dzisiejszym koncercie znakomitego śpiewaka barytona Dr. Karola Eisenreicha z Monachium, który odbędzie się w sali Domu Ewangelickiego, wieczorem, o godz. 8-ej. Artysta, który rozporządza pięknym, szlachetnym i wielkim bohaterkim głosem, odśpiewa szereg pieśni R. Straussa, Brahmsa, Breua, które u nas niewykonywane, winny zainteresować bywalców poważnych koncertów. Bilety tylko w Ewangelickiej Księgarni, ul. Wąjawdowa 8, wieczorem przy kasie, w cenie 1 do 6 zł. zw 19 355

Teatr Wielki

DZIŚ — „Zemsta nietoperza”, opera komiczna Straussa.

Sobota, 9. 11. „Lucja z Lamermooru”, opera Donizetti’ego. Premiera.

Gościnnie występ Józefa Wołńskiego. Niedziela, 10. 11. o godz. 11.45 Koncert Józefa Słowińskiego

Niedziela, 10. 11. o godz. 15 „Tatry”, balet-opera Nowowiejskiego. (Ceny znizowane.)

Niedziela, 10. 11. wiecz. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Poniedziałek, 11. 11. „Hrabina”, opera Moniuszki.

Wtorek, 12. 11. „Polska krew”, operetka Nedbala.

Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Polski

DZIŚ — „Wiosna narodów”.

Sobota, 9. 11. „Wiosna narodów”.

Niedziela, 10. 11. o godz. 15 „Maman do wzięcia”. (Ceny znizowane.)

Niedziela, 10. 11. wiecz. „Wiosna narodów”.

Poniedziałek, 11. 11. „Spazmy modne”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.).

Występ K. Justiana.

Sobota, 9. 11. „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.). — Występ p. K. Justiana.

Niedziela, 10. 11. o godz. 15.30 „Pieniądz leży na ulicy”. (Ceny znizowane.)

Niedziela, 10. 11. wieczorem „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.). Występ p. K. Justiana.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

JAKI LEGAT DOSTAŁ POZNAN PO P. W. K. ZYCIE KULTURLANE

Na terenach wystawy jesienne wiatry idące od Górczyna i Ławicy strącają złote liście. Wyginają się misterne czarne konary. Zniknęły barwne tłumy publiczności, wozy i platformy wywożą resztę skrzyń i materiałów z rozebranych stoisk. I w tej jesiennej pustce, oko, tak jak na obnażonej konstrukcji drzew, spoczywa na ogołoconych pawilonach, nie rozerwane żadnym dodatkowym zainteresowaniem, zatrzymuje się nad ich nagą konstrukcją.

Sto kilkanaście budynków! Od wielkiego gmachu do budki z limonadą, każdy z nich pragnął w swój indywidualny sposób rozwiązać swe architektoniczne zadanie, był jakimś artystycznym popisem.

Sztuce nie przyznano na Wystawie zbyt wielkiego miejsca. Upadł projekt p. Warchałowskiego, aby uzupełnić Pałac galerjami, w których skomponowaniem i bogato przedstawionem byłoby rzemiosło artystyczne. Młody dziesięcioletni wysiłek Polski, chcąc mieć minę serjo, wstydził się narazić na zarzut, że zbyt wielką wagę przywiązuje do tak niepotrzebnego zbytku jak artystyzm. I oto sztuka ma jednak ostatnie słowo. Gdy zniknęły statystyczne tablice, maszyny, próbki nasion i chemicznych produktów, ona pozostała jako ostatni szkielet i rama wszystkiego.

To miasto, które jest najwzrostniejszą architektonicznym popisem współczesnej Polski, rozbudowane ku Zachodowi, jak wszystkie miasta, przedstawia w swej najstarszej dzielnicy pozostałości epok poprzednich. Najdawniejszym zabytkiem jest wieża górnolaska. Poświęćmy jej mimochodem parę ciepłych słów.

Dłaczego nie zburzono dotychczas tej ohydnej babki wielkanocnej, nadsłuchującej w żelazie i cegielkach budę cyrkową, dla czego ocalał ten zabytek fatalnego gustu epoki w której fantazyjny budynek musiał być obowiązkowo ubrany lukrem pseudo-orientalnych reminiscencji? A przynajmniej dlaczego nie rozebrano jej górnej części, która nie trzyma się z dolną, a szpeci na miłą sylwetę Poznania? Jako wnętrze wystawowe jest ta bezsensowna konstrukcja fatalna; mogliśmy się o tem przekonać obecnie, porównując ją z wnętrzami innych pawilonów, widząc jak jej skomplikowane żelazowe przygniaty eksponaty, odwracając od nich uwagę. Oglądałem niedawno stary rocznik „Illustration” z reprodukcjami pretenjonalnych pawilonów wystawy paryskiej w r. 1867. To może zabawne dokumenty, ale czy nie wystarczyłoby, aby wieża górnolaska pozostała jako dokument również tylko w odbitkach albumów?

Targi poznańskie pozostawiły kilka budowli. I zostawiając je z tem wszystkim, co obecnie stworzono, widzimy zaraz przełom między dwoma epokami. Tamte, czy to przyjemnie fantazyjnie na tle empire'u i bardzo harmonijne pawilony u wejścia, czy inni ich rówieśnicy, opierają się na stylach minionych. Z nielicznymi wyjątkami, cały tegoroczny dobytek sztuki zdecydowanie form kontrkucyjnych nowych.

Składają się nań, poza trwałymi gmachami rządowymi lub gminnymi, przeznaczonemi na potem do innych niewystawowych celów, dwójakiego pochodzenia pawilony: postawione przez P. W. K. i prywatne, skomponowane przez różnych architektów.

Pierwsze, to przeważnie duże hale, służące na pomieszczenie całych działów przemysłu. Mają wszystkie pewien wspólny charakter, który stwarza jakby ramę stupawilonowemu miastu. Wielką ich zasługą jest, że tej ramie nadały szczerze nowożytny wygląd, narzucając go temsamem reszcie budynków, zapowiadając go zdaleka smukłą i dobrze w masach ustosunkowaną wieżą od ul. Bukowskiej, dobrze skomponowanym wejściem na tereny zachodnie. Słaba ich strona natomiast leży często w ich polichromji. Budynki te wykonane zostały kolegialnie pod kierunkiem radcy Sławskiego przez wydział budowlany tj. inż. Müllera, inż. Sawickiego i in. Obok dużych pawilonów stworzył wydział szereg pawiloników drobnych czy kiosków. Dawają one swobodniejsze pole fantazji i są nieraz

bardzo udane, jak np. mały pawilon Biurowy.

Architektura prywatna miała pełną swobodę, zadanie sprecyzowane przez cel danego pawilonu, przedstawia wysiłek różnych i licznych budowniczych ze wszystkich części Polski i dlatego jest najciekawszą częścią architektonicznego eksperymentu, który pozostał z Wystawy.

Zaraz u stóp wieży górnolaskiej umieścił się doskonale leciutki pawilon miasta Lwowa. Inspirowany może trochę tym, z którym Polska wystąpiła swego czasu w Paryżu, jest typowo wystawowym; kontury swe wypełnia po części szkłem a wyżej jeszcze poprostu już niczem, tylko świetlnymi liniami żarówek wykreśla szkielet kopuły. Obok spostrzegamy pylon (przez arch. Berezowskiego), iglica o ostrej szlachetnej wysmukłości, popsuta tylko u dołu niedostosowanymi rzeźbami i ich konsolami. Teżoż samego artysty ładny, logiczny pawilon L. O. P. P. stoi obok bardzo harmonijnego n-ru 5 Firmy Lilpop (przez arch. Padlewskiego) i prostego, wykintowego n-ru 7, Habermuscha (arch. Müllera).

Budynek P. K. P. jest doskonałym rozwiązaniem stacji o typie hangarowym a niedaleko się znajdujący pawilon Banku Polskiego (arch. Tolłoczki) jednym z najpiękniejszych na wystawie: cały przeprowadzony z jednolitym wykintem aż do ślicznie wyrównanych drzwi i latarni. Architekt Goliński stworzył dla Przemysłu Szklanego przybytek cały ze szkła, doskonale pojęty a fantazyjny niby óma o skrzydłach w różowe i brunatne znaki. Tworzy on w tej części parku Wilsona jakby symfonię zaskleń razem z przeciwległą palmiarnią i pawilonem firmy Herse, w którym arch. Pniowski wprowadza ten materiał w konstrukcję typu betonowego, osłagając śliczny efekt lekkości i przejrzystości. Obok, mile zatrzymują oko udane i proporcjonalne kształty latarni morskiej.

Doskonałą konstrukcją „popisowo-betonową”, że tak powiem, jest na terenie zachodnim pawilon Portlandzkiego Cementu (arch. Lachert i Szanajca). Obok niego znów dobra architektura ze szkła tj. pawilon firmy witrażowej Żelańskiego przez arch. Mażyńskiego a dalej cała uliczka pawiloników ładnych i wesołych przez arch. Müllera, Sawickiego i in., jak Brovarniczy, Ziemińczany, czekolady Fuchsa etc. Za zabawnymi pagodami likierów i b. ładnym w swej prostocie choć niezupełnie szczęśliwie polichromowanym pawilonem Banku Rolnego przez arch. Andrzejewskiego, świetna wieża Sztucznych Nawozów, dzieło arch. Syrkusa, jednolite i logiczne w matematycznym stylu kubizmu budowlanego ze szkoły Mallet-Stevensa.

Oto kilka przykładów tego nowego budownictwa, które wcisnęło się w zachodnią połąc Poznania i jak armia świeżych idei artystycznych zabiwało na terenach urządzonych z doskonałym pojęciem urbanistyk. Bo budynki te rozmieszczone są bardzo dobrze, a tam, gdzie miały całą swobodę w rozstawianiu się, jak np. na terenie E, stworzyły nowe, śliczne miasto. Gdy zapadał mrok, barwne światła elektryczne podkreślały jego przestrzenne perspektywy i mimowoli budziły myśl: a gdyby tak naprawdę która dzielnica wyglądała!

Wszystko to nie może pozostać bez wpływu na wygląd reszty Poznania i wykażemy przy innej sposobności, że ten wpływ już zaczął działać.

Ludwik Puget.

Poznań.

PISMA NADEŚLANE

„Rodzina Polska”. Zeszyt 10. Treść: K. M. M.: „O Kazimierzu Pułaskim”. — Dr. Mieczysław Skrudlik: „Tra Angelico da Fiesole”. — Z. A. Morawski: „Zapomniane zabytki sztuki”. — M. v. W. Sendlrowa: „Dwór modrzewiowy”. — Jerzy Zawadzki: „Wszczęświatowy Złot Skautowy”. — Jamboree”. — S. Baranowski: „Matka”. — I. Leleweł - Frimannowa: „Wrzesień”. — Z. księgi pielgrzyma. — W. Pełkosiaw - Burakowski: „Idzie żołnierz bohem, lasem”. — Z. piśmiennictwa. — Dr. T. Sas - Jaworski: „Żubry”. — Z. wiedzy, literatury i sztuki. — Na fałdach eteru. — Dział kobiecy. — Odpowiedzi Redakcji. — Kącik dla dzieci.

NAUKA

O Politechnikę Krakowską. Z Krakowa pisał nam: Wobec niedostatecznego przyrostu młodych inżynierów w Polsce, daje się odczuwać potrzeba stworzenia trzeciej wyższej uczelni technicznej. W Krakowie istnieje już zawiązek politechniki w postaci Akademii Górniczej i wydziału architektonicznego Akademii Sztuk Pięknych. Kraków jest więc predestynowany na miejsce dla nowej politechniki. Natomiast rząd projektuje założenie jej w Katowicach. Byłoby to dla Krakowa wielkie upośledzenie. Ankietą, zwołaną przez wojewodę Kwaśniewskiego opowiedział się za Krakowem a teraz odbyło się zebranie z udziałem władz uniwersytetu, wojewody, prezydenta miasta itd., na którym prof. dr. Sikorski, wygłosił referat n. t. „Zagadnienie politechniki w Krakowie czy w Katowicach”. Zebrani opowiedzieli się za Krakowem, motywując, że ma on wszystkie warunki do uruchomienia politechniki, podczas gdy Katowice mogłyby uruchomić tylko średnią szkołę techniczną. (nk.)

Wileńskie T-wo lekarskie odbyło posiedzenie naukowe z referatami dr. Łukaszczyka: „Pokaz chorego z Oddziału Wewnętrznej Szpitala Wojskowego” i prof. Szmurlo: „Z kazuistycznych błędów rozpoznawczych w dziedzinie cierpień mózgowych”. (nw)

POLOMICA WŁOSKIE

„Laur Olimpijski” Wierzyńskiego wyszedł niedawno w wierszowanym przekładzie E. Damaniego w zbiorze „Scrittore slavi” z podobizną autora (Kazimierz Wierzyński „Lauro Olimpico” tradotto dal testo polacco da Enrico Damiani, „La Nuova Italia”, Venezia 1929, str. 36). Tłumacz poprzedził zbiorek krótkim wstępem, gdzie scharakteryzował Wierzyńskiego i jego poezję. Strona typograficzna tomiku mogłaby być staranniejsza. Rażą zwłaszcza nagłówki wierszy zbyt brutalną, grubą czcionką tłoczone. Ani porównania z wytworną szatą tego zbioru w oryginale. Tłumacz zadał sobie wiele trudu, aby odtworzyć wiernie treść pierwszorzutu i zbytnio jego poziomu w przekładzie nie obniżyć. (P.)

MUZYKA

Wieczory kompozytorskie Lucjana Kamińskiego. Dr. Lucjan Kamiński, profesor muzykologii naszego Uniwersytetu powrócił z podróży artystycznej - naukowej po krajach zachodniej i południowej Słowiańszczyzny. Z okazji tej podróży odbyły się dwa wieczory kompozytorskie prof. dra Kamińskiego, a mianowicie w Zagrzebiu i w Bratysławie. Radiostacja zagrzebska nadała wieczór kompozycji po prof. Kamińskiego i L. M. Rogowskiego (który osiadł, jak wiadomo, na stałe w Dubrowniku). Utwory fortepianowe wykonał sam kompozytor — zarówno swoje jak Rogowskiego — poza tem złożyły się na program pieśni, wykonane przez p. Lindę Kamińską oraz adagio z sonaty skrzypcowej (również prof. Kamińskiego) które odegrał skrzypak Kołoman Hudec.

Wieczór kompozytorski prof. Kamińskiego w Bratysławie, urządzony z okazji wykładów jego na tamtejszym Uniwersytecie, objął pieśni, odpiewane przez p. Lindę Kamińską, oraz sonatę skrzypcową w wykonaniu Williama Raucha.

Kult Moniuszki w Wielkopolsce. Ze Swarzędza pisał nam: Koło Śpiewacze im. Dembińskiego w Swarzędzu organizuje w niedzielę, 10 listopada br., koncert, poświęcony twórczości Moniuszki. W programie znajdują się francuska sceniczna St Moniuszki: „Loterja”, dalej dwie ballady: „Trzech budrysów” i „Czaty”. Wykonawcami prócz chóru pod batutą p. M. Barwickiego będą: p. S. Adamski, baryton i orkiestra 68 pp. Program uzupełnią wokalne utwory a capella St. Wiechowicza i Lachmana. (mw)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Rococo w Wenecji. „Tęcza” przynosi bardzo ciekawe sprawozdanie z wystawy włoskiej sztuki w Wenecji pióra p. Maciejka Loreta pt. „Wystawa włoskiego setecenta w Wenecji”. „Nigdzie życie 18 wieku, tego upudrowanego i wyperuczonego rococo nie było więcej typowe, w swoich ramach, w swoim otoczeniu, w swoim żywym, jak w Wenecji”. Ogromna rozmiarami wystawa świetnie to życie odtwarza. Najliczniej reprezentowane jest malarstwo. Rzeźba, rysunki, sztychy, arasy, meble, ceramika i porcelana, karocze, lektyki i typowe sprzęty 18 wieku dopełniają resztę. Wiele dzieł włoskich mistrzów setecenta trzeba było sprowadzać z zagranicy. Pierwszy raz mieli sposobność Włosi oglądać tak wielkie skupienie najświetniejszych płócien 18 wieku: Pia-retty, Sebastiana Ricci, A. Canaletta i Canaletta Berotto, Fr. Guardi, P. Longhi, Paniniego, Rosalby Carriera. Bardzo bogato reprezentowane są plótka Tiepola. Głównymi przedstawicielami arrasów są bracia Vittorio i Francesco Demignot. — Sala papieża zwraca uwagę portretami Klemensa XIII — Battoniego i Benedykta XIV — Bazzaniego oraz bjustem Benedykta XIII, dłuta Pietra Braccięgo. Z wielkim staraniem urządzono salę poświęconą panującej rodzinie sabaudzkiej.

DZIEJE I LUDZIE

JAK PADŁA UNIA NA LITWIE

W dziejach porozbiorowych sprawą ważną, jeszcze dziś aktualną, a mało dotychczas znaną — jest kwestia unji i jej przesładowania przez rząd rosyjski. Zajmowali się tem zagadnieniem ks. bisk. E. Likowski, ks. Chotkowski, poświęcił jej piękny szkic znakomity historyk ks. Kalinka. Wówczas nie można było wszystkiego gruntownie zbadać, ponieważ najważniejsze źródła: archiwa rosyjskie, były zupełnie niedostępne dla polskich uczonych. Obecnie pod tym względem jest nieco lepiej. — Wprawdzie nie wszystkie akta posiadamy, gdyż znaczna część — zwłaszcza w Wilnie — doszczętnie zniknęła, ale i z okoliczności pozostałych można sobie odtworzyć główny przebieg walki z unją. Do prac z tego zakresu należy książka p. Charkiewicza*), rozpatrująca stosunkowo najmniej znane dzieje unji na Litwie.

W sposób barwny i żywy autor kreśli cały szereg postaci dostojników państwowych i cerkiewnych, działających na zglubie Unji. Przedewszystkiem interesuje go jeden ciekawy fakt: główni przesładowcy unji, co więcej, inicjatorzy jej skasowania — byli wychowankami Uniwersytetu Wileńskiego w chwili największego jego rozwoju. Metropolita Siemiaszko, którego dziełem było zniszczenie Unji, pochodził ze szlachty polskiej, herbu Syrokomla. Syn parocha unickiego, wychowanek Wszechnicy Wileńskiej, słabo władał nawet językiem rosyjskim, a stał się głównym grabarzem Unji. Również i jego współpracownicy i pomocnicy wyszli z Uniwersytetu lub Seminarjum Wileńskiego.

W dziele zniszczenia unji rząd rosyjski z konieczności musiał opierać się jedynie na duchowieństwie unickim, które można było zjednać obietnicami wysokiej pensji lub widokami szybkiego zdobycia kariery. — Na kler prawosławny, na jego apostołstwo nie można było zupełnie liczyć. Popi prawosławni, nie wykształceni, a obierający swój zawód bez powołania, nie nadawali się do tego zupełnie, nie byli szanowani nawet we własnym społeczeństwie. Paweł I. napróżno próbował wprowadzić w życie ukaz, zabraniający karania popów chłostą publiczną. Dopiero Aleksander I. ostatecznie tego zakazał. Wygląd zewnętrzny i niski stan kultury kleru prawosławnego wzbudzał odrazę. Dlatego też rząd rosyjski na Litwie działał innemi środkami, dążył do pozyskania kleru unickiego, który pociągał za sobą masy.

Dzieje walki o Unję na Litwie, jak słusznie utrzymuje autor, „nie są bogate w krwawe sceny rozpacznej walki unitów ze zbyt gorliwymi apostołami, przeważnie w mundurach policyjnych lub wojskowych, jak to było w ofiarnej Chelmszczyźnie, nie zaznaczyły się nawet większym ruchem protestu. Unja padła tu ciężko, w jakimś ponurem milczeniu tak, że obecnie rzadko kto wie, czem był na ziemiach wschodnich Rzplitej kościół unicki i w jaki sposób tak prędko i tak gruntownie został zlikwidowany”. — Na tle tych dziejów występuje tajemnicza postać Matki Makryny Mieczysławskiej. Autor w swych wywodach przechyla się do tezy ks. Urbana T. J. i popiera jego poglądy na podstawie zeznań poznańskich Makryny, spisanych przez ks. Ludwika Urbanowicza. Legendę o Makrynie autor stara się wytlumaczyć w ten sposób: „Wyrosła ona z bezbrzeżnej męki i tęsknoty dziesiątków tysięcy ludzi, oderwanych od kraju ojczystego i mających w swych sercach zakłętą ból męczeńskiej ziemi. Makryna to raczej młot, wysłany przez złośliwych, zroczonych, w ogniu miłości i cierpienia spalających się bezdomnych tułaczy”.

Nie jest to jednakże jeszcze ostatnie słowo o tej zagadkowej sprawie, jeszcze nie wszystkie źródła, a szczególnie listy zostały zbadane. Kwestja jest nadal otwarta.

Dr. K. Chodynicki.

Poznań.

*) Charkiewicz Walerjan. „Zmierzchni kościelnej na Litwie i Białorusi”. — Słomim 1929.

Afera „torgpredstwa” w Berlinie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Berlin, w listopadzie. Biura berlińskiego przedstawicielstwa handlowego Sowietów mieszczą się w gmachu towarzystwa ubezpieczeniowego „Victoria” przy Lindenstrasse. Nikt nie może, bez uprzedniego zameldowania, przekroczyć progu tej cytadeli sowieckiego monopolu handlowego, korzystającej z przywileju eksterytorjalności, przysługującego przedstawicielstwu dyplomatycznemu. Każdy petent musi się zgłosić u portjera, a następnie w specjalnym biurze meldunkowym, by poddać się szczegółowemu śledztwu. Gdy cel swej wizyty zdoła ponad wszelkie wątpliwości uzasadnić oraz dostatecznie udowodnić swą tożsamość, bywa przyjęty.

Sposób, w jaki Sowiety utrzymują stosunki handlowe z zagranicą, świadczy przede wszystkim o ich nieufności i podejrzliwości. Nieufność wobec kupca, który nabyć chce rosyjskie produkty, nieufność wobec sprzedawcy, który swe towary, za pośrednictwem „torgpredstwa”, usiłuje sprzedać w Rosji. Podejrzliwość sięga jednak dalej. Przełożeni niedowierzają podwładnym, pracownik swoim kolegom, a wszystkich razem łączą wspólna nieufność w stosunku do szefa przedstawicielstwa.

Transakcje z odbiorcami względnie konsumentami w Rosji, są niemożliwe. Każdy interes zawiera się bezpośrednio z państwem Sowietów, posiadającym monopol handlowy z zagranicą. Według zasad „torgpredstwa” w przeprowadzaniu transakcji pośrednicy są wykluczeni. Uprawniony do pertraktacji jest tylko przedstawiciel firmy, i to pod groźbą natychmiastowego unieważnienia transakcji, gdyby okazało się, że zawarta ona została za pośrednictwem agenta.

Jest powszechną tajemnicą, że rygory te pozostają na papierze. Wszystkie wielkie interesy, dotychczas zawarte przez sowieckie przedstawicielstwo, możliwe były tylko z pomocą prywatnych agentów. Kredyt 300 milionów marek, przyznany przez rząd Rzeszy przemysłowi niemieckiemu na sfinansowanie transakcji ze Sowietami, zważył wszelkich możliwych, legalnych i nielegalnych agentów, i przedstawicieli. Przeważnie — o ironio losu — są to rosyjscy emigranci, którzy z obawy przed bolszewikami, opuścili Rosję i usiłują w Berlinie stworzyć sobie warunki nowej egzystencji. Bogaci w doświadczenie i znajomość stosunków wiedzą, które maszyny nadają się w Rosji do użycia i jakie są upodobania ich rodaków. Przedewszystkiem zaś władają językiem rosyjskim. Większość urzędników sowieckich, rozdających zamówienia, mówi źle lub wcale nie włada językiem niemieckim. Zbyt często zmienia „torgpredstwo” swych

funkcjonariuszy, żeby mieli czas na pogłębienie znajomości języka autochtonów. Jest to jeden ze sposobów udaremniających nawiązywanie przez urzędników osobistych znajomości, któreby mogli wykorzystywać na swą korzyść.

Liczne firmy niemieckie pozawierały wobec tego fikcyjne umowy z agentami rosyjskimi, żeby umożliwić im legitymowanie się w „torgpredstwie”, w charakterze przedstawicieli, przy ubieganiu się o uzyskanie dostaw. W rzeczywistości zawierano z agentami umowy prowizyjne, przewidujące tak wysoką prowizję, żeby agent mógł przekupić miarodajnego urzędnika przedstawicielstwa sowieckiego. Droga przekupstwa zainteresowana firma dowiaduje się o szczegółach oferty konkurencyjnej, żeby wyprzedzić innych konkurentów. Za niedyskrecję tego rodzaju płyną do kieszeni pracowników przedstawicielstwa pokaźne sumy, lecz zdarza się, że firmy niemieckie nie wywiązują się z danych obietnic, co prowadzi do skandalicznych procesów.

Dzięki systemowi szpiegowskiemu, funkcjonującemu w przedstawicielstwie sowieckim urzędnicy „zarobkujący” ubocznie, z reguły są denuncjowani przed władzą centralną w Moskwie i od czasu do czasu, funkcjonariusze sowieccy, zajmujący nawet wysokie stanowiska, znikają bez śladu, lub zesłani zostają na poślednie stanowiska w najodleglejsze prowincje Rosji azjatyckiej.

Od kilku miesięcy nastąpiło widoczne zaostrenie kursu w Rosji. Wyroki śmierci i egzekucje są na porządku dziennym. Zrozumiałe jest więc przerażenie tych urzędników, którzy nagle otrzymują rozkaz powrotu do Moskwy. Prowadzi to do masowej dezercji, która obecnie w Berlinie odbywa się w takich okolicznościach, jak niedawno w Paryżu i Londynie.

W kołach rosyjskiej emigracji opowiadają, że od pewnego czasu bawi w Berlinie ów osławiony Rojzeman, którego samo pojawienie się w Paryżu skłoniło radcę ambasady Sowietów Biesiedowskiego do sensacyjnej ucieczki pod opiekę policji francuskiej. Rojzeman jest specjalnym wysłannikiem, wszechwładnej czerezwyczajki. W charakterze „czerwonego inkwizytora” Rojzeman przystąpił do wytypowania wszelkich krytyków polityki Stalina w sowieckich przedstawicielstwach zagranicznych.

Zjawienie się tego „władcy śmierci i życia” wywołało prawdziwy popłoch wśród urzędników „torgpredstwa”, zaś żadna sensacja prasa obiecuje sobie w związku z akcją groźnego czekisty wybuchu jeszcze jednego skandalu w sowieckiej dyplomacji.

B. Z a r e m b a.

Śluby zawarte z kwiatem lub innemi drzewami, zwłaszcza owocowemi, mogą być łatwo rozwiązane, jeśli żona takiego drzewa lub kwiatu, znajduje żywego obubienca.

Małżonki tych poetycznych „mężów” spotkać można w Indiach nawet w najlepszych towarzyskich rodzinach; często są to prześliczne dziewczęta — piękne kobiety. Nierzadko takie małżeństwo z rośliną kryje romantycznie — tragiczną historję.

Oryginalne zawody

Pożegnania za opłatą

Zmarł w tych dniach w Liwerpoolu — jak donosi „Daily Mail” — człowiek, który bezsprzecznie uprawiał jedyny w swoim rodzaju zawód na całym świecie. Pewnego dnia, mniej więcej 30 lat temu William Stowe, wówczas bezrobotny, kreślił się wśród dokoń portowych w poszukiwaniu pracy. Zbliżył się do niego elegancki jegomość z zapytaniem czy chciałby zarobić dziesięć szylingów Oczywiście William Stone nie miał nic przeciw tak miłej propozycji. Wówczas nieznamy elegancki wskazał mu odpływający w tej samej chwili od brzegu okręt pasażerski i powiedział:

— Na pomoście tego okrętu znajduje się pewna pani; tak długo aż okręt nie zniknie na horyzoncie, nie ruszaj się z tego miejsca, powiewając tą oto chusteczką na znak pożegnania. Ja nie mogę się dłużej zatrzymać, gdyż mam pilny interes w nęście.

William spełnił rozkaz i przez pół godziny żegnał nieznaną panią, która ze swej strony odpowiadała w podobny sposób. W głowie Williama zrodziła się myśl dochodowego zawodu. Zaofiarował swe usługi jako „żegnający”, odjeżdżających pasażerów i w krótkim czasie stał się sławnym w całym Liwerpoolu. Przez trzydzieści lat William Stone zarabiał na życie swym oryginalnym procederem żegnając czule odjeżdżających z którymś się nie znał, nigdy do nich ani słowa nie przemówił i z bliska ich nie widział. S. F.

Z różnych stron Po'ski

Wzrost kosztów utrzymania w Warszawie

Komisja do badania zmian kosztów utrzymania na posiedzeniu w dniu 5 bm. ustaliła, że w miesiącu październiku w porównaniu z wrześniem br koszty utrzymania rodziny pracowniczej, złożonej z czterech osób, wzrosły w Warszawie o 1,6 proc.

Wyjazd misjonarzy do Chin

Z Krakowa wyjechała do Chin grupa członków zgromadzenia księży misjonarzy na Stradomiu, złożona z dwu księży, 3 kleryków i 1 brata. Będą oni w Szanghaju kontynuowali swe „studia” a następnie obejmą pracę w jednym z tamtejszych wikariatów apostoelskich.

Ulgi kolejowe dla kuracjuszy w sezonie zimowym

Dzięki staraniom Związku Uzdrawisk Polskich ministerstwo komunikacji przyznało niższe kolejowe na sezon zimowy również następującym uzdrowiskom: Ciechocinek, Bystra Śląska, Jastrzębie-Zdrój i Truskawiec.

Oprócz wymienionych, z ulg kolejowych w ciągu całego roku korzystają uzdrowiska: Hołosko Wielkie, Inowrocław, Jaremcze, Jaszczurówka, Krynica, Miłowody, Nałęczów, Oborniki, Otwock, Poronin, Rabka, Rudka, Smukała, Szczawnica, Tatarów, Worochta, Zakopane, Zaleszczyki i Zegiestów.

We wszystkich tych uzdrowiskach sezony trwają obecnie cały rok co najwyżej z przerwą parotygodniową w listopadzie.

Motory szwedzkie do kutrów rybackich

W Gdyni bawią obecnie przedstawiciele koncernu szwedzkiego budowy aparatów i motorów do kutrów rybackich Actien Bolaged Svenska Maskin-Virken, którzy wznowili pertraktacje z miejscowymi czynnikami miarodajnymi w sprawie zaopatrzenia rybaków w motory. Przedstawiciel tego koncernu oświadczył przedstawicielowi Agencji Wschodniej, iż koncern przezeń reprezentowany nosi się z zamiarem wzniesienia w Gdyni montowni swych motorów. Należy zaznaczyć, że motory dotychczas nabywane w Niemczech, są znacznie droższe i ustępują co do jakości szwedzkim.

Zbiegły morderca, aresztowany w Brukseli

W dniu 11 sierpnia w piwiarni Lai Kon w Piotrkowie niejaki Chł Bulwa zamordował nożem robotnika Stanisława Stółka, poczem zbiegł. Poszukiwania za nim zostały obecnie uwięzione pomyślnym wynikiem. Aresztowano Bulwę aż w Brukseli, policja tamtejsza ujęła go na gorącym uczynku kradzieży w biały dzień. Ponieważ Bulwa nie posiadał żadnych dokumentów, a władzom policyjnym wiadomym było tylko, że przybył z Polski, zasięgnięto informacji w Warszawie. W następstwie tego mordercę oddano do Piotrkowa, gdzie osadzono go w więzieniu.

Oszustwa żydowskie na większą skalę

W ostatnich dniach wykryto szereg zakrojonych na większą skalę oszustw, popełnionych przez właściciela firmy „Technodrut” w Siemianowicach. Leka Krzesiwe M. in Krzesiwo oszukał przed paru tygodniami właściciela fabryki w Rzeszowie Saula Lichta, od którego wyłudził 40.000 zł przedkładając wtórnik listów przewozowych na wysłane rzekomo przez niego pod adresem Lichta trzy wagony drutu — walcówki. Gdy towar nie nadchodził, Licht obejrzał dokładnie dokumenty, przyczem okazało się, że wtórnik były sfałszowane, a odbitki P. K. P. podrabiane. Wkrótce wyszło na jaw że Krzesiwo w ten sam sposób oszukał cały szereg przedsiębiorstw na sumę około 60 tysięcy złotych. Krzesiwo dowiedziawszy się o wykryciu małwersacji, zbieg w nie wiadomym kierunku.

SPORT

Boks

Niedzielne zawody K. S. „Warty”. Start młodego Stroińskiego wzbudził ogólne zainteresowanie; przeciwnikiem jego będzie Wojewoda, który narobił tyle kłopotu Wackiemu na ostatnich zawodach „HCP”. Stroiński był zmuszony po spotkaniu ze Stecklem (Brno) do dłuższej przerwy tak, że wynik jest trudny do przewidzenia i należy się spodziewać zacieklej walki. Zawody te odbędą się w niedzielę o godz. 18 w Hali Stadionu Wojskowego. Dojazd tramwajami 6 i 11. Wejście z ul. Marcelesińskiej.

„Teutonia” — „Warta”. Spotkanie powyższych dwóch drużyn które odbędzie się w niedzielę dnia 17 o godz. 12 w sali kina „Metropolis” wywołało ogromne zainteresowanie. „Teutonia” (Berlin) jest mistrzem drużynowym Niemiec, zatem istotnie pierwszorzędnym zespołem i „Warta”, jako znów mistrz Polski będzie miała trudne zadanie, aby godnie bronić swych barw i wyjść ze spotkania z honorem. Mecz zapowiada się faktycznie atrakcyjnie.

Piłka nożna

Mecz niedzielny „Ruchu” z „Legją” jest pod znakiem zapytania, bowiem zarząd ligi polecił „Ruchowi” wypłacić należne „Turystom” 600 zł. pod groźbą zawieszenia w razie nieuregulowania tej należności.

Protestu „Pogoni” w sprawie meczu z „Turystami” nie uwzględniono, postanawiając natomiast wdrożyć dochodzenia przeciwko „Turystom” za wprowadzenie w błąd władz.

Niedzielne mecze o wejście do ligi. O godz. 13 na boisku „Skrzy” odbędzie się ostatni mecz grupowy o wejście do ligi pomiędzy „Marymontem” a „ŁTSG.” Tego samego dnia odbędzie się w Wilnie spotkanie finałowe o wejście do ligi „Ognisko” — „Lechia”.

Szermierka

Sekcja szermiercza AZS Poznań odbyła walne zebranie przy licznych udziałach członków; wybrano wydział w składzie następującym pp.: kierownik — Stanisław Falkiewicz, I. wicekierownik — Gertruda Gronowska, II. wicekierownik — por Gołaski, sekretarz inż. Marjan Rowecki, skarbnik — Felician Gołaski, kronikarz — Emanuel Szczygieł, I. gospodarz — St. Nowicki, II. gospodarz — Wasowski. Komisja rewizyjna składa się z pp.: Trzebnicki, Kranc i Mniejzyński. Nowy wydział przypomina wszystkim członkom o konieczności regularnego uczęszczania na ćwiczenia, które odbywają się każdy wtorek, czwartek i piątek od godz. 19 do 21 na sali nr. 166 w dawnej centralnej szkole.

Kontrola sanitarna „dających krew”

Istnienie w Nowym Jorku piętnastu agencji, rekrutujących osoby, gotowe oddać własną krew za pieniądze do transfuzji, skłoniła miejską komisję sanitarną miasta do opracowania planu, ściśle regulującego ten zabieg lekarski. Obliczono, że w samym Nowym Jorku dokonywa się corocznie od 7 do 8 tysięcy transfuzji krwi, usprawiedliwione też jest w zupełności ujęcie tego procederu ze strony dających krew w przepisy sanitarno-prawne. Nadewszystko zarządzono rejestrację ofiarujących krew, których specjalna komisja lekarska bada co do ogólnego stanu ich zdrowia i właściwości i składu ich krwi. System ten umożliwi pośpiech w dokonywaniu transfuzji i zapewni lekarzom i pacjentom dodatnie wyniki tego zabiegu.

Poślubienie kwiatu lub drzewa

W Indiach Wschodnich panuje w niektórych okolicach surowo przestrzegany zwyczaj, że siostra młodsza nie może wyjść za mąż, dopóki starsze siostry nie znajdą małżonków. Jeśli starsza siostra dla jakichkolwiek powodów nie może wyjść za mąż, a chce młodszej ułatwić zamążpójście, wtedy następuje ciekawy obrządek. Oto starsza siostra czyni ofiarę, poślubiając z całą uroczystością... kwiat lub drzewo.

Często indyjska dziewczyna po zawoździe miłosnym zostaje wierną wybranemu drzewu, które otacza opieką i kultem. Jeśli drzewo uchołdzi za święte — jak pinja, topola, wiaź, małżeństwo takie nie może być rozwiedzione. Ślub taki bowiem byłby obrazą bóstwa i ściągłaby pomstę na niewierną małżonkę i na otoczenie.

Ekspedjentka

do działu koronek, z dłuższą praktyką, potrzebna zaraz. Zgłoszenia z podaniem pensji i referencji, skierować do eksped. Kurjera Pozn. — oddział Stary Rynek pod rw 7615

Fabryka Chemiczna Spółka Akcyjna

która wyrabia artykuły

techniczne i do codziennego użycia

odda

wylączną sprzedaż swoich produktów na poszczególnie województwa firmom względnie osobom mogącym dać odpowiednie zabezpieczenie. Zgłoszenia pod „Technika” do Tow. Rekl. Miedzyn. Sp. z o. o., Gen. Repr. Rudolf Mosse, Katowice, ul. Mickiewicza 4.

Tw 642

DRUKI
wszelkiego rodzaju szybko, gustownie i tanio.
PILNE
uż w kilku godzinach
Drukarnia Pospieszna
św. Marcin 77. — Tel. 56-32.
bpw -14

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskich
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Sprzedaż Materiałów z metra na Płaszcze, Palta, Raglany, Ubrania i Spodnie.

Najlepsze gatunki pierwszych fabryk po nadzwyczaj niskich cenach poleca

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny Sp. Akc.
Poznań, Stary Rynek 98/100.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Magistracki chleb w Warszawie

Gdyby to nie było tak smutne, jakim jest w rzeczywistości, można by kapitalnie uśmieć się, patrząc na skutki etatystycznej polityki aprowizacyjnej: Największy w Polsce poinflacyjny skandal spadku cen zboża, spowodowany krótkowzrocznością rządu jest nazbyt głośny i powszechnie znany, aby warto do niego powracać. Natomiast stosunkowo mało znane są owoce państwowej akcji budowy piekarni mechanicznych. Jak wiadomo, akcja ta była uznana przez czynniki kompetentne jako niezbędna dla potanienia ceny chleba w ośrodkach przemysłowych. Cuda w tym względzie zapowiadał smutnej pamięci p. St. Szwalbe, b. kierownik polityki aprowizacyjnej, w zbiorowym wydawnictwie bojowników z pod znaku pierwszej brygady („Na Froncie Gospodarczym” str. 304 i nast.). A oto, jaka jest „rzeczywista rzeczywistość” w tej sprawie, opowiedziana na przykładzie Warszawy:

Według opinii prezesa wyłonionej przez warszawską radę miejską komisji rewizyjnej, senatora Everta, w obecnych warunkach i przy obecnej koniunkturze warszawska piekarnia miejska dopłaca do każdego wypieczonego przez się kilograma chleba po... 31 groszy, czyli inaczej mówiąc, kilo chleba, wypieczonego w piekarni miejskiej, powinno kosztować 75 groszy. Ponieważ głównym celem piekarni miejskiej, kardynalnym warunkiem, pod którym rada miejska zgodziła się na budowę piekarni było regulowanie cen chleba na rynku warszawskim w stosunku do ceny zboża, więc jest rzeczą oczywistą, że piekarnia nie tylko nie spełnia swojego celu głównego, ale w obecnej swojej administracji będzie musiała utrzymać drożyznę, ba, nawet dążyć do podwyżki ceny chleba, by w ten sposób zmniejszyć dopłaty z pieniędzy podatników do wyrabianego chleba.

W tych warunkach szczęśliwą dla miasta okolicznością jest fakt, że ludność Warszawy niechętnie nabywa chleb miejski, gdyż deficyt w znacznej większej mierze obciążałby i tak już świecą pustkami kasę miejską. Mogłaby się bowiem wytworzyć taka sytuacja, że magistrat, chcąc zmniejszyć swój deficyt, wolałby dopłacić każdemu, chcącemu nabyć kilo chleba z jego piekarni po 25 groszy gotówką, by nabył pół kg. chleba wypieku w cudzej piekarni. Przy tego rodzaju transakcji zarobi magistrat jeszcze 6 groszy i o taką cyfrę zmniejszyłby swój deficyt.

Do takich tragicznie paradoksalnych sytuacji doprowadzają w naszych warunkach zakusy etatystyczne. Na swoją obronę władze miejskie powiedzieć mogą tylko jedno: „Piekarnię za wszelką cenę kazal nam budować i eksploatować rząd”.

Oby ten przykład chybionych zakusów, wspólnie z innymi, przyczynił się do wypalenia mrzonek socjalizacji wytwórczości!

Krótkie informacje gospodarcze

— Rząd polski przyznał Jugosławii na okres od 1-go września 1929 do 31 sierpnia 1930 kontyngent przywozu do Polski 4.000 tonn sliwek.

— Z Nowego Yorku nadeszła wiadomość, jakoby Standard Steel zakupił fabrykę Lilpola, Raua i Loewensteina.

— Konsorcjum cukrowni włoskich podaje do wiadomości, że w roku bieżącym Włochy nie będą importowały cukru, bowiem produkcja tegoroczna zaspakaja najzupełniej potrzeby wewnętrzne. Produkcja ta wynosi przeszło 3 miliony 800 tysięcy centnarów wartości cukru białego.

— Rokowania pomiędzy rządem litewskim a szwedzkim trumem zapalczanym zostały zakończone. Trust szwedzki zamierza wykupić wszystkie liczne fabryki zapalek, istniejące na Litwie.

— Rząd rumuński zamierza zaciągnąć zagranicą pożyczkę na cele zaopatrzenia armii w urządzenia i materiały techniczne.

— Komitet dyrektorów Narodowego Związku producentów metalurgicznych postanowił jednogłośnie zmniejszyć produkcję o 10 proc. od dnia 1 bm.

— Dnia 13 grudnia br. odbędzie się w Düsseldorfie posiedzenie międzynarodowego kartelu szyn, na którym omawiana będzie sprawa zwyżki cen na szyny.

— Gielody kawy w Rio de Janeiro oraz w Santos, które były zamknięte na skutek kryzysu na rynku kawy, zostały ponownie otwarte.

Polityka lokacyjna asekuracji polskiej

Polskie towarzystwa ubezpieczeniowe przez długi okres czasu dawały w swej polityce lokacyjnej pierwszeństwo nieruchomościom, jako najpewniejszej, a zatem najlepszej lokacji swych zasobów. Lecz od pewnego już czasu nieruchomości przestały być pożądanym i poszukiwanym sposobem lokat długoterminowych ze względu na niewielką stosunkowo rentowność czyli dochodowość (podatki, ustawa o ochronie lokatorów), pod którym to względem inne formy lokat są znacznie korzystniejsze. Towarzystwa ubezpieczeń mające swą siedzibę w b. zaborze pruskim lokują swoją gotówkę przeważnie w hipotekach, natomiast towarzystwa warszawskie — w pierwszym rzędzie w papierach wartościowych. I tak największe prywatne towarzystwo ubezpieczeń b. zaboru pruskiego posiadało przy końcu 1928 r. pożyczek hipotecznych zł 3 032 000.—, a papierów wartościowych zł 316 000.—. Natomiast największe prywatne towarzystwo, mające swą centralę w Warszawie, wykazuje na dzień 31 grudnia 1928 r.: pożyczek hipotecznych zł 33 778.—, papierów wartościowych zł 4 959 663. Wszystkie prywatne towarzystwa ubezpieczeń z siedzibą w Warszawie posiadały na dzień 31. 12. 1928 roku pożyczek hipotecznych zł 947 930.—, natomiast papierów wartościowych zł 12 103 256. (Statystyka ta nie jest kompletna; nie weszły do niej dwa czy trzy towarzystwa, których sprawozdań za 1928 r. nie było można jeszcze dostać.) Zatem polityka lokacyjna polskich towarzystw ubezpieczeń nie jest jednolitą: towarzystwom b. dzielnicy pruskiej przyswieca nadal wzór niemiecki, a zakładom war-

szawskim — wzór francuski; towarzystwa małopolskie również skłaniają się raczej ku wzorowi francuskiemu.

Przystępując do rozpatrzenia kwestji, jak wielkie są fundusze, jakimi polska asekuracja rozporządza, trzeba zdawać sobie sprawę, że większość polskich towarzystw powstała dopiero podczas wzgl. po oswobodzeniu Polski — są to więc towarzystwa młode. Zaledwie kilka towarzystw może się tem poszczycić, że zostały założone już przed wojną światową; lecz w odniesieniu do nich trzeba podkreślić, że b. władze zaborcze według sił i możliwości tamowały i utrudniały im byt i rozwój (za wyjątkiem może b. zaboru austriackiego). Ponadto nie-szczęśna inflacja i dewaluacja zaprowadziła wszystkie bez wyjątku zakłady ubezpieczeń nad brzeg ruiny. To też przy wprowadzeniu waluty złotej fundusze i zasoby ich były nader szczupłe; natomiast wydatki były wielkie, bowiem było trzeba od nowa budować portfel ubezpieczeń — zadanie bardzo trudne do zrealizowania w czasie, kiedy brak gotówki, zastój gospodarczy i ciężary podatkowe trapiły całe społeczeństwo przez długi okres lat, a niepewność walutowa i ponowna częściowa dewaluacja pieniądza zdawała się być jaknajgorszą zapowiedzią dalszych klęsk. Fundusze i kapitały towarzystw ubezpieczeń są więc dopiero w początkowym zupełnie stadium stopniowego tworzenia się. Dotychczasowy rozwój przedstawia się według podanej poniżej tabeli, która za lata 1924 r. do 1927 r. jest sporządzona na podstawie statystyk urzędowych i obejmuje wszystkie towarzystwa ubezpieczeń, prywatne i publiczne (lecz bez zagranicznych).

	1924	%	1925	%	1926	%	1927	%
1. Kasa	1.343.208	1,78	2.345.261	1,96	1.686.341	1,15	2.115.445	1,22
2. Instytucje kredytowe	4.712.219	6,25	11.231.873	9,38	22.606.584	15,38	24.607.783	14,19
3. Nieruchomości	15.845.162	21,01	19.309.225	16,13	20.252.259	13,78	22.315.423	12,84
4. Pożyczki hipoteczne	1.813.572	2,40	4.302.179	3,59	6.055.884	4,9	7.434.580	4,28
5. Papier wartości	11.562.030	15,86	11.630.634	9,71	16.188.648	11,02	27.643.228	15,91
6. Pożyczki na polisy życiowe	65.551	0,09	68.688	0,06	155.587	0,11	859.721	0,49
Przytem:								
Ogólna suma bilansowa aktyw.	75.413.735		119.741.799		146.963.634		173.793.220	

Dane za 1928 r. nie są jeszcze kompletne. Te towarzystwa, których drukowane sprawozdania za 1928 r. mogłem uzyskać (są to prawie wszystkie prywatne zakłady ubezpieczeń, tak wzajemne jak i akcyjne), wykazują w bilansie za 1928 r. w stosunku do 1927 roku wzrost kapitałów i lokat przeciętnie o ca. 25—30 proc. (niektóre do 100 proc.). Można więc śmiało przyjąć, że przy końcu 1928 r. życie gospodarcze korzystało z kapitałów i lokat pochodzących z towarzystw ubezpieczeń w ogólnej sumie przeszło 100 milionów. Jest to już pokazywany dorobek, zważywszy szczególnie specjalne trudności, z jakimi polska asekuracja musi stale walczyć.

Wprawdzie nie możemy mierzyć się jeszcze z rezultatami osiągniętymi zagranicą; lecz dystans zmniejsza się z roku na rok, i jeżeli mamy ambicję dorównać innym państwom, to do celu tego prowadzi tylko jedna droga: Społeczeństwo winno popierać pol-

skie towarzystwa ubezpieczeń, winno uświadamiać sobie konieczność i celowość ubezpieczania się od następstw wszelkich zdarzeń losowych, i ubezpieczać się wyłącznie w towarzystwach polskich (a nie w zagranicznych). Z tych drobnych kwot wpłacanych przez poszczególnych ubezpieczonych, które, każda oddzielnie, zostałyby zapewne zużyte nieproduktywnie i bez pożytku dla ogólnej gospodarki narodowej, wyrastają w kasach zakładów ubezpieczeń poważne kapitały, które umożliwiają z jednej strony wypłacanie odszkodowań za straty wyrządzone przez zdarzenia losowe, i temsamem odbudowanie zniszczonych przez nie warsztatów pracy (ważne dla rozwoju produkcji i też konsumpcji oraz dla kwestji zwalczania bezrobocia), a z drugiej strony zasilenie życia gospodarczego poważnymi kapitałami, które uruchamiają warsztaty pracy i ożywiają jej tętno.

Prof. Eichstaedt.

Dokoła „gilzogramów”

Oświadczenie inż. Jakowskiego

W nr. 474 z 12 ub. m. umieściliśmy nadesłany nam przez p. Kwiecińskiego z Warszawy skrót jego referatu o wynalazku nazwanym „gilzogramem”.

Obecnie otrzymujemy pismo p. inż. Zygmunta Jakowskiego z Poznania, w którym tenże stwierdza, że referat p. K. spotkał się z druzgocą krytyką, a dalej czytamy:

„Wymienianie przez p. Kwiecińskiego mego nazwiska (str. 12 szpalta 3, wiersz 25), jest czynem nielegalnym, gdyż na posiedzeniu owym, zgadzając się dla zachowania pełnej obiektywności na przeprowadzenie ścisłego doświadczenia — sine ira et studio — wyraźnie zaznaczałem, aby nigdzie nie było o tem wzmianki w pismach, a tembardziej, aby nie wano się ja-

czyć tego z pracą mą na terenie uniwersyteckim. Wzmianka p. Kwiecińskiego nabiera zresztą dziwnego posmaku, gdy weźmiemy pod uwagę, że później mimo moich osobistych nalegań nie zgłosił się on już wcale i ani jednej sztuki gilzogramów nie dostarczył, tak, iż poczynione już przeze mnie prace przygotowawcze i pewne nakłady zmarnowały się w zupełności”.

Do sprawy „gilzogramów” przyjdzie nam jeszcze wrócić.

PODATKI I OPŁATY

(p) Zawieszenie podatku obrotowego od transakcji eksportowych produktami rolnymi. Na zasadzie art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym ministerstwo skarbu w porozumieniu z min. przemysłu i handlu okólnikiem L. D. V. 8132/4 zawiesiło od dnia 1 sierpnia 1929 r. pobór podatku przemysłowego od obro-

tu, przypadającego od transakcji eksportowych rzepakiem, rzepikiem, siemieniem konopnym, fasolą, grochem bobikiem wyką, peluszką, soczewicą, łubinem, hreczką i koniczyną. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Projekt reformy podatku przemysłowego przedmiotem obrad Izby przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy. Dnia 9 li. stopada br. odbędzie się wspólne posiedzenie komisji podatkowej i komisji przemysłowo-handlowej Izby przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy, poświęcone omówieniu nadesłanego przez min. skarbu Związku kowi Izby projektu zawieszenia mocy obowiązującej ustawy o podatku od kapitałów i rent, oraz projektu częściowej zmiany przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym, który poza zniżką podatku obrotowego dla handlu hurtowego, prowadzącego księgi począwszy od 1 kwietnia 1930 r. przewiduje również obniżenie do 1 proc. podatku obrotowego w handlu detalicznym począwszy od 1 kwietnia 1931 r., jak również prowadzenie podatku wyrównawczego od fabrykatów i półfabrykatów, przywożonych z zagranicy. Uchwały wspólnego posiedzenia obu komisji zostaną za-komunikowane Związkowi Izby, który po uzgodnieniu projektów przedłoży go min. skarbu.

(k) Zakończenie konferencji dyrektorów kolei państwowych. Zakończone zostały obrady zjazdu dyrektorów kolei państwowych, zwołanego przez min. komunikacji. Obradom przewodniczył cały czas o-sobiście min. komunikacji. Na wstępie złożyli poszczególni dyrektorowie wyczerpujące sprawozdania z robót inwestycyjnych na terenie poszczególnych dyrekcji. Program inwestycyjny w ramach kredytu przyznanego na ten cel został ściśle wykonany. Szczegółowo omawiane były zarządzenia w związku ze zbliżającą się zimą. Powiększone kredyty przeznaczone na zakup ubrań zimowych dla pracowników, narazonych najbardziej na mroz. Szeroko omawiane były również środki zaradcze przeciw opóźnieniu się pociągów i wypadkom kolejowym. Między innymi postanowiono zwiększyć wydatnie ilość kontrolerów technicznych. Ze sprawozdań poszczególnych dyrektorów wynikało, iż procent opóźniających się pociągów spadł do minimum. Następna konferencja dyrektorów również pod przewodnictwem ministra Komunikacji odbędzie się w styczniu roku przyszłego, a tematem obrad będzie dalsze usprawnienie kolei pod względem technicznym i organizacyjnym.

Z ZAGRANICY

(z) Przywóz zboża do Włoch. Według danych statystycznych generalnej dyrekcji włoskich urzędów celnych, wartość przywiezionego do Włoch zboża w czasie pierwszych 7 miesięcy br. spadła o około 520 milionów lirów w porównaniu z odpowiednim okresem roku poprzedniego.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 8. 11. 1929.

Warunki: Handel hurtowy, paritet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca ze 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr (118,5 f. w. hol.); b) pszenicy 753 gr (128,0 f. w. hol.).

„Ceny orientacyjne paritet Poznań

Żyto	24,50—25,00
Uspokojenie spokojne	
Pszennica	37,25—39,25
Uspokojenie spokojne	
Jęczmień przemysłowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	26,00—29,00
Uspokojenie spokojne	
Owies	21,50—23,50
Uspokojenie spokojne	
Młka żytnia w workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	37,50
Uspokojenie stałe	
Młka pszenica 65% w workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	57,00 61,00
Uspokojenie stałe	
Oreby żytnie	16,00—17,00
Oreby pszenne	17,75 18,75
Rzepak	70,00—74,00
Groch polny	38,00—42,00
Groch wictoria	50,00—57,00
Groch Polzera	42,00—47,00
Ziemniaki fabryczne franco fabryka za kg % mączki	0,19

Ogólne uspokojenie spokojne. Uwagi: Ziemniaki nadal bez handlu, jęczmień pojawiający się na rynku w większej ilości nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań dnia 8. 11. 1929.

Spędzono wotów 5, buhajów 9, krów 19, bydła 33, świń 182, cieląt 114, owiec 4, kóz —, prosiąt —. Razem zwierząt 333.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

„Piękna kobieta-spieg“

Korespondent specjalny „Daily Chronicle” pisze o „Pięknej kobiecie - szpiegu” która uchodzi za sprawcę tajemnego kradzieży tajnego szyfru ambasady włoskiej w Berlinie. Ze bawiła ona w Londynie dn. 23 października, ale zaalarmowana zainteresowaniem się pewnych kół politycznych, jej obecnością w stolicy Anglii, wyjechała niezwłocznie tegoż samego wieczora w kierunku nieznanym.

Nazwisko jej nie może być w tej chwili ujawnione.

Kobieta ta — dodaje autor artykułu — jest czarującą blondynką, urodzoną w Serbii. Na początku wiosny znajdowała się ona w Berlinie, gdzie zajmowała obszerny apartament w okolicy Tiergarten, zaczęła być w najlepszym towarzystwie i poznała sekretarza ambasady włoskiej. Wkrótce potem zniknął tajny szyfr dyplomatyczny ambasady wskutek czego sekretarz ambasady odwołano do Rzymu podczas, gdy piękna cudzoziemka pozostała w Berlinie, gdzie nieustannie pilnowała ją dwu agentów włoskich.

Alle w sierpniu wyjechała z Berlina do paryża. Przez pewien czas widocznie uważała, że jest bezpieczna, tymczasem tajna policja włoska wznowiła jej ściganie, wobec czego, obawiając się zemsty, dotarła aż do Londynu.

Do stolicy Anglii przybyła w towarzystwie wysokiego i tegiego mężczyzny, ciemnego bruneta z włosami czarnymi i noszącego binokle. Zajmowali oni apartament w hotelu przy Russell Square. W ciągu dnia przybyło do owej damy kilku gości, a wśród nich członek Scotland Yardu, czyli policji angielskiej, który zdołał zobaczyć się z nią w jej mieszkaniu.

Po tej wizycie dama i jej towarzysze pośpiesznie opuścili hotel, udając się na dworzec Victoria, gdzie wsiadli do pociągu w kierunku Newhaven-Dieppe.

Co się zaś tyczy sekretarza ambasady, o którym mowa, a którego aresztowano, gdy przybył do Rzymu, skazano go na wygnanie na wyspę Ustica, na morzu śródziemnym, skąd nie wolno mu się komunikować ani z rodziną, ani z przyjaciółmi.

Tyle dziennik angielski o tej romantycznej, dziwnej historii dyplomatycznej.

W sprawie bolączek w „Radjo Pozn.”

Zarząd Oddziału Poznańsko-Pomorskiego Zrzeszenia Przedsiębiorstw Radiotechnicznych w Polsce przesyła nam poniższy memoriał przesłany członkom Kuratorium Radja Poznańskiego. Przytaczamy go w dosłownym brzmieniu, gdyż zainteresuje on żywo szerokie rzesze naszych radjosluchaczy:

„Radjo Poznańskie nie spełnia należycie swojego posłannictwa.

Nietylko jako kupcy i przemysłowcy branży radiotechnicznej, zorganizowani w Zrzeszeniu Przedsiębiorstw Radiotechnicznych w Polsce, lecz w pierwszej linii, jako obywatele płacący podatki, oraz jako Polacy, zainteresowani w ekspansji polskiego przemysłu i rozwoju polskiej radiofonii, lecz również jako abonenci Radja Poznańskiego, mający prawo krytyki i stawiania wymagań, zwracamy się do Kuratorium z prośbą, o wkroczenie w działalność Zarządu tutejszej stacji i usunięcie tych dotkliwych bolączek i przeszkód, które nietylko że hamują, lecz wręcz zabijają rozwój radiofonii, a nas niszczą materialnie.

Szukając powodów słabego rozwoju radioamatorstwa w naszej dzielnicy, a nawet zniechęcenia radjem do tychczasowych słuchaczy, doszliśmy do zdumiewającego napozór wniosku, mianowicie, że główną przyczyną tego jest tutejsza radiostacja. Zarzuty nasze precyzujemy w następujących punktach:

1) Własne programy muzyczne tutejszej stacji stoją na niezwykłym niskim poziomie, czego przyczyną jest: a) brak stałej orkiestry, b) faworyzowanie artystów, względnie pseudoartystów, nie nadających się przed mikrofon, których radjosluchacze wprost znienawidzili, i których audycji nikt nie słucha, c) nieodpowiedni rozkład poszczególnych punktów programu w stosunku do pór dnia, d) fatalne audycje gramofonowe, tak pod względem technicznym, jak i artystycznym.

2) Transmisje audycji innych stacji przez Radjo Poznańskie stoją technicznie niżej wszelkiej krytyki.

3) Audycje mówione mało urozmaicone i rzadko interesujące ogół radjosluchaczy. Za małym wyjątkiem słyszymy stale tych samych prelegentów, z których część już dawno wyczerpała zapas rzeczy istotnie ciekawych.

4) Przeladowanie niedzielnego programu odczytami rolniczymi i innymi.

Celem poprawy jakości programów, w pierwszym rzędzie uważamy stworzenie własnej orkiestry, co łatwo da się skutecznie, likwidując podob-

nie deficytowy i mało poczytny „Tydzień Radjowy”. Działalność tego czasopisma wymaga obszerniejszego nasświetlania. Artykuły techniczne nie mają nic wspólnego z rzeczywistym postępem techniki i mówią przeważnie o rzeczach przestarzałych.

Inny rodzaj artykułów pseudo-technicznych zawiera częstokroć panegiriki dla niemieckiej firmy „Telefunken”, która cieszy się niezrozumiałym wprost poparciem tego pisma, biorąc pod uwagę, że: a) rząd prowadzi intensywną walkę celną z Niemcami, b) Ministerstwo Przemysłu i Handlu na nasz wniosek nosi się z poważnym zamiarem zabronienia importu gotowych radioaparatów do Polski, c) naodwrot wów i sprzedają, a nawet wystawienie polskiego odbiornika w Niemczech jest niemożliwym, d) polska produkcja radjoodbiorników stoi conajmniej na tak wysokim poziomie, jak masowa produkcja „Telefunken”, e) polski przemysł radiowy prowadzi od lat czterech wyjątkowo i skuteczną walkę z firmą „Telefunken”, która, nie szczędząc kosztów stara się zawiadnąć polskim rynkiem, f) jest to czyn nie patriotyczny.

Celem naprawy budżetu R. P. uważamy dalej za wskazane: a) rozpoczęcie skutecznej walki z radjopajęczarstwem, b) wzmoczenie propagandy radiofonii przez związki komunalne, c) nawiązanie kontaktu z kupiectwem branży radiotechnicznej, które chętnie udzielać będzie R. P. informacji o nowonabywanych sprzętach radiotechnicznych, d) zredukowanie drogich i nieprzynoszących korzyści radiostacji pracownikom, e) niezajmowanie się przez radiostację deficytowymi imprezami reklamowymi (Kurjer Świetlny na Esplanadzie), gdyż nie mają one nic wspólnego z radjem, a angażują pieniądze, które winny być użyte na polepszenie programów.

Tuszymy, że Kuratorium zechce wziąć pod uwagę powyższe nasze wywody, tembardziej, że do tego upoważnia nas to, że jesteśmy pionierami radiofonii, którzy przysparzają radiostacji codziennie nowych radioabonentów, a temsamem nowe źródła dochodów. Uwagi nasze wypowiadamy z pełnym poczuciem odpowiedzialności po kilkuletniej obserwacji działalności stacji, spowodowani do tego tem również, że stale obijają się o nasze uszy głosy radjosluchaczy, zawsze ujemne o programach stacji”.

RADJO

Programy radiofoniczne

Sobota, dnia 9 listopada 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gimnastyka poranna (prof. Waxman); godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien.; godzina 14.15 komunikaty gospodarcze, rolnicze, PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 16.45 kurs wyższy języka ang. (wykl. dr. Arend, lektor U. P.); godz. 17.05 odczyt z cyklu o dziennikarstwie p. t. „Nauka o dziennikarstwie” (wykl. red. Jerzy Gutschke); godz. 17.25 gawęda harcerska (wykl. p. Wiesław Krakowiecki); godzina 17.45 słuchowisko dla dzieci pióra E. Zaremby p. t. „Najpiękniejsza podróż Ignasia Kupczyka (cz. II. z ilustracją muzyczną p. Wł. Marcury). Transmisja z Warszawy; godz. 18.45 nadprogram; godz. 19.05 odczyt p. t. „Przegląd ruchu artystycznego w Poznaniu” (wykl. prof. Jerzy Soplica); godz. 19.30 interludium muzyczne w wykonaniu orkiestry klubu mandolinistów „Mozart” pod batutą p. Wacława Napierały; godz. 20.00 gawęda reporterska (wykl. red. Winiewicz); godz. 20.15 „Ze świata kobiecego” (wykl. p. Sabina Kazanowska); godzina 20.30 koncert muzyki lekkiej (transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 radiografja; godz. 22.45 radiokabaret gramofonowy; godz. 24.00 koncert nocny firmy Philips w wykonaniu orkiestry p. Franciszka Goertza.

Stacja krótkofalowa (31.8 m) nada audycje, w programie powyższym oznaczone gwiazdką.

Warszawa (1412 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.10 komunikat meteorologiczny; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 15.20 „Sezon zimowy tu rystyczny w górach polskich” — wykl. p. Stan. Lenartowicz; godz. 15.45 „Kącik artystyczny L. L. G.”; godz. 16.15 koncert gramofonowy; godz. 17.45 słuchowisko dla dzieci; godz. 19.10 giełda rolnicza; godzina 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 20.15 feljton p. t. „Paradoksy drobiazgów” — wykl. p. Zdzisław Marynowski; godz. 20.30 koncert wieczorny; godz. 22.00 feljton p. t. „Sztuka podobania się kobietom” — wykl. p. Zdzisław Kleszczyński; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.15 „Z dymkiem piosera” — godz. 22.35 komunikaty PAT; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Katowice (409 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.45 słuchowisko dla dzieci; godz. 19.05 Dobiesław Dobierzyński, „Z dziedziny fizyki. — O budowie materji”;

godz. 19.30 Kazimierz Rutkowski: „O Don Quichocie”; godz. 20.00 prof. dr. Kazimierz Simm: „Galasy i galasówki”; godz. 20.30 do 24.00 transmisja z Warszawy.

Niedziela, 10 listopada 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa z Bazyliki wileńskiej; godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.05 odczyt rolniczy p. t. Sprawy zawodowo-rolnicze (I) wygłosi p. Antoni Labijak; godz. 12.25 odczyt rolniczy p. t. „Doświadczenia rolnicze na P. W. K.” (wykl. inż. Zygmunt Jakowski); godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „Organizacja gospodarstwa domowego” (wygłosi p. Stanisława Rokicka); godzina 17.00 koncert gramofonowy; godz. 17.40 audycja dla dzieci w wyk. p. Zyg. Noskowskiego; godz. 18.15 biuletyn Stow. Mł. Polskiej p. t. „Obóz wychowania fizycznego w Kórniku”; godz. 18.30 nadprogram; godz. 18.50 koncert popołudniowy. Wykonawcy: Zofia Fedyczkowska, art. op. pozn. (soprano), prof. Franc. Łukasiewicz (fortep.); godz. 19.35 „Silva rerum”; godz. 20.00 słuchowisko pogodne. (Transmisja z Katowic) W przerwie od godz. 21.10—21.25 — kwadrans literacki; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty sportowe; godz. 22.30 radiografja; godz. 23.00 muzyka taneczna z wiśniarni „Carlton”.

Katowice (409 m) godz. 10.15 transmisja uroczystego nabożeństwa z Wilna; godz. 12.15 transmisja uroczystej akademii ku czci Ojca św. Piusa XI z Warszawy; godz. 15.00 transmisja z Warszawy; godz. 15.20 ks. dr. B. Rosiński: „O miłosierdziu chrześcijańskim”; godz. 15.40 prof. Edward Zablocki: „Najważniejsze typy spółdzielczości rolniczej w Polsce”; godz. 16.00 koncert popularny; godz. 17.20 „Na szachownicy”; godz. 17.40 koncert; godz. 19.20 koncert, prof. M. Szalewski — altówka; godz. 19.30 „Bery i bojki śląskie”; godz. 20.00 słuchowisko z Wilna; godz. 20.30 koncert; godz. 21.10 kwadrans literacki z Warszawy; godzina 21.25 „Wesele śląskie” — wieniec melodj ludowych weselnych; godz. 22.00 transmisja z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 transmisja z Wilna; godz. 12.15 transmisja uroczystej akademii ku czci Ojca św. Piusa XI; godz. 14.00, 14.30 i 15.00 wykłady rolnicze; godz. 15.20 muzyka; godz. 16.20 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 wykład „Na dworze Władysława IV”; godz. 17.40 koncert Reprezentacyjnej Orkiestry Policji Państwowej; godz. 19.20 feljton p. t. „Wpływy nowoczesnej techniki” — wykl. dyr. techniczny Polskiego Radja inż. Władysław Heller; godz. 20.00 słuchowisko z Wilna; godz. 20.30 koncert popularny. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Józefa Ozimńskiego, Chór męski „Harfa” pod dyr. Wacława Lachmana, Wiktorja Skwarczewska (sopran) i prof. Ludwik Urstein (akompaniament); godz. 21.10 kwadrans literacki; godz. 22.00 feljton p. t. „Mekka Amerykańska” — wykl. p. Stanisław Czosnowski; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 „Ostatnia fala”; godz. 22.35 komunikaty PAT; godzina 23.00 muzyka taneczna.

Z życia Towarzystw

Z Koła Tow. Rękodzielników w Poznaniu. W wtorek 5 bm. odbyło się zebranie Koła Tow. Rękodzielników. Obrady zajął wiceprez p. Przybył. Po odczytaniu protokołu z ostatniego walnego zebrania przez sekretarza p. Urbaniaka, przyjęto dwóch nowych członków.

Następnie p. wiceprezes udzielił głosu syndykowi Związku Tow. Przem. i Rzem. p. Tadeuszowi Piotrowskiemu, który wygłosił referat p. t. „Dlaczego każdy rzemieślnik i drobny przemysłowiec winien należeć do Tw. Przm. Referat Przyjęto z wielkim uznaniem. W ożywionej i rzeczowej dyskusji, zabierali głos p. i. pp.: Żurawski, Dąbkowski, Janiszewski i Wardeński. Wszelkie poruszone sprawy wyjaśnił obszernie referent.

Przystąpiono do komunikatów zarządu, w których poruszono sprawę urzędzenia jak zresztą corocznie, obchodu gwiazdki i obdarzenia sierot i wdów po członkach Towarzystwa. Wszyscy zebrani poparli tę sprawę gorąco. Poza tem zawiadomił zarząd wszystkich obecnych, że zamówił załobną mszę św. za zmarłych członków na jedną z najbliższych niedziel, co poda jeszcze członkom dokładnie do wiadomości za pomocą prasy codziennej.

Po wolnych głosach solwował p. wiceprezes zebranie, dziękując raz jeszcze prelegentowi za łaskawe przybycie z referatem. Obecnych na zebraniu było przeszło 50 członków. Tad.

Z działalności pracowników pocztowych. W tych dniach odbyło się w sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej zwykłe miesięczne posiedzenie koła poznańskiego związku niższych pracowników pocztowo-telegraficznych. Obrady zajął prezes koła p. Piasecki. Po odczytaniu protokołu przewodniczący poinformował zebranych o uroczystości poświęcenia sztandaru koła warszawskiego, 10 bm. Z tej racji okręg poznański wysłał 22 delegacje ze sztandarami. Z kolei zainteresowano się sprawą umundurowania Mundury nowe miały być oddane do użytku pracowników 1 bm. lecz dotychczas sprawy tej nie załatwiono. W końcu dłuższą dyskusję wywołała kwestja letniska pocztowców w Kwiejcach.

Bezpośrednio po zamknięciu posiedzenia zwyczajnego odbyło się zebranie kółka loteryjnego. Celem tego kółka jest zakupywanie losów z dobrowolnego opodatkowania każdego członka. Wygranemi dzielią się wszyscy członkowie kółka. Wybrano za-

razd w skład którego weszli pp: Stanisław Wawrzyniak, Antoni Bania, Władysław Witkowski, Stanisław Piwecki, Franc. Tomaszewski, Leon Barczewski, Jan Kędziora, Skowroński Sylwester, Stan. Józefowski, Edmund Urbański i Walenty Heigelmann. Na tem porządek obrad wyczerpano i zebranie zamknięto. (tr)

Z Stowarzyszenia b. żołnierzy 57 p. p. Istniejące od blisk pięciu lat Stowarzyszenie ujawnia w ostatnim czasie bardzo ożywioną działalność. Liczba członków wzrosła bardzo pokaźnie. Dzięki staraniom zarządu zebrania miesięczne urozmaica się odczytami. Członkowie Stowarzyszenia uczestniczyli w zawodach sportowych pułku macierzystego, a kilku z nich zdobyło nagrody. Dzięki staraniom członków Stowarzyszenia, a mianowicie prezesa — założyciela kpt. Kaczmarka, prezesa honorowego płk. Unruga i prezesa zarządu p. Urbanowicza, zebrano fundusz na zakup sztandaru, pułkowego, którego poświęcenie i wręczenie pułkowi odbyło się w Zielone Świątki w obecności Prezydenta Rzeczypospolitej i przy udziale licznych członków Stowarzyszenia. Po przerwie, spowodowanej manewrami 57 p. p. w okolicach Lidy, na wiazuje się znnowu kontakt z żołnierzami i korpusem oficerskim w czynnej służbie.

Podobnie jak w latach poprzednich tak i w roku bież. zarząd Stowarzyszenia zamierza urządzić gwiazdkę dla żołnierzy w koszarach i dla bezrobotnych członków organizacji. By przysporzyć funduszy na ten cel, zostanie urządzony w niedługim czasie koncert z udziałem wybitnych sił artystycznych. Niewątpliwie i w tym roku koncert Stowarzyszenia b. żołnierzy 3 p. strzelców wielkopolskich dozna życzliwego poparcia. Na ostatnim zebraniu Stowarzyszenia, które odbyło się w kasynie podoficerskiej 57 p. p. przy b. licznym udziale członków, odbył się uroczysty obchód „oświęcony pamięci Kazimierza Pułaskiego. Referat o Pułaskim wygłosił p. dr. Lewandowski referent działu historycznego przy D. O. K. VII. Wśród gości zauważono m. i. dowódcę 57 p. p. płk. Unruga i delegację stowarzyszenia byłych żołnierzy 55 p. p. (K)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Mandolinistów „Mewa”, Poznań** — św. Łazarz urządził wieczorek taneczny w sobotę, dnia 9 bm. w lokalu p. Smoczyka przy ul. Marsz. Focha 70.

— **Koło Śpiew. „Gęźba” — Poznań-Winiary.** Miesięczne plenarne zebranie odbędzie się w sobotę, 9 bm. w sali p. Jędrozkowiaka w Urbanowie.

— **Tow. b. Żołnierzy 1 pułku Strzelców Wielkopolskich** zwołuje zebranie w dniu 9 bm. o godz. 20 w cukierni „Elite”, Stary Rynek 51.

— **Związek Cechowej Czeladzi Ciesielskiej.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, 10 bm. o godz. 11 w lokalu p. Koniecznego, ul. Masztalarska 2.

— **Tow. św. Kazimierza.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 10 bm. o godz. 18.30 w salce parafjalnej przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie.

— **Tow. Młodych Ogrodników.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dn. 10 bm. o godz. 18 w salce p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

— **Zw. Zjedn. Instalatorów, Blacharzy i Monterów.** Zebranie nadzwyczajne w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 11 w sali p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. Na porządku obrad sprawa zarobkowa.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Ludwik Szlapka, mistrz krawiecki, 92 l. Stanisław Stróżyk, robotnik, 17 l. Seweryn Biegalski, ślusarz-mechanik, 23 l. Henryk Wojciechowski, uczeń szkolny, 7 l. Agnieszka Wallusowa, z domu Baranowska, 40 l. Leonard Głowacki, 6 mies. 8 dni. Anna Łatuszakówna, siostra zakonna, 28 l. Ludwika Jezierska, z domu Skrzycka, 44 l. Władysław Putz, kupiec, 75 l. Marja Tyszewiczowa, z domu Gutowska, wdowa, 59 l. Stanisław Mikłaszewski, 6 mies. 10 dni.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: W. S. 5 zł. — M. K. 2 zł. — Andrzej Ziółkowski 10 zł. — Eleonora Sobacka 10 zł. — W. D. z podziękowaniem za odebrane łaski z prośbą o dalsze, 100 zł. — Franciszka Kulas z Witków 1 zł. — Marja i Barbara Szulczyńskie 6 zł. — Z. J. z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł. — Katarzyna Kozłowska 2 zł. — Marja Nowakowska, Łódź wieś, 6 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1588,45 zł.

Na budowę kościoła w Sołcu: Rata listopadowa od L. i M. J. 15 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitank: N. N. z prośbą o modlitwę do św. Teresy o zdrowie i powodzenie 44 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 89 zł.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Bezet — Granica.** Ustawa o ochronie lokatorów nie zawiera pod tym względem wyraźnych przepisów. Radzimy przedstawić spór Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (K)

— **P. dr. Kosowski.** Fabryka maszyn „Agraria”, dawniej Max Kuhl, Poznań, ul. Składowa. (K)

ś. p.
z Skrzyckich

Ludwika Jezierska

moja najukochańsza żona, opatrzona Sakramentami św., po krótkich cierpieniach, zmarła w środę, dnia 6. b. m., o godz. 2 po południu. Wyprowadzenie zwłok odbędzie się w niedzielę, 10. b. m., o godz. 2,30 po południu w Poznaniu, z kaplicy św. Józefa, na stary cmentarz Tumski. Msza św. za drogą zmarłą odbędzie się nazajutrz o godz. 9 rano w kościele Panny Marji.

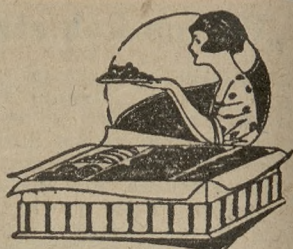
W ciężkim smutku pogrążeni
mąż i rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysła się.

Bydgoszcz, Poznań, Gostyń, Ostrów i Chelmno, dnia 8. 11. 1929.

Zakład pogrzebowy „Bracia Nowak”. Poznań, plac Nowomiejski 10. telefon 1046.

dw 2792

**Wafle
Herbatniki**
tylko z firmy

W. Patek

Al. Marcinkowskiego 6
(przy poczcie).
Pw 68 i 43 B

Z powodu likwidacji sprzedam
kilkadziesiąt centnarów

**piełtruszkę, selerę,
karotki i t. d.**

po korzystnej cenie za gotówkę.
Ogrodnictwo w Widzimiu
starym p. Wolsztyn.
zw 20040

W czwartek, 7 listopada 1929 r. o godz. 10,15 przed południem zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa i najukochańsza żona, nasza najdroższa, najukochańsza i najtroskliwsza matucha, teściowa i babcinka, ś. p.

z Kostańskich

Stanisława Schulzowa

w 60 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, o godz. 10 rano z domu żałoby.

W nieutulonym smutku pogrążeni

Kakolewo, Leszno, Poznań.

mąż z rodziną.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Solidnością towaru

niskimi cenami,
a nie tandetą

konkuruje
moja firma!

Jeśli materiał jest dobry, to
różnica kilku złotych nie gra
roli. — Warto przekonać się!

K. BOGAJEWSKI

Magazyny odzieży męskiej i chłopskiej

Stary Rynek 77

(naprzeciw odwachu). Pw 6814-43, 108

W dniu 25 października r. b.
zmarł, ś. p. dw 2791

Dr. Klein Curt

z Grudziądza.

W Zmarłym straciłmy zasnęło
Kolegę i gorliwego człowieka.

Cześć Jego pamięci!

Związek Lekarzy Z. P.

Dnia 6 listopada 1929 r., o godz. 9,30 wieczorem, zasnął w Bogu, po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz ojciec, teść i dziadek, ś. p. zw 20 078

Karol Saeman

przeżywszy lat 68. Ekspozycja zwłok odbędzie się w poniedziałek, o godz. 9 rano z Gorzyczek do kościoła parafialnego w Czempiniu. Pogrzeb odbędzie się po mszy św. na cmentarz parafialny w Czempiniu.

Rodzina.

Gorzyczki, Poznań, Książ, Chodzież, Górka Duchowna, Berlin.

Wróciłem

Dr. TUSZEWSKI

zw 20 084

2 samochody otwarte

marki „Buick”. model roku 1925, o sile 16/75 K. M. 7-io osobowy, w świetnym stanie, i marki „Berliet” z tego samego roku o sile 16/42 K. M. również w dobrym stanie, sprzedam po bardzo korzystnej cenie

„UNIA” Zjednoczone Fabryki Maszyn
dawn. A. Ventzki & Peters Sp. Akc. w Grudziądzu.

dw 2794

OPERATOR FILMOWY

z długoletnią praktyką, możliwie elektrotechnik, kawałek, zaraz poszukiwany. Oferty z życiorysem prosimy skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 2790

KAZDY MOZE ZDOBYC FORTUNE GRAJĄC NA LOTERJI PANSTWOWEJ.

Skorzystaj z okazji i nadeślij do Kolektury Loterii Państwowej nr. 184 w WARSZAWIE, ul. NALEWKI 33, swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, otrzymasz los po cenie nominalnej do 1-ej klasy 20-ej Polskiej Państwowej Loterii, wybrany zupełnie bezinteresownie przez słynnego astrologa Szyllera-Szkolnika, na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologii, po uprzednim wpłaceniu do P. K. O. za nr. 16,301 lub też przekazem pocztowym należności za 1/4 losu 10,— zł. 1/2 losu 20,— zł. 3/4 losu 30,— zł. cały los 40,— zł. oraz na koszt pocztowy 75 gr. na list polecony. Życzącym wysyłamy za zaliczeniem.

Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 750.000 zł.

Co drugi los wygrywa!!!
Ciągnięcie odbędzie się 14 listopada i 15 listopada r. b.

O każdej wygranej i stawce zawiadamiamy natychmiast.

Uwaga: Do każdego losu Kolektura dołącza podobiznę p. Szyllera-Szkolnika z własnoręcznym potwierdzeniem wybranego przezeń numeru. Na losy wybrane przez p. Szyllera-Szkolnika do poprzedniej Loterii padła procentowo wielka ilość wygranych!!!

Listy dziekiżne do sprawdzenia w naszej Kolekturze.

Kupię Dom

z wpłatą 200 do 300 tysięcy gotówki, najchętniej w centrum miasta, pomiędzy Gwarną a St. Rynekim. Upraszam o podanie szczegółowej oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 20073

RESTAURACJA-KAWIARNIA, ul. Wspólna 15.

urządza w sobotę, 9 listopada

WIEPRZOBICIE

na które uprzejmie zaprasza

zw 2077

Stanisław Grzesiak, gospodarz.

Dnia 6 b. m., o godzinie 9 rano, zasnął w Panu, opatrzony Olejami św., mój drogi mąż, nasz troskliwy ojciec, brat, szwagier i wujek, ś. p.

Stefan Piszcz

w 54 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w Wąbrzeźnie w sobotę, dnia 9 b. m., o godzinie 10 rano, o czym donosi

stroskana
rodzina.

Wąbrzeźno, Poznań, Pleszew, w listopadzie 1929 roku.

Osobno nie zawiadamia się.

Dnia 6 listopada 1929 r., o godz. 10 przed połudn., zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza ukochana matka i siostra, ś. p. zw 20 075

Agnieszka z Baranowskich Walus

przeżywszy lat 40. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, o godz. 3 po poł., z kościoła w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż z dziećmi i rodzeństwo.

Restauracja - Sniadania - Cukiernia

Marsz. Focha 4 **„EUROPA“** Marsz. Focha 4

W sobotę, dnia 9 listopada r. b.

Wieprzobicie

Od rana mięso z kotła, kaszanki, nogi wieprzowe, na które Szan. Gości i Sympatyków jaknajprzejmiej zapraszam.

Antoni Wisniewski
Dobrze pielęgnowane piwa i napoje. — Koncert artystyczny.

Samochód „Buick”

Kareta 2-drzwiowa, 5 osobowa rocznik 1928 w bardzo dobrym stanie do sprzedania na dogodnych warunkach. Kw 1139

„ELIBOR”

Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa
Poznań, św. Marcin 50, tel. 14-66.

Poważny dochód

zapewniony przez przejęcie zastępstwa (rekomendacje stosowne dla pań i panów wszystkich sfer (dystygowanych) w każdej miejscowości kraju Zgłoszenia w języku niemieckim kierować do
A. Knopper Reklamabüro, Amsterdam (Holandia), Postbox 887.
Pw 6748-44,18

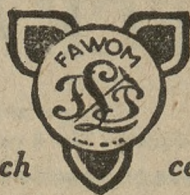
OSTRZEŻENIE:
Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować i wyraźnie zadać oryginalnych proszków z „Kogutkiem” Gaseckiego, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie upórcoznie polecane naśladownictwa w podobnem do naszego opakowaniu. — w 4974

3-5 pokojowe mieszkanie

z komfortem we wili z garażem lub stajnią 20 minut od tramwaju, za dwa lata dzierżawy zgóry wydzierżawi, informację udziela od 10-11 przed południem:
NOWAKOWSKA, skład papieru Sew. Mielżyńskiego obok Hotelu Monopol. ZW 20682

Płaszcz, Palta, Raglany, Ubrania i Spodnie

chlubnie znanej marki

w niebywałym wyborze

po najniższych cenach poleca

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny Sp. Akc.

Pw 6858/4-45,168/9 Poznań, Stary Rynek 98/100.

Nadszedł zwiastun jesieni i zimy

KATAR

nosa, krtani i chrypka dlatego poleca się **PINOMETHYL** zarejestr. w Minist. Spraw. wewn. p. nr. 119-1 państw. Urzędzie patent. p. nr. 18236. **PINOMETHYL** używa się przy ostrym katarze nosa, krtani i chrypce — usuwa następstwa i jest środkiem dezynfekcyj. dróg oddechowych. Do nabywania we wszystkich aptekach w Polsce. Cena zł 1,75. i w Gdańsku. Cena zł 1,75.

Serwety, kapy i narzut. Gobeliny, kretony, plusze, mokiety, adamaszki i brokaty najkorzystniej w imponującym wyborze

w Centrali Dgwanów,
KAZIMIERZ KUŻAJ
Poznań, ul. 27 Grudnia 9.
Pw 6 926/7-44,145/151

Pierwszorzędny skład bławatów

z ładnem urządzeniem, położony w najlepszym punkcie Torunia, 18 lat w jednym posiadaniu, z powodu śmierci właściciela natychmiast korzystnie do oddania. Oferty tylko poważnych i zdecydowanych reflektantów uprasza się kierować do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 20081

Drogerja

w Pozn., od 20 lat zaprowadzona, z powodu choroby sprzedam; przyległe 3-pokojowe mieszkanie, remizy, dwóch lekarzy, szpital, targi, liczne jarmarki. Wpłaty 15-18 tysięcy. Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 20079

Kupię samochód

mało używany lub nowy 2-4 osobowy. Oferty z cenami i warunkami płatności upraszam do Kurjera Poznańskiego pod nr. zw 20061

Zdołnego, inteligentnego i pracowitego kupca

podróżującego

na miasto Poznań i okolice, poszukuje zaraz znana i zaprowadzona hurtownia win i wytłocznia soków owocowych w Poznaniu. Zgłoszenia „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56,445 Pp 6812-56,454

NA CIĘŻKĄ ZIMĘ — ZA LEKKI PIENIĄDZ

otrzyma każdy w jednym z naszych trzech specjalnych

MAGAZYNÓW GARDEROBY MĘSKIEJ

to, co potrzebuje

Palta, ulstry, płaszcze najmodniejsze — Futra skromne i szlachetne nie drogo.

Ubrania spacerowe i wizytowe. Mundury - Liberje. Spodnie kamgarnowe, knykery i bryczesy

Kozuchy nie poszyte, kozuchy dla szoferów i stangretów, jaczki futrzane i skopiaki.

Kurtki skórzane, płaszcze skórzane, bryczesy skórzane, rękawice i kapy na futerku lub flaneli

Spody pod futra, oposy, piżmowce, nutrje, bobry, wydry, karakuły najtaniej.

Specjalność: FACHOWE POSZYCIE FUTER.

Materiały z metra ceny najniższe [kamizelki ielonkowe i kocie] Pierwszorzędne wykonanie na miarę

EDMUND RYCHTER, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2

Telefony 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

ulica Wrocławska 14 i 15. Przy ulicy Wrocławskiej zważać na imienną firmę.

RESTAURACJA i WINIARNIA

„TIVOLI“

dawn. Gastronomia Zakład L.
Poznań, Wrocławska 38 — Szkoła 3

urządza w sobotę, dnia 9 listopada 1929

NOC WENECKĄ

na którą ma zaszczyt najuprzejmiej zaprosić
zw 20088 Gospodarz.
Różne niespodzianki. Lokal otwarty do 4 rano.

Ostrzeżenie!

Pani L. Opalowa, zamieszkała w Gnieźnie, ul. Lecha 13, niema upoważnienia do sprzedaży naszych pasów „Prujapoli“, jak i wszystkich innych artykułów. Ostrzegamy na tej drodze naszych szanownych odbiorców, aby wszelkie zamówienia kierowali wprost do naszej firmy, ponieważ za udzielone p. Opalowej zlecenia i wypłacone zaliczki nie odpowiadamy.

B. Prusiewicz, Poznań
ul. Młyńska 9.

Pw 6834-45,154

LICYTACJA DRZEWA

Z Leśnictwa Majętności Bronikowo sprzedawać się będzie w czwartek, 14 listopada 1929 przed poł., o godz. 9, w gościńcu w Bronikowie: dw 2799

Świerki: 16 sztuk drzewa budulcowego = 33,42 m³ 1 klasy,
61 „ „ „ = 82,90 m³ 2 „
45 „ „ „ = 32,01 m³ 3 „
32 „ „ „ = 36,07 m³ 1-3 „

4 metry przestrzenne drzewa bednarskiego.

40 metrów przestrzennych szczapów (opalowych).

Porozumienie co do prolongowania zapłaty musi nastąpić przed terminem.

Bronikowo, dnia 6 listopada 1929.

Zarząd Leśny.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

5-lampowa

Neutrodyńska komplet z głośnikami.
Tanaś, Stawna 12. zdw 71 317

Suknie

wełniane (w kratę) na średnia figurę sprzedam tanio. Mickiewicza 7, III, lewo. zdw 70 599

Skład

konfekcji damskiej, dziecięcej i blawaty w centrum Bydgoszczy, narożnik, mieszkanie 5 pokoi zaraz na sprzedaż, obiekt ca. 100 000 gotówki 50—60 000 potrzebne. Zgłoszenia pod 8 721 d lro. Bydgoszcz. nw 5 285

Futra

męskie gotowe od 150— skórkę czarną 150, sełowe 850, skunksy od 35— biletu 12— spody pod futra 45— czarne wydry 175. Hankiewicz, Wielka 9, (wchód Szewska). Pw 6845-45,163

Futro

męskie opasy, kołnierze karakulu sprzedam tanio. Poznańska 38, III, lewo, front. zdw 71 265 6

Meble

we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanisławski, Woźna 12 (Butelska). bpw 925

Skład

kolonialny powiatowe miasto na dogodnych warunkach za 7.000 sprzedam. Oferty Kurjer dw 2761

Fortepian

Blüthner koncertowy śliczny ton nowy kosztuje 14 000 sprzedam za 7 500 zł. Hildebrandt, Poznań, Pocztowa 33. zdw 70 306

Kuznie

w Poznaniu przy głównej ulicy nadająca się na warsztat samochodowy sprzedam tanio. Piotrowski, zawiadowca, Górna Włda 55. zdw 71 027

Singera

maszynę 70, ręczną 35, rower sprzedam. Warsztat Mechaniczny, Szamarskiego 31. zdw 71 367-8

Gospodarz

W błocie pieniędzy nie znajdziesz. Tuż szybko świnie prawdziwa Centralina Michałowski, nie nie straszcie tylko się wzbogacie. rw 7 610-11

2 maszyny

Singera damska i krawiecka tanio sprzedam Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 71 332-3

Wózek

rowerów, zabawek, wybór. — „Świątek dziecięcy“. Kraszewskiego 11. zdw 69 591-2

Plaszcz

i ubranie sprzedam. Ratajczaka 27, III, front. zdw 71 352

Skład

kolonialny z mieszkaniem, towarem, maglem, tanio sprzedam. Pankiewicz, W. Garbary nr. 42. zdw 71 365

Fortepian

jak nowy sprzedam. Kurjer zdw 71 371

Sprzedam

tanie samochody marki „Moris“ w dobrym stanie. Sw. Rocha 14, Kozłowski, od godziny 12—2 w południe. zdw 71 420

Zi 95 —

gramofon 1 sprężynowy z 140, 2 sprężynowy, płyty od 25. Wszelkie naprawy. Jarosław, 27. Grudnia 3, podwórze. zdw 71 390

Domek

z ogrodem 5 pokojowym mieszkaniem sprzedam, cena 32 000 zł, wpłaty 15 000 zł. Maciejewski S-ka 27, Grudnia 16, tel. 14-15. zdw 71 387

Majątek

2 800 morg na linii Poznań—Ostrów zabudowany, inwentarz, nadkompletne, cena 1 100 000, wpłaty 300 000. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zdw 70 961

Uwaga! rzadka okazja! Stalarnia w małym mieście w pełnym biegu, dom i morga ogrodu egzystencja zapewniona, z powodu nagłego wyjazdu zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod 71 097

Sprzedam

2 konie z uprzężą i platformę (rolwagę) A. Baranowski, Poznań, ul. Podgórna 13. zdw 70 871

Dom

ogrodem 6 500. Adres wskaże Kurjer zdw 71 394

Bacność

okazyjnie sprzedam meble sypialne i kuchnie nowe. Oferty Kurjer zdw 71 393

Maszyny

do szycia, do dzurek i do kroju korzystnie sprzedam. Ul. Dąbrowskiego 77. zdw 71 374

Wózek

sportowy na resorach. Wodna 19, II. zdw 71 375

Planino

„Ecke“ na sprzedaż. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 71 379

Restauracja

z koncesją, dobrze prosperująca w Gdyni tanio do sprzedania. Zgłoszenia Ekspoz. Kurjera Poznańskiego Gdynia pod „Restauracja“. nw 5282

Tekstury

biała, drzewna oferujemy P. T. Firmom z naszej fabryki w Zakopanem. Fundacja „Zakłady Kórnickie“. nw 5284

Gospodarstwo

ca. 180 morg, położone przy mieście Ryczywole jest po śmierci właściciela wraz z żywym i martwym inwentarzem zaraz na sprzedaż. Piśmienne oferty przyjmuje wykonawca testamentu Dr. Neugebauer w Ryczywole, pow. obornicki. zdw 71 430

Marchew jad. karotka

oraz buraki czerwone jad. w większej ilości na sprzedaż. Wysła się także w mniejszych partiach. Zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Pozn. pod 71 406

Aparat fotograficzny

9 x 12 ciekawym, korzystnie na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 71 385

Czarne

męskie palto, mało używane na sprzedaż. Łukaszewicza 50, podwórze, prawo. II, lewo. zdw 71 341

Dywan

korzystnie do nabycia. Rynek Jeżycki 2, III, lewo. zdw 71 449

Ryby

Poszukuje się odbiorców większych ilości ryb wszelkich gatunków. Oferty Kurjer zdw 70 876

Z powodu

choroby sprzedam mój skład zęgarstwowski. Korzystne okazja dla zęgarstwa. Helena Klam, Jutrosin, Rynek 1. zdw 71 095

Okazja!

zamienie młyn na kamienicę w Poznaniu, Bydgoszczy, Toruniu lub Grudziądzu młyn nowy o przemyśle 250 ctr na dobie w bardzo bogatej okolicy, w pełnym biegu, willa 8 pokoi. Przyjemne kamienicę w cenie 100 000 zł, lub mniejszej wartości z dopłatą. Oferty skierować do „Par“ Toruń, Szeroka 46 pod „Okazja“. Pw 6821-64,431

8 1/2 złotego

kosztuje nadal serwis do kawy porcelanowy, 39 złotych serwis obiadowy, porcel. 6 osob., 55 złotych serwis obiadowy, porcel. 12 osob., 28 złotych 1/2 tuzina noży i widelcy Alpaka. Pieczęć żelazna wyjątkowo tanio lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórze. zdw 70 547

Fortepian

skrzydło. Młyńska 3, III. zdw 69 797

Samochody i planina

nowe i używane oddaje i zakupuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 426

Jadalnie

sypialnie, kanapy, leżanki, materace, nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwik Dolna Włda 78. zdw 68 641

Sprzedam

dom w Szamotułach z dobrem zabudowaniem i 3 morgi ziemi. Cena według umowy. Adres wskaże Kurjer zdw 70 350

Sypialnia

mało używana, tanio. Wskaże Kurjer zdw 70 423

Majątek

450 morg przy głównej szosie, z inwentarzem żywym i martwym, bardzo dobre zabudowanie na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 250

Antyki

wielki wybór Bracia Pióro — Aleje Marcinkowskiego 28. Kp 1115

Tanio

się ubierzysz, umieblujesz w Domu Komisowym św. Marcina 73a. Pw 4 944

Bronzy — marmury

Aleks. Thomas Alabastry kryształ. Przybory artystyczne Pw 6 034-43,7

Obrączki

ślubne zegarki najtaniej Mały skąd św. Marcin 9 bpw 1154

Fabryki

wille, wszelkie przedsiębiorstwa handlowe korzystnie poleca Biuro Handlowe Boltar. Skarbowa 17, tel. 52-42. bpw 839

Młyny

z przemiałem od 50 do 1 000 ctr na dobie na korzystnych warunkach kupna zamiany poleca Biuro Handlowe Boltar. Skarbowa 17, tel. 52-42. bpw 928

Na ciekawie

i praktyczne artykuły wysyłam każdemu bezpłatnie cennik. 164 skrzynka 336 c. zdw 70 371

Piec

żelazny, ciężki, ładny okaz, tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 208

Łóżko

angielskie ze sprężynami sprzedam. Przemysłowa 53, II, prawo. zdw 71 290

Bufet

repozytorium, waga, sprzedam tanio. Konieczny Antoni, Plac Sapieżyński 6. zdw 71 191

Nowa

suknia crpe de chine na wysoką figurę tanio św. Marcina 5, IV, prawo. zdw 71 180

Meble

w wielkim wyborze na dogodne spłaty poleca K. Bakoś, ul. Wielka 12. Odstawiam własny samochodem. zdw 71 185

3 skóry

futrzane okazałe koloru beże o kazyjnie na sprzedaż. Mazur, ul. Skarbowa 14, I. zdw 71 153

Skład

kapeluszy damskich tanio sprzedam, nadaje się na skład białych. Oferty Kurjer zdw 71 150

Rower

piec żelazny tanio sprzedam Rybaki 7, parter, prawo. zdw 71 144

Auto

dorożka „Fiat 505“, z stałą koncesją, 6 osobowy sprzedam. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 71 227

Elektrolux

prawie nowy z powodu wyjazdu tanio na sprzedaż. Schmidt, Kraszewskiego 7, II, p. zdw 71 258

Sypialnie

sprzedaje rotami, gotówka 200 zł taniej. Stalarnia, Wielkie Garbary 41. zdw 71 297

Skład

blawatów, konfekcji, tow. krótkich, miasto prowincjonalne w najlepszym położeniu, z mieszkaniem zaraz wzgl. od 1 stycznia do oddania. Do oddania potrzebna ca. 10 000 gotówki, reszta dogadamy warunki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 217

Piekarnia

na sprzedaż, piec patentowy na Jeżycach. Plich, św. Marcina 56. zdw 71 243

Wózki

dziecięce dla lalki, rowerki tanio Gumy, 27 Grudnia 15, podwórze zdw 71 283

Elektrolux

odkurzacz elektryczny tanio na sprzedaż ul. Stroma 7 I Werda. zdw 71 278

Elektrolux

mało używany na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 71 268

Skład kolonialny

towarami, przyległym pokojem przy ruchliwej ulicy na Jeżycach sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 71 260

Dom

siedem ubikacji, chlewy, duży ogród, 5 morgi roli, duża wien, brat kolodzieja sprzedam zaraz. Oferty Kurjer zdw 71 293

Samochód

z koncesją stałą sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 204

Piesek

Rehpscher rasowy, mały okaz. Wierzbicice 33, II, lewo. zdw 71 287

Futro

50 zł. szafę, kanapę sprzedam tanio. Schwadke, Działyskich 7, podwórze. zdw 71 300

Maszyn

dom większe podwórze, stodoła, główna ulica, Wieleńska za gotówkę natychmiast na sprzedaż. Oferty Kurjer nw 5 259

Meble

tanio poleca Kalkus, Wrocławska 19. zdw 71 181

Skład żelaza

w mieście prowincjonalnym zaprowadzony możliwie dla fachuwa Warunki dogodne obiekt ca. 25 000 do odstąpienia wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 71 218

5 KUPNA

Kupuję

stary papier, makulatury). — Strzelecka 3a, parter, prawo, tel. 13-21. zdw 69 638

Kupię

psa czujnego, Puszczykowo willa Truda. zdw 71 216

Dywan

2,50x3,50 w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer zdw 71 214

Kupię

zaraz używane 4 elektromotory 3 5 PS, urządzenie biurowe, cięźarówkę 1½—2 tonn Zgłoszenia Kurjer zdw 71 212

Kupię

formy do wyrobu rur cementowych oraz maszyn do dachówek Oferty uprasza się do Kurjera zdw 71 192

Poszukuję

kupna samochodu „Opel“, na 2 osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 167

Kupię

dom możliwie z składem kolonialnym w małym mieście lub wsi kościelnej blisko Poznania lub Ostrowa, przy wpłacie 15 000 zł Agencji wykluczenia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 223

Kupię

używaną pieczone. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 360

Kupię

parcele do 5 zł m kw. gotówkę. Oferty Kurjer zdw 71 262

Kupię

skład spożywczy z maglem i mieszkaniem, Agencji wykluczenia. Oferty Kurjer zdw 71 344

6 KAMIENICE

Kamienica

3 piętrowa z piekarnią, 12 lokatorów. Zgłoszenia Michałak, Półwiejska 7. zdw 70 891

Kamienica

jednopiętrowa, w tem skład i duży warsztat reperacyjny, nadaje się na każde przedsiębiorstwo, narożnik dwóch schodzących się ulic w mieście powiatowym. Cena według umowy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 101

Kamienice

komfortowna dochód roczny 22 tys. sprzedam, bez pośrednictwa 205 tys. Oferty Kurjer zdw 71 176

Zamienię

dom pod Poznaniem przynosiący 4 800 komornego na obiekty w Poznaniu. Dopłata 40 000. Oferty Kurjer rw 7 608

Kamienica

3 piętrowa, wolnym składem, 5 pokojowym mieszkaniem, dochód 8 000, cena 75 000, wpłaty 50 000, spieszenie sprzedam. Pośrednicy wykluczenia. Oferty Kurjer zdw 71 416

7 PIĘTADZ

100—150 zł

do 1 grudnia poszukuję. — Zgłoszenia Kurjer zdw 70 338

List hipoteczny

na 100 000 zł sprzedam, Maciejewski S-ka, 27, Grudnia 16, telefon 14-15. zdw 71 338

9 SZUKA MIESZK.

Bezdzietny

poszukuje 3 pokojowego mieszkania, śródmieście, czynsz 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 70 872

Szukam

3—4 pokojowego mieszkania z przynależnościami w pobliżu Poznania wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer zdw 70 937

3 lub 4

pokoje za dzierżawę zgóry lub odstępne poszukuję, centrum. — Wiadomość telefon 55-53. zdw 70 988

Mieszkania

1—2 pokojowe poszukuję, — czynsz zgóry według umowy. Pośrednicy wykluczenia. Oferty Kurjer zdw 71 202

2 pokoi

z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza, agencji wykluczenia, dzierżawę rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 172

2 lub 3

pokojowe mieszkanie potrzebne. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 240

Poszukuję

pokoju z kuchnią wprost od gospodarza, czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 69 541

Okolice Poznania

3—5 pokojowego mieszkania poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 324

Poszukuję

1 pokoi i kuchni lub próżnego pokoju od gospodarza. Łaskawe oferty Kurjer zdw 71 806

Pokój
dla jednej osoby do wynajęcia.
Matejki 32, II. lewo. zdw 71 209

Pokój
z panom wskaże Kurjer
zdw 71 198

Pokój
na 2 osoby. Marsz. Focha 49,
III lewo. zdw 71 159

Pokój
umeblowany z elektr. światłem
odnajmę zaraz w nowym domu.
Waty Jagielly 18, III. prawo.
zdw 71 157

Pokój
umeblowany dla inteligentnej o-
soby do wynajęcia. Adres wska-
że Kurjer zdw 71 149

Przyjmę
dwóch panów na wspólny pokój
Moller. Wierzbicice 13.
zdw 71 221

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz
Wielkie Garbary 49, II
rw 7604

Pokój
wynajmę dwóm inteligentnym
panom. Matejki 41, wejście od
kościół. drugi dom. I. piętro. le-
wo. zdw 71 250

Dla
małżeństwa umeblowany pokój.
Pamiątkowa 8 a, IV. p.
zdw 71 279

Pokoik
wynajmę zaraz. Wyspiańskiego
21. front. II. lewo. zdw 71 270

Pokój
wynajmę tanio Strumykowa 10.
Kacmarek. zdw 71 257

Niekrepujący
pokój wynajmę z utrzymaniem.
Półwiejska 8, III. prawo.
dw 7 286

Kantaka 6
I. piętro. telefon wynajmę duży.
frontowy pokój dwóm osobom z
utrzymaniem zdw 71 309

Pokój
do wynajęcia. Staszica 12, III.
piętro. zdw 71 300

Pokój
wynajmę. Łomżyńska. Śniade-
kich 6a. zdw 71 312

Pokój
frontowy z elektrycznością zaraz
dla 1 lub 2. Kaczmarska. Wiel-
ka 17, II. zdw 71 315

Wspólny
pokój wynajmę pannie. Półwie-
jska 8, II. p., lewo. zdw 71 316

Pokój
frontowy, ładny, elektryczność dla
2 panów. pań. Grochowe Łąki
3, -III, -śródmieście. zdw 71 329

Elegancki
pokój niekrepujący, także jeden
mały wynajmę zaraz. Małeckiego
11, III. pr., wprost. zdw 71 323

Pokój
umeblowany zaraz wynajmę. W.
Garbary 52, w podwórzu, 2 wchód
parter. lewo. rw 7 607

Pokój
niekrepujący panowie, panie w
Rynku Jeżyckim. Dąbrowskiego
49, podwórze, II. lewo. zdw 70 816

Pokoje
duży i wspólny tanio wynajmę.
Gwarna 8, III. prawo. zdw 71 359

Frontowe
dwa pokoje bez pościeli także
dla małżeństwa ewentl. częścio-
wo używanie kuchni. Strzelecka
19, III. p. I. zdw 71 356

Pokój
męski eleg., telefon, elektr. od
15 do wynajęcia. Słowackiego 25,
parter. lewo. zdw 71 355

Niekrepujący
umeblowany pokój dla dwóch
osób zaraz do wynajęcia. Zgło-
szenia tylko między godz. 4-6.
ul. Grunwaldzka 5 I. p., prawo.
zdw 71 435

Pokój
wspólny panu. Kwiatowa 9,
podw. I. zdw 71 433

Pokój
1-2 osób. Kreta 6, wysoki par-
ter. prawo. zdw 71 441

„Informator“ poleca
pokoje umeblowane
dla panów, pań, małżeństw. Ra-
tajska 15. zdw 71 351

Pokoje
słoneczne jedno, dwu, trzyposo-
bowo zaraz. Kanałowa 7, II. pra-
wo. zdw 71 412

Pokój
lepszym 1-2 panom. Małeckie-
go 31, III. zdw 71 384

Pokój
panu utrzymaniem (bez). Wiza.
Wrocławska 13. zdw 71 386

Duży
pokój, św. Wojciech 24, pierw-
sze prawo. zdw 71 343

Pokój
umeblowany wynajmę. Rybaki
26, II. lewo. zdw 71 331

Pokój
inteligentnej osobie
wynajmę. Kopernika 5, III.
prawo. zdw 71 335

Pokój
2 studentów. Ul. St. Karwo-
wskiego 14, II. prawo. zdw 71 353

Pokój
dla jednej osoby do wynajęcia.
Matejki 32, II. lewo. zdw 71 209

Pokój
z panom wskaże Kurjer
zdw 71 198

Pokój
na 2 osoby. Marsz. Focha 49,
III lewo. zdw 71 159

Pokój
umeblowany z elektr. światłem
odnajmę zaraz w nowym domu.
Waty Jagielly 18, III. prawo.
zdw 71 157

Pokój
umeblowany dla inteligentnej o-
soby do wynajęcia. Adres wska-
że Kurjer zdw 71 149

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
niekrepującego ewentl. utrzyma-
nie okolicy Kaponiery. poszukuje
dwóch panów. Oferty cena Ku-
rjer zdw 70 934

Szukam
pokoju z osobnym wejściem w
śródmieściu. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 71 125

Student
poszukuje pokoju spokojnego mo-
żliwie z elektr. zaraz. Oferty Ku-
rjer zdw 71 134

Na Łazarzu
szuka spokojne, intelig. małżeń-
stwo pokoju. Oferty z ceną Ku-
rjer zdw 71 133

Pokoiku
skromnego poszukuje pani. po-
ściel własna. Zgłoszenia Kurjer
zdw 71 084

Urzędnicza
poszukuje od 15. 11. ciepłego. do-
brze umeblowanego pokoju. Ła-
skawe zgłoszenia Kurjer
zdw 71 007

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Studentka
poszukuje od 1. 12. ładnego po-
koju w pobliżu Uniwersytetu z
obadami Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 71 220

Pokoju
skromnego w śródmieściu z nie-
krepującym wejściem poszukuje.
Cena do 30 zł. Oferty Kurjer
zdw 71 310

Urzędnicza
poszukuje od 15. 11. ciepłego. do-
brze umeblowanego pokoju. Ła-
skawe zgłoszenia Kurjer
zdw 71 007

Centrum
poszukuje pokoju umeblowanego
nie wyżej I. piętra od 1. 12. Ku-
rjer zdw 71 251

Poszukuje
pokoju dla pani w pobliżu Pla-
cu Wolności z elektrycznością
używalnością kuchni na czas ku-
racji. Oferty Kurjer
zdw 71 444

13 LOKALE

Ubikacji
suchej, jasnej, w suterenie z
frontowym wejściem przy ruchli-
wej ulicy zaraz poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 70 749

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Biuro
handlowe poszukuje zaraz 2-3
ubikacji w śródmieściu próżnych
wzgl. umeblowanych możliwie z
telefonem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 70 406

Duży
skład nadający się na każdą bran-
żę, przy ruchliwej ulicy do wy-
najęcia. Z. Heinowa. Srem. Mo-
stowa 8. zdw 71 415

Gospodarstwo
120 mórg objęcie 20 000. Małe-
ki. Poznań. Rybaki 20 a.
zdw 71 347

Stajnia
na 2 konie do wynajęcia. Benda.
pl. Działowy 9. zdw 71 429

Skład
20 m² długi w Bydgoszczy. Długa
47 z przynależnościami zaraz do
wynajęcia. Czynnz za rok zgóry.
zdw 71 411

Gospodarstwo
65 mórg pow. Września. objęcie
4 500 zł. Zgłoszenia Rutkowski.
Poznań. Grobla 29. zdw 70 952-3

2 garaże
w nowo wybudowanym budyn-
ku z światłem elektrycz. i woda
od 15. bm. do wydzierżawienia.
Ul. Poznańska 49. zdw 71 338

Ogrodnik
kawaler, lat 24, z 3 letnią szkołą zawodową, kilkunastoletnią praktyką, dobrymi poleceniami, poszukuje posady od 15 listopada na skromnych warunkach. Zgłoszenia proszę skierować pod adres: Wróble, pocz. Karszewska, dla ogrodnika W. G. zdw 71 401

Pielęgniarka
poszukuje posady najchętniej do pomocy przy lekarzu. Adres wskaże Kurjer zdw 71 414

Poszukuje
posługi na przed lub po południu. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 370

Hafciarka
na biały i kolorowy haft ręczny, 7 lat praktyki szuka posady. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 369

Dziewczyna uczciwa
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 373

Młynarz
poszukuje posady zaraz lub później, obeznany z wszelkimi maszynami i motorami z kaucją 3 000 zł. Zgłoszenia pod „Młynarz” do ekspedycji Kurjera, nr 5283

Pracownik
umysłowy szuka jakiegokolwiek pracy. Dobre referencje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 71 442

Poszukuje
zastępstwa lub jako podróżującego, najchętniej z dziedziny rolniczej z własnym autem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 439

Stenotypistka maszynistka
polsko-niemiecka, pod dyktando, bardzo biegła, poszukuje popołudniowego zajęcia na 2-3 godziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 419

Poszukuje
posady początkującej biuralistki lub stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 71 422

Książkowy
biuralista, pomocnik handlowy, także jak inkasent z długoletnią praktyką, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 018

Szofer - służący
strzelec obecnie w posiadzie, zmieni posadę swą od 1. 12. jako kawaler lub żonaty. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 70 882

1.000 zł
kaucji złożone za otrzymanie posady w konfekcji lub woźnego. — Oferty Kurjer zdw 70 804

1 000 zł
kaucji dam za posadę portjera byty konduktor kolejowy. Oferty Kurjer zdw 70 993

Ekspedjentka
lat 25, dobrymi świadectwami poszukuje posady w piekarni, cukierni lub restauracji od 15. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 70 921

Pani
intel., długoletnie świadectwo, przyjmie samodzielny zarząd domu od 15. lub później. Oferty Kurjer zdw 71 423

Z kaucją
2 000 zł poszukuje posady handlowej. Łaskawe oferty Kurjer zdw 71 395

Panienska
w 19 roku, która uczyla się 5 miesięcy gotowania i rok jako pokojowa, poszukuje stosownej posady do kuchni lub za pokojową od 1 lub 15 grudnia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 409

Ogrodnik
żonaty z małą rodziną, mający dokładnie swój zawód oraz dobrą usługę pokojową, poszukuje posady od Nowego Roku lub później. Wziąłby też ogród w dzierżawę. Oferty Kurjer zdw 71 408

Pierwszorządna siła
córka mistrza rzeźnickiego, obeznana z wszelkimi pracami maszynami, specjalistka w dekoracji, o dobrych warunkach zewnętrznych, nienaganna w obyczajności, z najlepszymi świadectwami, obecnie na wypowiadanie posady, szuka odpowiedniego stanowiska tylko w dobrym domu. Łaskawe oferty: C. Drew, Gdańsk, Langgarten nr. 54. Pw 6 798-71.331

Początkująca
panienka z lepszej rodziny z ukończonym kursem handlowym szuka posady. Łaskawe oferty zdw 71 215

Panna
uczciwa, szuka zajęcia do składu biura fabrycznego albo tem podobnym. Łaskawe oferty Kurjer zdw 71 210

Sierota
lat 15 poszukuje posady do pomocy lekarza lub dentysty za małym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 199

Zbożowiec
lat 36, (Poznańczyk) z długoletnią praktyką w spółkach rolniczych i samodzielnie, dobry organizator, przyjmie zaraz odpowiednią posadę kierowniczą w spółdzielni rolniczej lub filii. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 71 407

Młodszy
czeladnik piekarski, który umie pracować przy piecu, z dobrej rodziny, poszukuje pracy zaraz. W. Hausz, Kościelna Wielka, pow. wyrzycki. zdw 71 405

Szofer
kował, z dłuższą praktyką, obeznany z maszynami parow., trzeźwy, sumien., poszukuje posady od 15. lub 1. 12. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 71 299

Służąca
uczciwa poszukuje posady do wszystkiego od 15. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 339

Panienska
z licem i szkołą handlową poszukuje posady jako biurowa. — Oferty Kurjer zdw 71 342

Polecam
kucharki, pokojówki i dziewczyny z gotowaniem. Pośrednictwo posad, Ratajczaka 2, telefon 28-17. zdw 71 332

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 71 330

Dziewczyna
przechodnia poszukuje posady do wszystkiego od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 71 337

Sierota
lat 18 poszukuje posady do jednego dziecka lecz tylko w lepszym domu. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 200

Pracząca
szuka prania. Kurjer zdw 71 197

Panienska
polsko-niemiecka poszukuje posady do biura lub składu. Oferty Kurjer zdw 71 180

Służąca
uczciwa, pracowita do wszystkiego szuka miejsca. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 178

Biuralista
kawaler posiadający długoletnią praktykę biurową, świadectwa pierwszorządne, naśladuje ręcznie wszelkiego rodzaju druki poszukuje jakiegokolwiek posady biurowej zaraz lub 1. 12. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 175

Tow. Pań św. Wincentego a Paulo
przy parafii Bożego Ciała w Poznaniu
urządza w niedzielę, 10 b. m.

Herbatkę Towarzyską
w sali Belvederu przy ulicy Marszałka Focha.
Początek o godzinie 5 po południu.
Program wielce urozmaicony. — Orkiestra wojskowa.
Czysty zysk przeznaczony na zaopatrzenie
biednych na czas zimowy. zdw 20086

Maturzysta
syn biednych rodziców, nie mogący się nadal kształcić poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 71 169

Pani
inteligentna, z lepszej rodziny, w średnim wieku, znająca doskonale gospodarstwo domowe i wiejskie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 71 162

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 71 152

W miejsce
posady biurowej lub innej wypłacę 2.000—3.000. Oferty Kurjer zdw 71 142

Służąca
poszukuje posady do 2 osób lub dzieci zaraz lub 15. 11. Oferty Kurjer zdw 71 235

300 zł
da pomocnik żelazniak lat 23, z dobrymi świadectwami za wskazanie stałej posady ekspedienta lub magazyniera. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 234

Posługaczka
uczciwa pracowita poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 71 233

Panienska
poszukuje posady do szycia jako początkująca. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 237

Technik
dentystyczny biegle w zlocie, kauczku poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 71 249

Dziewczyna
zaufana szuka posługi z praniem od godz. 11-6. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 238

Kuchmistrz
pracujący w pierwszorządnych restauracjach, domach prywatnych i miejscach kuracyjnych w kraju i zagranicą, znający dobrze kuchnię francuską, polską i rosyjską przedwojenną poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 71 272

Uczciwa
pracząca poszukuje prania poza dom. Wielkie Garbary 10, w podwórzu. II. ptr. zdw 71 261

Polecam się
jako biegła białczniarka w domu i poza dom. Piekary 24, III. front zdw 71 262

Książkowy
pierwszorządny przyjmie posadę, zakłada, reguluje księgi. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 289

Posługaczka
poszukuje posługi przed południem lub po południu. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 311

28 WOLNE MIEJSCA

Do mej
restauracji i wyszynku poszukuje zaraz biegłej panny do obsługi gości. Język niemiecki oraz dobry charakter pisma pożądanymi. Miejsce jest stałe i dobre. Zgłoszenia z dołączeniem fotografii pod adresem: W. Twardowski, Borek Wlkp. zdw 71 093

Bony - freblanki
poszukuje zaraz lub 15. 11. rb. do chłopca 6 letniego z znajomością szycia i robótek. Zgłoszenia z podaniem pensji, odpisami świadectw i fotografią proszę przesyłać: Zofia Waligórska, Górki-Tczew. zdw 70 377

Nauczycielka domowa
potrzebna zaraz do 2 dzieci 9 i 13 lat z pozwoleniem Kuratorium, muzykalna, pensja 80 zł. Majetność Szywnald, Plebanka, poczta Szywnald (Pomo.) zdw 70 836

Rutynowanej stenotypistki
z praktyką w biurze adwokackim poszukuje się zaraz do Gdyni. — Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisem świadectw przesyłać do Kurjera pod zdw 71 099

Panienska
z dobrego domu mająca samolubowanie do handlu potrzebną jako początkującą. Warunek kilka klas gimnazjum. Chwilkowski, skład zlotniczy, św. Marcin 40. zdw 71 003

Krawcowa
domowa potrzebna. Zgłoszenia zdw 71 246

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrym gotowaniem, językiem polskim i niemieckim, tylko z dobrymi świadectwami zaraz lub od 15. 11. może się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 7603

Służącej
poszukuje do wszystkiego bez prania i bez spania. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 239

2 młode
dziewczyny do uprzątnięcia i bielizny odebrania potrzebne. Zgłoszenia od 4-7. Guma 27 Grudnia 15. zdw 71 284

Krawca
jako wspólnika przyjmie poważne przedsiębiorstwo. Adres Kurjer zdw 71 281

Fryzjerka
dzielną potrzebną. Kantaka 6. zdw 71 298

Podróżujący
inkasent na całą Polskę może się zaraz zgłosić. Kaucja konieczna. Oferty Kurjer zdw 71 305

Czeladnik
piekarski, młodszy, poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 292

Dzielnego
podróżującego z branży papierowej i kartonów, poszukuje się. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 291

Technik-mechanik
bardzo dobrze obeznany z elektrotechniką, energiczny, dobry organizator pracy, znajomość nowoczesnych maszyn parowych pożądana, poszukiwany na kierownika ruchu i zastępcę dyrektora technicznego. Szczegółowe oferty pod „Papiernia - Pomorze”, do Biura Ogłoszeń Teofil Pietrzak, Warszawa, Marszałkowska 115. nw 5276

Dziewczyna
wiejska, czysta i uczciwa z gotowaniem i dobrą kuchnią dla 4 osób potrzebna od 15 listopada. Płoszajska, Poczta 5, skład obuwia. zdw 71 314

Wspólnika
poszukuje do kina wędrownego, gotówka 700—1 000, egzystencja pewna, dobre zyski. Wincenty Andrzejewski, Ostrów, Wielkop. poste restante. nw 5274

Służąca
do wszystkiego, umiejąca samodzielnie dobrze gotować może się zgłosić w sobotę od 10 — 6 lub w niedzielę przed południem Wierzbicice 14, mieszkanie 15. zdw 71 346

Panienska
do nauki szycia, mogą się zgłosić, wyrucam w pół roku z dopłatą. Wróblewska, Matejki 52, II. piętro. zdw 71 349

Maszynistka
początkująca potrzebna. Oferty z podaniem pensji Kurjer zdw 71 364

Służąca
do wszystkiego zaraz potrzebna. Świerczyńska, Maleckiego 34. I. Łazarz. zdw 71 389

Uczeń
z prowincji może się zgłosić. Wł. Czubała, mistrz rzeźnicki, ul. Poznańska 50, Poznań. zdw 71 398

Parobek
do koni i domowych prac niżej 20 lat tylko z prowincji potrzebny od 15. 11. 29. Wł. Czubała, ul. Poznańska 50. zdw 71 397

Ekspedjentka
branży rzeźniczej potrzebna zaraz. Górna Wilda 78. zdw 71 427

OKUCIA BUDOWLANE
specj. oliwy i zakrętki mosiężne, antaby mosiężne i czarne, baskwile zamki itd. po najniższych cenach i hurtowych poleca
Pw 06/9 10-41, 174/77
J. BORYS (dawniej Hempel) Poznań, ul. Wielka 20
skład żelaza i narzędzi.

Służąca
do wszystkiego z dobrym gotowaniem potrzebna do 3 osób. Półniskich 4. IV. ptr. zdw 71 165

Uczniśca
do składu potrzebna „Elegant”. Wrocławskie 30. zdw 71 164

Dziewczyna
do klejenia terek maszyną. Droga Debińska 12. zdw 71 163

Młodszy
dzielnego pomocnika złotniczego na nowe prace i reparacje poszukuje M. Feist, ul. 27 Grudnia 5. zdw 71 151

Posługaczka
na cały dzień potrzebna zaraz. Kuszewska Wierzbicice 14. zdw 71 140

Potrzebna
dobra krawcowa i posługaczka. Ratajczaka 29, Stańczykowa, od 3 do 5. zdw 71 252

Dziewczyna
do posług przed południem, najchętniej z łazarką potrzebną. — Małeckiego 26, II. zdw 71 248

Krawcowa
domowa potrzebna. Zgłoszenia zdw 71 246

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrym gotowaniem, językiem polskim i niemieckim, tylko z dobrymi świadectwami zaraz lub od 15. 11. może się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 7603

Służącej
poszukuje do wszystkiego bez prania i bez spania. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 239

2 młode
dziewczyny do uprzątnięcia i bielizny odebrania potrzebne. Zgłoszenia od 4-7. Guma 27 Grudnia 15. zdw 71 284

Krawca
jako wspólnika przyjmie poważne przedsiębiorstwo. Adres Kurjer zdw 71 281

Fryzjerka
dzielną potrzebną. Kantaka 6. zdw 71 298

Podróżujący
inkasent na całą Polskę może się zaraz zgłosić. Kaucja konieczna. Oferty Kurjer zdw 71 305

Czeladnik
piekarski, młodszy, poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 292

Dzielnego
podróżującego z branży papierowej i kartonów, poszukuje się. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 291

Prima orzechów laskowych
(świeżego zbioru), poszukuję celem kupna. Oferty z podaniem ceny skierować pod „H. 2” do Anzeigenbüro Schmidt, Gdańsk, Holzmarkt 22. nw 5287

Zadajcie
WATĘ przeciw katarowi
tylko z marką ochronną
„Chemergon”
w opakowaniu jak poniżej.

Młodszy
inteligentny mężczyzna, mający zamiar kupiec, może się zgłosić. Pierwszeństwo otrzymują panowie obeznani w sporcie. Zgłoszenia pismem do Kurjera z fotogr. zdw 71 322

Dziewczyna
do wszystkiego z samodzielnym dobrem gotowaniem szuka posady od 15. 11. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 71 380

Uczniśca
potrzebna zaraz Wytwórnia Paramentów kościelnych i szlaretów Andrzejewska Poznań, Różana 6. zdw 71 2415

Humor zagraniczny

— To prawda, że pański kasjer czmychnął z pana żoną i sporą gotówką?
— Tak — ale to jakiś prawdziwy pocztowiec, który ma szczerzy zamiar naprawienia złego. Żonę już mi oddał...
(London Opinion) S. F.

Nadzwyczajne Walne Zebranie

Akcjonariuszów Banku Cukrownictwa
Spółki Akcyjnej w Poznaniu
odbędzie się

w piątek, dnia 6 grudnia 1929 r., o godz. 12 w poł.
w Poznaniu, w gmachu Banku Cukrownictwa, ul. Sew. Mielżyńskiego 7, w sali posiedzeń Rady Nadzorczej. nw 5286

Porządek obrad:

1. Zagajenie.
2. Zmiana uchwały Walnego Zebrania z dnia 10 maja 1929 r. w przedmiocie warunków podwyższenia kapitału zakładowego ze zł 9 000 000, — na zł 12 000 000, —, a mianowicie odnośnie terminów płatności rat, udziału w zyskach i zamknięcia subskrypcji.
3. Zmiana § 2 statutu, celem uzgodnienia tekstu z prawem bankowym, z dnia 17 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 34), mianowicie § 2. B. 5 odnośnie korzystania z kredytów w Banku — § 2. C. odnośnie zastawiania papierów wartościowych — § 2. D. odnośnie przyjmowania i dalszego oddawania w zastaw papierów wartościowych.

Do udziału w Walnym Zebraniu zaprasza się wszystkich akcjonariuszy. Prawo uczestniczenia mają ci akcjonariusze, którzy złożą akcje Banku Cukrownictwa w wartości nominalnej co najmniej zł 100, —, a o ile tychże dotychczas nie otrzymali, odpowiednie noty ugodowe lub kwity depozytowe Banku Cukrownictwa na pięć dni roboczych przed Walnym Zebraniem, t. j. najpóźniej dnia 30 listopada r. b., do godz. 3 po południu w Centrali Banku w Poznaniu lub w Oddziałach Banku Cukrownictwa w Warszawie i we Lwowie lub też u polskiego notariusza, który poświadczyć winien, iż akcje złożone zostały u niego na przechowanie, aż do ukończenia Walnego Zebrania.

Poznań, dnia 7 listopada 1929 r.
Zarząd
BANKU CUKROWNICTWA
Spółki Akcyjnej w Poznaniu.

Przedpłata
na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku „Jusuracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86, kwartalnie zł 14.58, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1.9.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznej 240 gr. od 1-lamowej miliona ogłoszenia skomponowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstale wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.